

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Zhodnocení kriminality mládeže v podmínkách České republiky a Slovenské republiky

Evaluation of Criminality of Youth in Conditions of the Czech Republic
and the Slovak Republic

Študent: Bc. Katarína Martinčeková

Vedúci diplomovej práce: Ing. Irena Paličková, Ph.D.

Ostrava 2018

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Katarína Martinčeková**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Téma: Zhodnocení kriminality mládeže v podmínkách České republiky a
Slovenské republiky
Evaluation of Criminality of Youth in Conditions of the Czech Republic
and the Slovak Republic

Jazyk vypracování: slovenština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Problematika kriminality mládeže
3. Ekonomické faktory ovlivňující kriminalitu
4. Zhodnocení kriminality mládeže v obou státech za období let 2007-2016
5. Závěr

Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

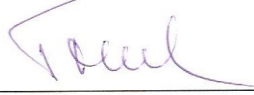
Seznam doporučené odborné literatury:

FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 212 s. ISBN 978-80-7380-521-0.
MUNCIE, John. *Youth & crime*. 4th ed. London: SAGE Publications Ltd, 2015. ISBN 978-1-44627-485-9.
UŠIAK, G., J. OBERUČ a P. SEČKA. *Kriminalita mládeže*. Strážnice: Veřejnosprávní vzdělávací institut, 2016. 60 s. ISBN 978-80-905919-5-0.

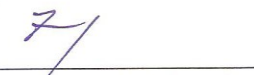
Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Irena Paličková, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017
Datum odevzdání: 27.04.2018

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Miestoprísažne prehlasujem, že som celú prácu vrátane príloh vypracovala samostatne.
Využívané materiály som uviedla v zozname použitej literatúry.

V Ostrave 25.04.2018

Bc. Katarína Martinčeková

Pod'akovanie

Pod'akovanie patrí váženej pani Ing. Irene Paličkovej, Ph.D. za jej čas, ochotu a rady, ktoré mi poskytla pri spracovaní tejto diplomovej práce. Veľká vďaka patrí celej mojej rodine, ktorá mi bola oporou, počas celého štúdia.

Obsah

1 ÚVOD	5
2 PROBLEMATIKA KRIMINALITY MLÁDEŽE	9
2.1 Základné pojmy.....	9
2.1.1 Kriminalita	9
2.1.2 Delikvencia	10
2.1.3 Mládež.....	11
2.1.4 Mladistvý.....	11
2.1.5 Dieťa	12
2.1.6 Negatívne spoločenské javy	12
2.1.7 Protispoločenské jednanie	13
2.2 Charakteristické rysy kriminality mládeže.....	13
2.3 Charakteristika osobnosti páchatel'a.....	14
2.4 Druhy kriminality.....	16
2.5 Kriminogénne faktory pôsobiace na kriminalitu mládeže.....	19
2.5.1 Rodina	21
2.5.2 Škola.....	21
2.5.3 Vrstovníci.....	22
2.5.4 Voľný čas	22
2.5.5 Média.....	23
3 EKONOMICKÉ FAKTORY OVPLYVŇUJÚCE KRIMINALITU	24
3.1 Zhodnotenie vývoja kriminality mládeže a ekonomických faktorov v Českej republike	29
3.1.1 Kriminalita mládeže	29
3.1.2 Nezamestnanosť	33
3.1.3 Hrubý domáci produkt	34
3.1.3 Inflácia.....	35

3.1.4 Výdavky na bezpečnosť a verejný poriadok.....	35
3.2 Zhodnotenie vývoja kriminality mládeže a ekonomických faktorov v Slovenskej republike.....	36
3.2.1 Kriminalita mládeže	36
3.2.2 Nezamestnanosť	39
3.2.3 Hrubý domáci produkt	39
3.2.3 Inflácia.....	40
3.2.4 Výdaje na bezpečnosť a verejný poriadok	41
3.3 Vzájomná komparácia Slovenskej a Českej republiky z hľadiska ekonomických faktorov kriminality mládeže.....	41
4 ZHODNOTENIE KRIMINALITY MLÁDEŽE V OBOCH ŠTÁTOCH ZA OBDOBIE 2007-2016.....	45
4.1 Štruktúra kriminality mládeže.....	45
4.2 Stíhaná a vyšetrovaná mládež v sledovanom období.....	49
4.3 Úroveň kriminality mládeže.....	50
5 ZÁVER.....	54
Zoznam použitej literatúry.....	59
Zoznam skratiek.....	65
Zoznam tabuliek a grafov	
Prehlásenie k využitiu výsledkov diplomovej práce	
Zoznam príloh	
Prílohy	

1 ÚVOD

Sociálne deviantné prejavy správania mládeže, spolu s kriminálnym jednaním sú v súčasnosti problematikou dnešnej modernej spoločnosti, ktorá tento problém vníma čoraz citlivejšie a intenzívnejšie. Spoločnosť vníma kriminalitu mládeže ako fenomén a je súčasťou každodenného života. Už aj z tohto dôvodu je potrebné kriminalite mládeže venovať každým dňom čoraz väčšiu pozornosť a jej rozšírený výskyt v spoločnosti vôbec nepodceňovať.

Kriminalita predstavuje určitú poruchu správania sa a stáva sa stredobodom záujmov veľkej rady odborníkov, ktorí sa o túto problematiku hlbšie zaujímajú. Problém sa stáva zaujímavejším pre bližšie analyzovanie práve tým, že každým nasledujúcim rokom zasahuje čoraz mladšiu vekovú kategóriu. Títo mladí jedinci sa zapájajú do kriminálneho života už od útleho detstva. Svoju pozornosť menovanému spoločenskému javu venuje aj laická spoločnosť, ktorá je týmto správaním zasiahnutá. Prostredníctvom kriminálneho správania dochádza k narušovaniu harmonického vývoja celej spoločnosti, taktiež k narušovaniu a ohrozovaniu základných práv jedincov a ich slobody. Vplyv tohto delikventného chovania mládeže (ďalej len „DCH“) vyvoláva v spoločnosti pocit strachu, úzkosti, nebezpečenstva, nedôvery a obáv.

Existuje množstvo názorov na kriminalitu mládeže, jej príčiny, podmienky a opatrenia, prostredníctvom ktorým by mal nastať útlm zapájania sa mládeže do kriminálneho života. Názory jednotlivých autorov zaoberajúcich sa kriminálnym správaním mládeže sú v každom prípade rôznorodé a veľmi roztrieštené. Rovnako je to aj vo vymedzení vekového obdobia, ktoré konkretizuje pojem mládež. V podmienkach Českej republiky (ďalej len „ČR“) existuje konkrétny Zákon č. 218/2003 Sb. O súdnictví vo věcech mládeže, ktorý presne definuje pojem mládež, na rozdiel od podmienok v Slovenskej republike (ďalej len „SR“), v ktorej neexistuje konkrétny zákon pre problematiku mládeže.

Hlavným cieľom je popis a analýza štyroch najvýznamnejšie pôsobiacich ekonomických faktorov (ďalej len „EF“) na vývoj kriminality mládeže v ČR a SR v sledovanom období 2007-2016. **Vedľajším cieľom** je zhodnotenie štruktúry celkovej kriminality mládeže a úrovne bezpečnosti z pohľadu intenzity kriminality mládeže v ČR a SR za obdobie 2007-2016.

V práci sú zvolené dve hypotézy. Prvou je tvrdenie, že kriminalita mládeže bude väčšia v SR, pretože je tam vyššia nezamestnanosť mládeže a nižší rast hrubého domáceho produktu (ďalej len „HDP“). Ako druhá hypotéza je zvolené tvrdenie, že kriminalita mládeže

bude väčšia v ČR, lebo vynakladá menší percentuálny podiel finančných prostriedkov na bezpečnosť a verejný poriadok v štáte.

Diplomová práca je rozdelená do piatich kapitol, ktorých súčasťou je úvod a záver. Celá práca sa delí na teoretickú a praktickú časť. Prvú kapitolu tvorí úvod do vybranej problematiky. Druhá kapitola sa zameriava na teoretické poznatky z oblasti kriminality mládeže. Ide o rozličné vymedzenie pojmov kriminalita, delikvencia, mládež, mladistvý a dieťa.

Druhá kapitola je zároveň teoretickou časťou celej práce. Bližšie približuje charakteristické rysy kriminality mládeže, ktoré sú spoločné pre ČR aj SR a v tej oblasti sa takmer vôbec nelíšia. Rovnaká situácia nastáva pri charakteristike osobnosti páchatel'a, jeho čít a správania sa. Existuje päť hlavných typov osobnosti, na základe ktorých je možné zaradiť osobu páchatel'a. Ide o socializovaný (normálny) typ, neurotický, psychopatický, mentálne retardovaný a psychotický typ páchatel'a. Druhá časť tejto kapitoly je zameraná na všeobecné členenie kriminality a členenie podľa štatistík polície v ČR a SR. Taktiež sú popísané kriminogénne faktory (ďalej len „KF“), ktoré ovplyvňujú vznik kriminality mládeže. Podľa oblasti, v akej sa kriminalita vyskytuje existuje šesť druhov kriminality podľa tohto členenia. Medzi nich patrí násilná, majetková, mravnostná, drogová, počítačová a automobilová kriminalita. Členenie podľa štatistík polície sa odlišuje od všeobecného členenia. Názvy niektorých druhov kriminality sa v podmienkach ČR a SR odlišujú, ale trestné činy (ďalej len „TČ“), ktoré spadajú do toho druhu sú rovnaké. Obecná kriminalita, v podmienkach SR ide o všeobecnú kriminalitu, zahŕňa násilné, mravnostné, majetkové a ostatné TČ. Osobitne sú radené zostávajúce TČ. Hospodárska kriminalita, v podmienkach SR ide o ekonomickú kriminalitu, je taktiež radená samostatne.

V rámci príčin trestnej činnosti (ďalej len „TČI“) hrajú dôležitú úlohu KF, ktoré podnecujú vznik kriminálneho správania u danej vekovej kategórie. Bolo vybraných päť najpodstatnejších KF, ktoré vplývajú vo veľkej miere na vznik kriminality mládeže. Mládež sa s nimi dostáva do styku každý deň a vytvárajú si v ich prostredí dostatočné miesto. Najpodstatnejším faktorom je rodina, ktorá vytvára danému jedincovi zázemie. Škola, ktorá predstavuje vstup do ďalšej etapy života a nasledujúceho psychického vývoja osoby. Vrstovníci, voľný čas a médiá vo veľkej miere vplývajú na záujmy každého jedinca a v značnej časti sa podieľajú na voľno časových aktivitách, ktoré rozhodnú, akým smerom sa osoba bude poberať. Či začne byť pre nich kriminálny život zaujímavým alebo sa poberú správnou cestou.

Tretou kapitolou začína praktická časť práce, v ktorej sa popisujú a bližšie analyzujú vybrané EF pôsobiace na vývoj kriminality mládeže v sledovanom období 2007-2016. Z veľkého množstva pôsobiacich faktorov boli vybrané práve štyri, ktoré sú považované za najvýznamnejšie, z pohľadu štúdia na ekonomickej fakulte. Zo všetkých faktorov bola vybraná inflácia, nezamestnanosť, HDP a výdaje na bezpečnosť a verejný poriadok v ČR a SR. Prevedená regresná analýza, pomocou lineárnej regresie, bližšie poukazuje na vzťahy medzi vybranými EF a kriminalitou mládeže v sledovanom období. Prostredníctvom tejto analýzy bude zistené, ktorý faktor najviac ovplyvňuje kriminalitu mládeže a naopak, ktorý má na ňu najmenší vplyv.

Dôležitou a veľmi prínosnou časťou je štvrtá kapitola, v ktorej je podrobne rozobratá štruktúra kriminality mládeže podľa jednotlivých druhov TČ, podiel stíhaných osôb mládeže na jednotlivých druhoch TČ a intenzita kriminality mládeže, ktorá je vyjadrená indexom kriminality. Všetky tieto údaje sú podrobne rozobraté za oba vybrané štáty, za desaťročné obdobie. Index kriminality slúži k medzinárodnému porovnaniu úrovne kriminality v ČR a SR, prostredníctvom čoho je lepšie predstavená bezpečnostná situácia v štáte. Bezpečnosť obyv. je vyjadrená počtom TČ na 10 000 obyv. a prostredníctvom vypočítaných výsledkov je možné zhodnotenie tejto situácie.

V teoretickej časti práce je využitá metóda popisu, a to v častiach, v ktorých je bližšie popísaná legislatíva týkajúca sa mládeže, konkrétne pojmy týkajúce sa kriminality mládeže, členenie kriminality a EF, ktoré majú zásadný vplyv na vývoj kriminality v štáte. Rovnako je táto metóda použitá aj v tretej kapitole, v ktorej sú popísané rozdielne pohľady ekonómov, zaoberajúcich sa zločinnosťou, na vybrané EF. Metóda analýzy a časového porovnania je využitá v tretej a štvrtej kapitole. Prostredníctvom metódy analýzy sú bližšie analyzované vybrané EF, vplývajúce na vývoj kriminality mládeže a štruktúra kriminality mládeže v oboch štátoch v rokoch 2007-2016. Časové porovnanie je využité taktiež v tretej a štvrtej kapitole, kde nastáva porovnanie už spomínaných EF s vývojom kriminality. Rovnako je táto metóda použitá pri štruktúre jednotlivých TČ, stíhaných osobách a medzinárodnom porovnaní indexu kriminality za sledované desaťročné obdobie. Pri medzinárodnom porovnaní úrovne kriminality mládeže v ČR a SR bola využitá metóda komparácie, pomocou ktorej bola zhodnotená situácia bezpečnosti v oboch štátoch. Pomocou regresnej analýzy boli bližšie pozorované vzťahy EF a kriminality mládeže, z pohľadu závislosti medzi nimi. Metóda dedukcie je použitá na vyvodenie záverov a návrhov vyplývajúcich z celej práce.

Pri spracovaní diplomovej práce boli použité knižné zdroje, ktoré sa priamo zaoberajú problematikou týkajúcou sa kriminality obecne, a rovnako aj kriminality mládeže. Väčšina knižných zdrojov je z českej literatúry, ale prevládajú aj slovenské monografie. Najprínosnejšie a najviac využívané boli interné materiály polície v ČR a Ministerstva vnútra SR, prostredníctvom ktorých boli využité všetky štatistické prehľady kriminality za obdobie 2007-2010. Nápomocné boli aj internetové zdroje štatistických úradov oboch vybraných štátov, ktoré boli potrebné pre vývoj EF.

2 PROBLEMATIKA KRIMINALITY MLÁDEŽE

Kriminalita mládeže predstavuje jednu z najvýznamnejších porúch chovania a v súčasnosti je stredobodom záujmu veľkého množstva odborníkov. Všeobecný pohľad na kriminalitu sa zvyšuje z dôvodu, že čoraz častejšie sa tento problém vyskytuje u čoraz mladšej vekovej kategórie.

V rámci riešenej problematiky je kriminalita mládeže zakotvená v konkrétnom zákone, týkajúcom sa trestnej zodpovednosti mládeže a riadenia v oblasti delikventnej mládeže. Ide o Zákon č. 218/2003 Sb. O zodpovednosti mládeže za protiprávny čin a o súdnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (Zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ktorý je platný pre územie ČR. Ako obecný, trestne právny predpis pre územie ČR sa používa Zákon č. 40 /2009 Sb. Trestní zákoník, případně Zákon č. 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád).

Pre SR neexistuje konkrétny zákon, ktorý by upravoval problematiku trestnej zodpovednosti a riadenia vo veciach týkajúcich sa delikventnej mládeže. Táto problematika je zakotvená v obecných, trestne právnych predpisoch, ktorými sú Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon a Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok.

2.1 Základné pojmy

Pre riešenie problematiky existuje mnoho odborných prístupov veľkého množstva autorov, ktoré sa využívajú v rozličných monografiách. Z tohto dôvodu sú jednotlivé pojmy týkajúce sa kriminality mládeže vnímané odlišne. V práci sú vybrané pohľady konkrétnych autorov a ich postoje k danej problematike.

2.1.1 Kriminalita

V najobecnejšom zmysle slova je kriminalita chápaná ako zločinnosť.

Jandourek (2001) definuje kriminalitu ako: „*spôsob chovania porušujúci normy trestného práva.*“¹

„*Kriminalitu tvorí súhrn trestných činov (prečinov a zločinov), ktoré definuje trestný zákon, ktoré úmyselne alebo z nedbanlivosti s rozdielnou účasťou socio-bio-psychologických*

---

¹ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. 55 s. ISBN 80-7178-535-0.

činiteľov spáchali trestnoprávne zodpovední páchatelia na určitom území v určitom časovom období.“²

„Ide o výskyt spoločenského sociálneho javu charakterizovaného páchaním zločinov.“³

Svatoš (2009) tvrdí, že kriminalita je: *„súhrn trestných činov spáchaných na určitom území za určité obdobie.*“⁴

2.1.2 Delikvencia

Delikvencia sa všeobecne označuje ako protiprávne konanie.

Hetetik (1994) považuje delikvenciu za: *„širší pojem ako kriminalitu, pretože oproti nej zahŕňa aj činy inak trestné, ktoré spáchali osoby, ktoré nie sú trestne zodpovedné, spolu s činmi, ktoré hrubo porušujú ustanovenia občianskeho, rodinného práva a iných noriem.*“⁵

„Pod delikvenciu spadajú všetky druhy správania, ktoré porušujú sociálne normy chránené právnymi predpismi vrátane priestupkov.“⁶

„V užšom zmysle slova sa delikvenciou rozumie kriminalita detí a mladistvých, teda prípady, keď dieťa spácha čin inak trestný alebo mladistvý trestný čin. V širšom slova zmysle je možné pod tento pojem zahrnúť aj konanie, ktoré nie je trestným činom kvôli nízkej typovej závažnosti činu, napríklad priestupky.“⁷

Svatoš (2009) definuje delikvenciu ako: *„širší pojem ako kriminalita. Popri nej zahŕňa i činy inak trestné (spáchané osobami mladšími ako 15 rokov a osobami nepříčetnými) a ďalej i priestupky.*“⁸

---

² KAISER, Gunther. *Kriminologie. Úvod do základu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1994. 87-89 s. ISBN 80-7179-002-8.

³ ONDREJKOVIČ, Peter. *Sociálna patológia*. Bratislava: Veda, 2001. 128 s. ISBN 978-80-224-1074 8.

⁴ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2009. 15 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

⁵ HETERIK, Anton. *Základy forenzej psychologie*. Bratislava: SNP, 1994. 195 s. ISBN 80-08-01870-4.

⁶ MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROFTOVÁ. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 1998. 125 s. ISBN 80-7178-226-2.

⁷ KUČHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H. Beck, 2005. 266-267 s. ISBN 80-7179-813-4.

⁸ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2009. 15 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

2.1.3 Mládež

V rámci ďalších pojmov týkajúcich sa kriminality mládeže dochádza k odlišnosti v právnej úprave SR a ČR. Zákon č. 218/2003 Sb. O súdnictví vo veciach mládeže konkrétne definuje pojem „mládež“, na rozdiel od obecných zákonov, ktoré pôsobia v SR.

Vráblová (2012) definuje mládež ako: „*kategóriu mladých ľudí, ktorí sú vo veku od 6-8 rokov.*“⁹ Toto vekové ohraňenie rešpektujú aj policajné štatistiky, na základe ktorých kriminalitu mládeže tvoria TČ spáchané mladistvými a maloletými osobami.

„*Pomenovanie mládež teda najčastejšie označuje ľudských jednotlivcov, ktorí už približne ukončili telesný a duševný vývin dieťaťa, ale ešte nedosiahli vek dospelosti.*“¹⁰

„*Mládež ako pedagogická kategória je definovaná ako spoločenská skupina, ktorá je tvorená jedincami vo vekovom rozmedzí od 15-25 rokov. Títo v spoločnosti už nezaujímajú rolu dieťaťa, na druhej strane im však v spoločnosti zatiaľ nie je priznaná rola dospelého.*“¹¹

Mládež je jednotnou kategóriou, ktorá má spoločné psychologické vlastnosti a sociálne potreby a tie sú spoločné pre túto vekovú kategóriu. Je určitou formujúcou fázou vývoja spoločnosti, v ktorej sa postoje a hodnoty fixujú do určitej formy a zostávajú súčasťou života jedinca.¹²

2.1.4 Mladistvý

V právnej úprave ČR je konkretizovaný pojem mládež, ktorú tvorí dieťa a mladistvý.

Mladistvým sa podľa Zákona o soudnictví ve věcech mládeže rozumie: „*mladistvá osoba, ktorá v dobe spáchania previnenia dovърšila pätnásty rok života a neprekročila osemnásty rok svojho veku.*“¹³

Podľa slovenského Trestného zákona je mladistvým ten: „*kto v čase spáchania trestného činu dovърšil štrnásty rok veku a neprekročil osemnásty rok veku.*“¹⁴

---

⁹ VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávne aspekty trestnej činnosti mládeže*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 18 s. ISBN 978-80-7380-371-1.

¹⁰ BAKOŠOVÁ, Emília. *Úvod do sociológie práva*. Praha: Univerzita Komenského, 1991. 42 s. ISBN 80-2230-351-8.

¹¹ PRŮCHA, J., E. WALTEROVÁ a J. MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6. vyd. Praha: Portál, 2009, 156 s. ISBN 978-80-7380-124-3.

¹² MUNCIE, John. *Youth & crime*. 4th ed. London: SAGE Publications Ltd, 2015. ISBN 978-1-44627-485-9.

¹³ BRUCKNEROVÁ, Eva. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 293 s. ISBN 978-80-7478-848-2.

2.1.5 Diet'a

Podľa českej právnej úpravy sa diet'om rozumie ten: „*kto v čase spáchania činu inak trestného nedovršíl pätnásť rok života.*“¹⁵

Naopak v slovenskej právnej úprave je diet'om: „*osoba, ktorá nedosiahla osemnásť rok života.*“¹⁶

V SR pôsobí viacero vekových kategórií súvisiacich s kriminalitou mládeže a je potrebné sa s nimi zoznámiť. Z kriminalistického hľadiska ide o pojmy maloletý, mladistvý a mladý dospelý.

„*Maloletá osoba je osoba, ktorá spáchala čin inak trestný pred dovršením 14. roku života.*“¹⁷ Vekové ohraňenie je od 6-14 rokov a táto osoba nie je trestne zodpovedná.

„*Mladiství je veková kategória osôb, ktoré spáchali trestný čin a ktoré sú trestne zodpovedné.*“¹⁸ Vekové ohraňenie pre túto kategóriu je od 14-18 rokov.

„*Mladí dospelí predstavujú kriminologickú vekovú kategóriu osôb, ktoré spáchali trestný čin medzi 18.-21. rokom života.*“¹⁹ V rámci tejto kategórie nie je táto hranica chápaná jednotne a je možné sa stretnúť s rôznym vekovým ohraňením.

2.1.6 Negatívne spoločenské javy

Podľa Svatoša (2009) sú negatívne spoločenské javy: „*javy, ktoré sa odchyľujú od uznávaných noriem a hodnôt spoločnosti, ale nie sú platnými právom sankcionované.*“²⁰ Patrí sem napr. prostitúcia, samovraždy, alkoholizmus alebo hráčstvo.

„*Negatívne spoločenské javy sú v podstate nekriminálne a nedelikventné javy, ktoré nie sú sankcionované trestne právnymi ani inými zákonnými normami, sú však v rozpore*

---

¹⁴ Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon. §94 [online]

¹⁵ ŽANECKÁ, Eva a Milana HRUŠÁKOVÁ. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2015. 6 - 7 s. ISBN 978-80-7478-848-2.

¹⁶ Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon. §94 [online]

¹⁷ VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávne aspekty trestnej činnosti mládeže.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 18 s. ISBN 978-80-7380-371-1.

¹⁸ VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávne aspekty trestnej činnosti mládeže.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 18 s. ISBN 978-80-7380-371-1.

¹⁹ VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávne aspekty trestnej činnosti mládeže.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 18 s. ISBN 978-80-7380-371-1.

²⁰ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality.* České Budějovice: Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2009. 15 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

s normami a hodnotami, ktoré spoločnosť uznáva, ako aj v rozpore s morálkou a zvyklosťami.“²¹

2.1.7 Protispoločenské jednanie

Predstavuje najširší pojem z tejto oblasti.

*„Protispoločenské jednanie v sebe zahŕňa kriminalitu, delikvenciu a taktiež negatívne spoločenské javy.“*²²

Tieto tri zložky spolu vytvárajú určitý komplex vzájomne sa prelínajúcich a podmieňujúcich spoločenských problémov.

2.2 Charakteristické rysy kriminality mládeže

Kriminalita mládeže sa vyznačuje svojimi špecifickými znakmi, na základe ktorých je odlišovaná od ostatných druhov kriminality. Patrí medzi fenomén súčasnej spoločnosti a je potrebné usudzovať jej osobitosť.

Jedným zo základných charakteristických rysov je skupinovosť, ktorá má vplyv na DCH mládeže. K tomu chovaniu dochádza najčastejšie v skupinkách, ktoré si vytvárajú vrstovníci. Práve vrstovníci majú veľký vplyv na dospievanie jedinca a taktiež jeho správanie v spoločnosti. V skupinách dochádza k vzájomným výmenám názorov, postojov a chovania sa, čo býva veľmi často významné z hľadiska vzniku DCH mládeže.²³ Skupina poskytuje istú anonymitu a plní rolu iniciátora DCH. Každá skupina má svoje jasné pravidlá, ktoré je potrebné plniť a v prípade ich porušenia prichádzajú na rad sankcie. V prípade odhalenia takejto skupiny nie sú spravidla potrestaní všetci vinníci, ale vyberie sa práve najslabší v rámci hierarchie tejto skupiny, ktorý vezme celú vinu na seba. Vodca skupiny, ktorý najčastejšie trestnú činnosť vymýšľa a organizuje, zostáva v pozadí záujmu vyšetrovacích orgánov a často vychádza bez trestu. Týmto spôsobom sa stáva ešte silnejším, jeho postavenie v rámci skupiny sa fixuje čoraz viac.

Druhým typickým znakom kriminality mládeže je neadekvátnosť ich jednaní, neschopnosť odloženia svojich potrieb a nadmerná brutalita. Podstata tohto druhého znaku

---

²¹ VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávne aspekty trestnej činnosti mládeže*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 17 s. ISBN 978-80-7380-371-1.

²² SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2009. 15 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

²³ FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 212 s. ISBN 978-80-7380-521-0.

vychádza z toho, že mladí ľudia sa snažia dosiahnuť svoje ciele za každú cenu, pokiaľ je to možné čo najrýchlejšie a bez toho, aby vynaložili príliš veľké úsilie alebo námahu. Súčasné módné trendy a atraktivnosť vecí sú jedným s určujúcich faktorov pre súčasnú populáciu a práve tieto faktory majú vplyv na ich získanie, čo vedie k lúpežným prepadnutiam. Súčasná doba a život v nej vytvára čoraz väčšie tlaky na zvyšovanie kriminality mládeže.

Za významný znak kriminality mládeže je považovaná i nedostatočná príprava a plánovanie. Mladí ľudia si často náhodne vyberajú miesta a čas činu, nevhodne používajú nástroje pri páchaní DCH, a tým za sebou zanechávajú veľké množstvo stôp, ktoré vedú k rýchlejšiemu nájdeniu vinníka. Nechávajú sa ľahšie strhnúť k delikvencii bez toho, aby vnímali dôsledky svojich činov.²⁴

K špecifickým rysom kriminality mládeže je možné zaradiť niekoľko znakov:

- nedostatočné plánovanie TČI,
- neadekvátne jednanie,
- virtuálna realita,
- neschopnosť odložiť uspokojovanie potrieb,
- rozpoznávací a ovládacia schopnosť nie je zachovávaná pod vplyvom emócií,
- brutálne násilie,
- vandalizmus,
- šikanovanie,
- potreba prostriedkov na obstarávanie drog,
- trávenie času v skupinách vrstovníkov,
- predčasné zahajovanie sexuálneho života.²⁵

2.3 Charakteristika osobnosti páchatel'a

Príčinou TČI je v prvom rade osobnosť človeka, ktorý pácha TČ. Je dôležité brať do úvahy konkrétne osobitosti jeho psychiky, fyzických a fyziologických dispozícií, sociálneho prostredia, v ktorom sa osobnosť nachádza a proces jeho výchovy. Osobnosť

---

²⁴ FIRŠTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálnych súvislostiach*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 212 s. ISBN 978-80-7380-521-0.

²⁵ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

delikventa bola skúmaná viacerými psychologickými štúdiami, ktoré sa zhodli na spoločných črtách delikventa.

Medzi tieto črty patria:

- osobitná nevypelost',
- egocentrizmus,
- nedostatočná sebakritickosť,
- nedostatok záujmov,
- negatívny vzťah ku škole,
- vytváranie si falošného hrdinstva,
- chýba im previnenie,
- nemiestna emotívna spätosť s okolím a
- za svoje problémy vinia ostatných.²⁶

Gottfredson a Hirschi sa zamerali na povahové rysy ľudí, ktorí majú sklon páchať TČI. Podstatou ich teórie je koncept sebakontroly, ktorá ovplyvňuje tendenciu k páchaniu TČI. Ľudia, ktorým chýba sebakontrola sú impulzívni, necitliví, fyzicky orientovaní, ochotne podstupujú riziko, zameriavajú sa na krátkodobé ciele.

Títo autori sa zamerali na charakteristiku zločinu, ktorý vzniká v dôsledku nízkej sebakontroly danej osobnosti, a preto:

- zločin im prináša okamžité uspokojenie,
- zločin je jednoduchým uspokojením túžby človeka,
- obsahuje riziko a vzrušenie,
- prináša malé dlhodobé zisky, nie je však zamestnaním a je v rozpore s dlhodobými záväzkami,
- nevyžaduje zvláštne schopnosti ani plánovanie,
- často vyúsťuje k ublíženiu osobe,
- je ekvivalentný analogickým typom jednaní,
- vyžaduje si interakciu,
- prínosom zločinu často nie je zisk ale ukončenie podráždenia,
- zločin prináša riziko zranenia útočníka samého.²⁷

---

²⁶ UŠIAK, G., J. OBERUČ a P. SEČKA. *Kriminalita mládeže*. Strážnice: Veřejnosprávní vzdělávací institut, 2016. 60 s. ISBN 978-80-905919-5-0.

Existuje 5 hlavných typov osobnosti páchatel'a. Tieto typy sa zrodili na základe rôznych autorských typológií a rešpektujú závažné psychické poruchy.

Prvým typom je **socializovaný (normálny) typ** páchatel'a, ktorý sa vyznačuje ako osobnosť, na ktorú sa viažu univerzálne poznatky o prežívaní a správaní. V prípade spáchania TČ týmto typom osobnosti ide o výsledok práve prežívaných tlakov, nedbalosti a neuvedomenia si toho, čo robí. Posledným znakom tohto typu je, že tomuto páchatel'ovi chýbajú osobitné znaky poruchovosti a komunikácia s ním je veľmi jednoduchá.

Druhým typom je **neurotický typ** páchatel'a, u ktorého sa prejavujú veľké aj malé neurotické poruchy (úzkosť, depresia, hystéria, nanucovanie svojich predstáv a činov). Podstata konania TČI je výsledkom nevyjasnených citových sporov, ktoré sa vyskytujú najmä v rodine.

Psychopatický typ páchatel'a je zreteľne nápadná osobnosť, ktorá sa prejavuje svojiskými a neobyčajnými postupmi v jej správaní a kriminálne správanie je výsledkom odmietania, ignorovania a narušovania dôležitých sociálnych a právnych noriem.

Do **mentálne retardovaného typu** sa radí jedinec, ktorý je charakterizovaný najmä malou inteligenciou (slaboduchosť a slabomyseľnosť). Jeho konanie je odrazom nevyspelej osobnosti a TČI často koná na základe podnetov iných ľudí.

Posledným, piatym, typom osobnosti páchatel'a je **psychotický typ**. Do tohto typu sa radí jedinec, ktorý je postihnutý niektorou duševnou chorobou, takže aj jeho správanie je výsledkom aktuálnej etapy psychickej choroby.²⁸

2.4 Druhy kriminality

V rámci všeobecného členenia kriminality existuje viacero druhov podľa oblasti, v akej sa kriminalita vyskytuje.

Prvým druhom je **násilná kriminalita**, ktorá zohráva v spoločnosti dôležitú úlohu pri kontrole sociálnych deviácií a kriminality. Za násilie sa považuje porušenie akýchkoľvek právnych noriem spoločnosti, medzi ktoré patria TČ proti životu a zdraviu (úkladná vražda, vražda, vražda novorodeného dieťaťa matkou, usmrtenie, ublíženie na zdraví, TČ proti mieru,

---

²⁷ GOTTFREDSON, Michael R. a Travis HIRSCHI. *A general theory of crime*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 1990. 316 s. ISBN 978-08-047177-3-1.

²⁸ UŠIAK, G., J. OBERUČ a P. SEČKA. *Kriminalita mládeže*. Strážnice: Veřejnosprávní vzdělávací institut, 2016. 60 s. ISBN 978-80-905919-5-0.

proti ľudskosti a vojnové TČ). Násilie predstavuje kultúrny fenomén, nakoľko je zakotvený v povahe jednotlivca a má veľký vplyv na fungovanie celej spoločnosti. Odporúčaná prevencia tohto druhu kriminality predstavuje nácvik rôznych foriem komunikácie, riešenie konfliktov etickej výchovy, výchovy k partnerstvu a rodičovstvu. Veľký význam má venovaná pozornosť deťom s poruchami správania u školských psychológov, a taktiež pozornosť venovaná systému pedagogickopsychologických poradní.

Majetková kriminalita predstavuje ďalší druh, do ktorého sa radí najmä útok na cudzí majetok. Ide o bežné krádeže, krádeže vlámaním, krádeže na osobách, poškodzovanie cudzej veci, zatajenie veci, neoprávnené používanie cudzieho motorového vozidla, podvody a sprenevery. Majetková kriminalita je považovaná za najčastejšie vyskytujúci sa druh kriminality, ktorý je výsledkom kultúrneho, civilizačného procesu a ekonomických pomerov. Veľmi často sa spája s chudobou, núdzou a nezamestnanosťou. Dôležitým prvkom tohto druhu kriminality je vyššia organizovanosť. Tento druh je najčastejšie páchaný v organizovaných skupinách a po dôkladnej príprave. V rámci prevencie voči tejto kriminalite sú vytvárané opatrenia, ktoré musia byť rozčlenené do rámca stanovených kategórií páchatel'ov, medzi ktorých patria mladiství, ženy, muži, etnická skupina a národnosti. Je vytváraná sociálna a situačná prevencia. Sociálna prevencia sa konkretizuje priamo na jednotlivca. Na jeho sklony, potreby, záujmy a prostredie, v ktorom žije. Na rozdiel sa situačná prevencia konkretizuje na špecifické formy kriminality, medzi ktoré patria krádeže v obchodoch, obchodných centrách, vlámania do bytov, domov, nebytových priestorov a vozidiel.

Medzi najzávažnejšie druhy kriminality sa radí **mravnostná kriminalita**. Mravnostné TČ môžu mať za následok narušenie psychickej integrity človeka, môžu spôsobiť poškodenie telesného zdravia, prípadne smrteľné následky. Patrí tu napr. znásilnenie, sexuálne násilie, sexuálne zneužívanie, detská pornografia, obchodovanie s ľuďmi za účelom sexuálneho zneužívania, obmedzovanie osobnej slobody a prostitúcia. V prevencii zohráva dôležitú úlohu kvalitná sexuálna výchova, ktorá poskytuje jedincom primerané informácie o sexualite. Dôležitú úlohu majú rodičia, ktorí by mali tieto informácie poskytnúť svojim deťom na základnej úrovni a počas ďalšieho štúdia by sa mali tieto informácie rozširovať. Za prehlbovanie informácií zodpovedajú základné a stredné školy. Prostredníctvom toho sa vytvárajú predpoklady na plnohodnotný partnerský a sexuálny život.

Drogová kriminalita úzko súvisí s drogovou závislosťou, ktorá má na tento druh veľký vplyv. Medzi TČ, ktoré sa radia do tohto druhu kriminality patri ohrozenie

pod vplyvom návykovej látky, nedovolená výroba a iné nakladanie s omamnými a psychotropnými látkami a jedmi.

Piatym druhom je **počítačová kriminalita**, ktorá patrí medzi najmodernejší typ kriminality. Vykazuje narastajúce škody a patrí medzi najzávažnejšie formy TČI. Do tohto druhu sa radia TČ, ktoré sú namierené voči integrite, dostupnosti alebo utajeniu počítačových systémov, prípadne TČ, pri ktorých sa používajú informačné alebo telekomunikačné technológie. Tento druh sa člení na dve základné skupiny a nimi sú:

- protiprávne konanie smerujúce k počítaču,
- protiprávne konanie s využitím počítača.

Za najnebezpečnejší druh TČI, zároveň najzávažnejší globálny problém súčasnosti je považovaná **organizovaná kriminalita**. Predstavuje ohrozovanie kvality spoločenského života, taktiež vývoj modernej spoločnosti. Patrí tu ohrozovanie kvality spoločenského života občanov, týkajúce sa ohrozovania ich zdravia, majetku, života, práv a slobôd. Zároveň dochádza k potlačovaniu pôsobenia právnych a etnických noriem, zasahuje do štátnej správy, politickej situácie a znižuje dôveru občanov k štátu a jeho orgánom. Konkrétnymi príkladmi sú nelegálne obchodovanie s drogami, hospodárska kriminalita, nelegálna migrácia, obchodovanie s ľuďmi, korupcia a krádeže motorových vozidiel.

Medzi ďalší typ patrí **automobilová kriminalita**, do ktorej sa radia krádeže motorových vozidiel, vecí z motorových vozidiel a poisťovacie podvody, ktoré súvisia s motorovými vozidlami. Podstatnou príčinou je nedostatočné zabezpečenie motorových vozidiel, v ktorých si vodiči často nechávajú osobné doklady, cenné veci, kľúče atď. Podstatou krádeží automobilov je častý vývoz mimo republiku alebo získanie náhradných dielov. V rámci prevencie proti krádežiam automobilov je významná situačná prevencia, ktorá má zabezpečiť opatrenia proti špecifickým formám kriminality a páchania TČI.²⁹

Kriminalitu je možné členiť aj z ďalšieho hľadiska, a to vo vzťahu k možnosti jej poznania. Podľa tohto hľadiska sa člení na zjavnú, skrytú a skutočnú.

Zjavná kriminalita, často nazývaná aj registrovaná, predstavuje kriminalitu, o ktorej informácie sú získavané najmä zo štatistík. Táto kriminalita vyšla v spoločnosti najavo.

---

²⁹ UŠIAK, G., J. OBERUČ a P. SEČKA. *Kriminalita mládeže*. Strážnice: Veřejnosprávní vzdělávací institut, 2016. 60 s. ISBN 978-80-905919-5-0.

Skrytá kriminalita, nazývaná aj ako latentná, predstavuje informácie, o ktorých sa orgány trestnej činnosti riadenia (ďalej len „OTČR“) nedozvedeli a zároveň nie sú uvedené v oficiálnych štatistikách. Tento druh kriminality sa ďalej člení na:

- čierne čísla, ktoré predstavujú TČI, o ktorej sa OTČR nedozvedeli a
- šedé čísla – o tejto TČI sa OTČR dozvedeli ale do štatistík sa tieto informácie nedostali.

Skutočná kriminalita je súhrnom skrytej a zjavnej kriminality.³⁰

Členenie kriminality podľa štatistík polície, ktoré je využité aj v praktickej časti tejto práce je nasledovné:

A. Obecná kriminalita (v podmienkach SR = všeobecná kriminalita)

- násilná,
- mravnostná,
- majetková,
- ostávajúca,
- ostatná a
- vojenská.

B. Hospodárska (v podmienkach SR = ekonomická)³¹

2.5 Kriminogénne faktory pôsobiace na kriminalitu mládeže

V súčasnosti existuje veľa vedných odborov, ale aj špecializácií, ktoré sa snažia vysvetliť konkrétne príčiny, ktoré sú podstatou vzniku kriminality mládeže. So vznikajúcim množstvom teórií existuje aj viac príčin (faktorov) vzniku kriminality. Teórie, ktoré predkladajú sociológovia sú založené na silnom pôsobení širokého spektra sociálnych vplyvov, predovšetkým rodiny a neformálnych sociálnych skupín. Z pohľadu psychológov a psychiatrov je najväčší problém v spôsobe rodinnej komunikácie, ktorá má vplyv na DCH. Na rozdiel od nich sa kriminológovia zameriavajú na posúdenie typovej závažnosti páchatel'ovho činu, na druh TČI, na typológiu páchatel'a a na znaky, ktoré sa používajú na rozlíšenie páchatel'ov TČI. Nie je možné tvrdiť, ktoré vplyvy dominujú alebo majú závažnejší

³⁰ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

³¹ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

vplyv na príčiny DCH mládeže, pretože je jasné, že sa navzájom podmieňujú, dopĺňajú a ovplyvňujú.

V rámci príčin kriminality mládeže hrajú dôležitú úlohu kriminogénne faktory (ďalej len „KF“). Tieto faktory sa členia na vonkajšie (exogénne) a vnútorné (endogénne).

Medzi najzávažnejšie vonkajšie KF patri:

- negatívne javy v rodine – môže ísť o narušené vzťahy medzi jednotlivými rodinnými príslušníkmi alebo zlyhanie rodiny pri plnení jej základných funkcií,
- negatívne javy v škole – v rámci školského prostredia môže ísť o problematické vzťahy medzi žiakmi alebo problémové správanie mládeže,
- nevhodné pôsobenie referenčnej skupiny – začlenenie sa mládeže do nejakej skupiny je často spájané so spáchaním TČ (krádeže, drogy),
- nevhodný spôsob využívania svojho voľného času,
- negatívne javy v spoločnosti – prevláda alkoholizmus alebo hráčstvo,
- negatívne pôsobenie médií – zobrazované násilie alebo agresivita, ktorá je zameraná proti náboženským alebo iným skupinám.

Dôležitú úlohu zohrávajú aj vnútorné KF, medzi ktoré sa radia:

- príčiny súvisiace s dospievaním každého jedinca - poruchy správania zapríčinené pubertálnym obdobím jedinca a
- poruchy osobnosti jedinca, ktoré sú podmienené genetikou – duševné choroby alebo syndróm hyperaktivity.³²

V súčasnej dobe sa čoraz viac vyskytujú nové príčiny kriminality, medzi ktoré patrí prehĺbujúca sa neschopnosť mladých ľudí odložiť uspokojenie svojich potrieb na neskoršiu dobu, prípadne sa niektorých potrieb vzdať, potreba presadiť sa v skupine vrstovníkov, strach z vlastného neúspechu, túžba po okamžitom zisku, nákladnosť životného štýlu mládeže, nákladné športové aktivity, cestovanie, zábava, snaha napodobniť životný štýl celebrit, nekritickosť k vlastnému správaniu a pocit nudy.³³

---

³² VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávne aspekty trestnej činnosti mládeže*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 188 s. ISBN 978-80-7380-371-1

³³ VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávne aspekty trestnej činnosti mládeže*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 17 s. ISBN 978-80-7380-371-1.

2.5.1 Rodina

Rodina je považovaná za dôležitý KF z dôvodu, že práve ona má najväčší vplyv na psychický vývoj jedinca. Nepriaznivé vzťahy v rodine vplyvajú na jeho správanie a činy. Rodinné prostredie tvorí základ v procese socializácie dieťaťa. Formuje osobnosť dieťaťa a má na neho najväčší vplyv práve v období ranného detstva. Predstavuje mikro prostredie dieťaťa, ktoré prostredníctvom svojich nástrojov sprostredkováva hodnotové vzory a vzorce chovania.³⁴

Medzi základné KF, ktoré sa vyskytujú v rodinách patria:

- rozvrátená rodina,
- závislosť rodičov na alkohole alebo iných psychotropných látkach,
- kriminalita členov rodiny,
- neprimeraná výchova,
- ľahostajnosť rodičov k správaniu dieťaťa.³⁵

2.5.2 Škola

Práve škola predstavuje významný socializačný činiteľ, ktorý má pre jedinca v procese socializácie veľký význam. Školské prostredie veľmi významne zasahuje do výchovného procesu jedinca, formuluje jeho osobnosť a dbá o rozvoj jeho individuálnych osobnostných dispozícií. V tomto prostredí sa zároveň prelína KF rodina, kedy dieťa v momente začiatku povinnej školskej dochádzky býva pod vplyvom svojej rodiny, v ktorej má svoje postavenie a zrazu sa dostáva do úplne novej životnej situácie. U týchto detí sa objavujú okrem rodičov aj iné authority, v podobe učiteľov či iných vychovávateľov v rámci školského prostredia. Zároveň sa vytvárajú aj nové vzťahy s vrstovníkmi, spolužiakmi, ktorí zohrávajú v socializačnom procese dieťaťa taktiež významnú úlohu.³⁶

Školy prechádzajú v priebehu času rôznymi zmenami, ktoré majú vplyv aj na ich žiakov. Takéto skutočnosti ovplyvňujú výkonnosť žiakov, ich záujem o vzdelávanie a zvyšuje sa podiel na kriminalite. Vzťah učiteľa a žiaka má veľký vplyv na žiakové učenie, a to už v kladnom zmysle, ale aj v zápornom. Vzťah medzi žiakmi navzájom, môže

---

³⁴ PEŠATOVÁ, Ilona. *Sociálne patologické jevy u detí školného veku*. Liberec: TU, 2007. 364 s. ISBN 978-80-7372-291-3.

³⁵ VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávne aspekty trestnej činnosti mládeže*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 188 s. ISBN 978-80-7380-371-1.

³⁶ PEŠATOVÁ, Ilona. *Sociálne patologické jevy u detí školného veku*. Liberec: TU, 2007. 364 s. ISBN 978-80-7372-291-3.

byť ďalším faktorom vzniku rôznych konfliktných situácií v školskom prostredí. Nepriaznivé školské prostredie vplýva na žiaka a s kriminalitou má veľkú súvislosť. Záškoláctvo je taktiež významným rizikovým činiteľom kriminality. Medzi prevenciu sa radí možná kooperácia rodiny a školy.³⁷

2.5.3 Vrstovníci

Tento KF sa vytvára práve v školskom prostredí, ktoré podmieňuje jeho vznik. Formujú sa nové, často kvalitatívne odlišné vzťahy medzi vrstovníkmi. Postupom času, hlavne v období dospievania, vzniká u jednotlivých jedincov potreba komunikácie, interakcie s jedincami rovnakej vekovej kategórie, zároveň slabne závislosť na rodičoch, rodina a taktiež sa oslabuje výchovná funkcia školy. Pre týchto jedincov sa skupina vrstovníkov stáva zásadnou referenčnou skupinou a má v procese dospievania výrazný význam. Práve v prostredí medzi vrstovníkmi dieťa stráca pocit menej cennosti, zvyšuje sa jeho sebavedomie a dochádza k sebapotvrdeniu. Nebezpečenstvo týchto skupín vzniká orientáciou negatívnym smerom jednotlivých skupín vrstovníkov. Tieto skupiny sa vyznačujú určitými asociálnymi charakteristikami, medzi ktoré sa radia vodcovia, ktorí patria medzi morálne narušených jedincov. Pre takéto dieťa je táto skupina dôležitejšia ako pre deti, ktoré vyrastajú v rodinách, ktoré im zaisťujú podporu a pocit bezpečia. Vytvárajú sa delikventné skupiny mladých ľudí, ktoré sú charakterizované ako partie (skupiny), ktoré sú k delikventnému životu privedené nevhodným spôsobom trávenia ich voľného času.³⁸

2.5.4 Voľný čas

Medzi základné znaky voľného času patrí sloboda a voľnosť. Činnosti, ktoré sú vykonávané vo voľnom čase majú veľký vplyv na vývoj mládeže. Medzi najodporúčanejšie aktivity sa radia oddychové, rekreačné, zábavné, spoločenské, vzdelávacie a záujmové. Voľný čas môže mať aj negatívne pôsobenie a to vtedy, keď mládež nechce alebo nedokáže zmysluplne využívať svoj voľný čas. Väčšinou svojho času trávia v rôznych herniach, baroch či diskotékach. Tento spôsob života so sebou nesie aj finančnú náročnosť, ktorá spočíva v tom, že s postupom času nemajú dostatok finančných prostriedkov. Táto potreba vedie jednotlivcov k delikventnej činnosti v podobe rôznych krádeží. V dôsledku zvyšujúcej sa náročnosti jednotlivých rodinných rozpočtov vyvolávajúcej tlak

³⁷ VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávne aspekty trestnej činnosti mládeže*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 188 s. ISBN 978-80-7380-371-1.

³⁸ FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálnych súvislostiach*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 212 s. ISBN 978-80-7380-521-0.

na zamestnanosť rodičov, čo spôsobuje finančné aj časové obmedzenie možností prichádzajú negatívne dopady v oblasti možností trávenia voľného času spoločne so svojimi deťmi. Medzi príčiny tohto chovania sú považované finančné prostriedky, ktoré sú nedostačujúce pre náročné aktivity jedincov, taktiež nuda, ktorej sa deti snažia zbaviť.³⁹

Z hľadiska prevencie je dôležité klásť dôraz na to, aby sa naučili svoj voľný čas organizovať, tráviť ho užitočne. Neefektívne využívanie voľného času môže viesť k užívaniu návykových látok.⁴⁰

2.5.5 Média

Média sú významnou súčasťou voľno časových aktivít dnešných detí. Mediálne aktivity v súčasnosti vytvárajú dôležitú úlohu vo vývoji každého jedinca. Medzi tieto aktivity sa zahŕňa pozeranie televízie, skype, facebook, hranie rôznych počítačových hier, ktoré zaberať čoraz viac voľného času v rámci mimoškolskej činnosti dieťaťa. Práve tieto aktivity majú veľký význam na socializáciu jednotlivých detí. Ovplyvňujú ich život, hodnotovú orientáciu, názory, ich postoje a správanie, a to z hľadiska pozitívneho, ale aj negatívneho. V rámci technického pokroku spoločnosti nejde týmto aktivitám zabrániť, avšak mala by byť snaha vplyv médií aspoň obmedziť. Prostredníctvom médií sa deti každý deň stretávajú s rôznymi prezentáciami násilia v spoločnosti, čo v mnohých prípadoch vedie k napodobňovaniu pozretého negatívneho vzoru. Negatívne správanie, ktoré prostredníctvom médií deti zaznamenávajú, môže vzbudiť presvedčenie o prispôsobivosti, legitimitě, funkčnosti násilia, prostredníctvom ktorých je možné riešiť rôzne konfliktné situácie medzi vrstovníkmi, rodičmi či inými autoritami.

Je nutné si uvedomiť, že média neprinášajú len násilné vzory správania, ale taktiež prezentujú rôzne modely životného štýlu. Ide o konzumáciu alkoholu, návykových látok, fajčenie a iné. Veľká pozornosť by mala byť venovaná rozvíjajúcim sa prostriedkom masovej komunikácie, čím je Internet. Deťom sú prístupné informácie z rôznych oblastí, ktoré majú vplyv na podstatný vývoj ich osobnosti, a práve preto sa Internet považuje za významný činiteľ v rámci socializačného pôsobenia dnešnej mladej generácie.⁴¹

---

³⁹ FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálnych súvislostiach*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 212 s. ISBN 978-80-7380-521-0.

⁴⁰ VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávne aspekty trestnej činnosti mládeže*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 188 s. ISBN 978-80-7380-371-1.

⁴¹ FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálnych súvislostiach*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 212 s. ISBN 978-80-7380-521-0.

3 EKONOMICKÉ FAKTORY OVPLYVŇUJÚCE KRIMINALITU

Predchádzajúca kapitola bola ukončená KF, ktoré zo sociálneho pohľadu spoločnosti vplývajú na vývoj kriminality na celom svete. Na druhej strane existuje ekonomický pohľad na kriminalitu, pod ktorým je možné si predstaviť konkrétne EF, ktoré do určitej miery ovplyvňujú vývoj kriminality v celej spoločnosti.

V súčasnosti existuje neskutočne veľa EF, ktoré sú považované za jeden z dôvodov, prečo kriminalita rastie alebo klesá. Medzi tieto faktory sa radia napr.:

- hrubý domáci produkt,
- nezamestnanosť,
- inflácia,
- výdaje na bezpečnosť a verejný poriadok,
- nerovnosť príjmov,
- vzdelanie,
- veľkosť policajného sektoru,
- chudoba a
- ekonomická situácia v krajine.

Zo subjektívneho pohľadu, z konkrétne vymenovaných EF, boli vybrané práve prvé štyri, ktoré sú považované za najviac ovplyvňujúce vývoj kriminality a ekonomiku v SR, a zároveň aj v ČR. Po vlastnom uvážení, bol výber týchto faktorov ovplyvnený aj tým, že práve hodnoty týchto EF boli najčastejšie používané počas celého štúdia na ekonomickej fakulte, a práve na ne sa bral veľký ohľad.

V nasledujúcej časti sú vybrané faktory (HDP, nezamestnanosť, inflácia a výdaje na bezpečnosť a verejný poriadok) popísané z pohľadov konkrétnych ekonómov, ktorí boli významní predstavitelia ekonómie zločinu. Podstatou ich štúdií bol ekonomický pohľad na kriminalitu, možné príčiny jej vzniku a spätosť s inými faktormi, ktoré mohli zapríčiniť výkyvy kriminality v spoločnosti.

Zároveň sú porovnané konkrétne hodnoty vybraných EF a kriminality mládeže za obdobie 2007-2016, osobitne za ČR a SR. Tabuľky kriminality zahŕňajú celkovú kriminalitu, rovnako ako aj údaje za kriminalitu mládeže, ktorá je rozpočítaná z celkovej kriminality.

V podmienkach ČR je mládež členená na nepľnoleté a mladistvé osoby, naopak v podmienkach SR sú to maloleté a mladistvé osoby. Pre celkové porovnanie a zhodnotenie týchto hodnôt bolo porovnávanie zamerané priamo na mládež a vplyv týchto EF na vývoj tejto kriminality. Prostredníctvom jednoduchej lineárnej regresie je zobrazený vzťah medzi kriminalitou mládeže a jednotlivými EF v oboch štátoch. Vyjadruje závislosť medzi kriminalitou a EF. Vývoj EF medzi štátmi sa neporovnáva, vzhľadom k tomu, že podstatou je vývoj kriminality mládeže a faktorov v sledovanom období, nie vývoj vybraných faktorov medzi sebou.

Zakladateľom ekonomického pohľadu kriminality je Gary Becker, ktorý svojim modelom stručne popisuje ekonomický pohľad na kriminalitu. Na jeho teóriu reagovalo mnoho ekonómov, ktorí opisujú podobné alebo úplne odlišné teórie v rámci riešenej problematiky.

Gary Becker sa ako prvý zaujímal o ekonomický pohľad na kriminalitu. Prostredníctvom svojho diela „*Crime and Punishment: An Economic Approach*“ vyjadruje názor, že rozhodnutie jednotlivca zapojiť sa do kriminálnej činnosti, je práve rozhodnutím racionálnym. Opisuje jednotlivcov, ktorí majú rozličné dôvody prečo začínajú páchať kriminálnu činnosť, ale na druhej strane veril tomu, že je možné navrhnúť obecný prístup, ktorý by mohol objasniť faktory, ktoré majú na kriminalitu najväčší význam. Prostredníctvom svojho štúdia sa obecnne zameriaval na všetky druhy zločinov.

Jeho základná myšlienka, na ktorej je postavená celá jeho teória racionálneho rozhodovania, má vplyv aj na to, že jednotlivci sa racionálne rozhodujú o zapojení sa do nelegálnej činnosti, na základe toho, že porovnávajú výnosy z legálnej činnosti s výnosmi z nelegálnej činnosti. Z porovnávania výnosov jednotlivci zisťujú či je lepšie sa zamestnať a mať stály príjem alebo vykonávať nelegálnu činnosť. V prípade že výnos z legálnej činnosti, čím je zamestnanie, je vyšší ako z nelegálnej, racionálne myslíaca osoba sa rozhodne tak, že sa zamestná, miesto toho, aby sa zapájala do nelegálnej činnosti.

Zároveň Becker veril, že zavedenie prísnejších trestov zvyšuje náklady zločinu a naopak znižuje zločinnosť. Výnosy, ktoré plynú zo zločinu budú pre časť zločincov nižšie

ako náklady pre ich potrestanie. Dost' podobný efekt má taktiež zvýšenie rizika pri odhalení, kedy v prípade zmenených postupov pri vyšetrovaní zločinu, zvýšení počtu policajtov, posilnenie súdneho systému a iného, sa zvyšuje pravdepodobnosť, že zločin bude odhalený a páchatel' bude usvedčený. Na to, aby sa znížila zločinnosť musí platiť, že v porovnaní s inými legálnymi aktivitami sa zločinnosť nevypláca. Becker využíva prístup porovnávania nákladov a úžitkov.⁴²

Ďalším predstaviteľom ekonómie zločinu je Adam Smith, prostredníctvom ktorého sa ekonómia zločinu datuje už od 19. storočia. Smith tvrdí, že: „*Blahobyť bohatých vzbudzuje rozhorčenie chudobných, ktorí sú často hnani chtičom a zlosťou, aby napadli majetok bohatých.*“⁴³

Podstatným, tretím predstaviteľom v ekonómie zločinu je Richard B. Freeman. Jeho teória sa zameriava na prínos ekonómie zločinu. Zločinci a ich obeť majú vo väčšine spoločné znaky, medzi ktoré sa radia vylúčenie zo spoločnosti, nízke vzdelanie a iné. „*Jednotlivci si vyberajú medzi nelegálnou a legálnou činnosťou na základe predpokladaného úžitku z týchto činností.*“⁴⁴

Zamýšľa sa nad podobnou teóriou ako už spomínaný Becker. Ide o to, že jednotlivci si vyberú nelegálnu aktivitu vtedy, keď má zločin vyšší prínos ako legálna činnosť. Taktiež spomína už zmienené riziko, presnejšie averziu k riziku, ktorú má každý jednotlivec. Ľudia sa viac zameriavajú na riziko dopadu ako na zvýšenie trestov z kriminálnej činnosti.⁴⁵

Nezamestnanosť

Nezamestnanosť je považovaná za jeden z EF, ktoré sú podnetom pre vznik kriminality práve u mladej generácie. Podstatnou skutočnosťou je, že postihuje najmä mladých ľudí, ktorí vstupujú na trh práce po skončení povinnej školskej dochádzky. Výnimkou nie sú ani vysokoškooláci. Hospodárska situácia v krajine do veľmi významnej

---

⁴²BECKER, Gary Stanley. *Crime and Punishment: An Economic Approach*. In Journal of Political Economy [online]. 1968, roč. 76, č. 2 [cit. 18. 03. 2018]. ISSN 0022-3808. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/1830482>

⁴³SMITH, Adam. *An Inquiry Into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. [online]. Harvard University: A. and C. Black, 1863, 669 s. [cit. 03. 03. 2018]. Dostupné z: <http://www.google.cz/books?id=pnltAAAAAYAAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>

⁴⁴FREEMAN, Richard B. Economics of crime. Handbook of labor economics. Edited by Orley Ashenfelter - David Card. Amsterdam: Elsevier, 2003. 3538 s. ISBN 0-444-82289-5.

⁴⁵FREEMAN, Richard B. Economics of crime. Handbook of labor economics. Edited by Orley Ashenfelter - David Card. Amsterdam: Elsevier, 2003. 3538 s. ISBN 0-444-82289-5.

miery pôsobí na nezamestnanosť. V prípade, že sa hospodárska situácia zhoršuje, nezamestnanosť stúpa.

„Pre niektorých jedincov sa môže zle platená práca vyplácať menej ako šikovne vykonávaná kriminalita.“⁴⁶ Z toho je zrejmé, že pokiaľ kriminalita mládeže ale aj celková kriminalita v spoločnosti nemá narastať, potom hodnota práce pre jednotlivca a spoločnosť ako celok, musí byť vyššia ako ziskovosť, ktorú prináša kriminalita.⁴⁷

Nezamestnanosťou, konkrétne ponukou práce a faktormi, ktoré ju ovplyvňujú, sa zaoberá už vyššie spomínaný Freeman. Ovpływujúce faktory, ktoré uvádza a nachádzajú sa na trhu práce, sú:

- legálna práca,
- nízka hodinová mzda a
- vysoká miera nezamestnanosti.⁴⁸

Nezamestnanosť, čiže nedostatočné finančné prostriedky, nútia jednotlivca zapojiť sa do nelegálnej činnosti. Na druhej strane môžu mať ľudia z nelegálnej činnosti vyššie zisky ako zo zamestnania, a to je jedným z významných dôvodov páchania kriminálnej činnosti. Z druhej strany, v prípade, že sú ľudia zamestnaní, majú dostatočný príjem, nezostáva im čas na páchanie kriminálnych činností. Avšak môžu nastať prípady, že zapájanie sa do kriminality môžu aj zamestnaní ľudia, a tým pádom riskujú, že svojím správaním stratia svoje zamestnanie, prípadne budú odhalení políciou.

HDP

HDP predstavuje ďalší z EF ovplyvňujúcich zločinnosť. Aj na vývoj HDP v spoločnosti má najväčší vplyv hospodárska situácia. V prípade, že sa hospodárska situácia zhoršuje, HDP klesá. V prípade, že rastie HDP na osobu, zločinnosť taktiež rastie. Táto situácia môže priniesť pokles platov, a taktiež zníženie pracovných miest, z čoho vyplýva, že pokles príjmov jedincov zvyšuje kriminalitu.

---

⁴⁶MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROFTOVÁ. *Mládež a delikvence: situace, východiska, programy*. Praha: Portál, 1998, s. 93-101. ISBN 80-7178-226-2.

⁴⁷FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 212 s. ISBN 978-80-7380-521-0.

⁴⁸FREEMAN, Richard B. *Economics of crime. Handbook of labor economics*. Edited by Orley Ashenfelter - David Card. Amsterdam: Elsevier, 2003. 3530-3571 s. ISBN 0-444-82289-5.

Pôsobenie HDP na mieru kriminality skúmali Cerro a Meloni (2000), ktorí prostredníctvom ich modelu preukázali, že existuje pozitívny vzťah medzi HDP na osobu a mierou kriminality. Ich výsledok skúmania spočíva v tom, že regióny, v ktorých je HDP na osobu vyššie, sú pre zločinca atraktívnejšie. Z toho vyplýva, že vyššie tempo rastu HDP spôsobuje nižšiu mieru kriminality.⁴⁹

Inflácia

Inflácia ako EF kriminality najviac pôsobí na osoby s nízkymi príjmami, ktoré sú vedené k nelegálnej činnosti. Ich peniaze nemajú takú kúpnu silu a ich mzdy sa prispôbujú veľmi pomaly. Toto je príčinou medzi prechodom z legálnej činnosti, práve na nežiaducu, nelegálnu činnosť. Efekt, ktorý vzniká medzi infláciou a kriminalitou je možné považovať za pozitívny, pretože s rastom inflácie, rastie aj kriminalita.

Tému inflácie ako jeden z faktorov vzniku kriminality skúmali Seals a Nunley (2007), ktorí zistili štatisticky významný vplyv inflácie na mieru majetkovej TČI. Z ich skúmania a zistení vyplýva, že s rastúcou infláciou rastie i miera majetkovej TČI.⁵⁰

Výdavky na bezpečnosť a verejný poriadok

Posledným z EF riešenej problematiky sú výdavky verejnej správy, členené podľa štatistickej klasifikácie COFOG (Classification of Functions of Government). Z tejto klasifikácie boli vybrané výdavky s ohľadom na riešenú problematiku kriminality, ktoré ju do určitej hranice ovplyvňujú. Čím vyššie výdavky na bezpečnosť a verejný poriadok štát vynakladá, tým sa zločinnosť obmedzuje. Do týchto výdavkov sa radia výdavky na policajné služby, ochranu pred požiarimi, súdy, väzenstvo, výskum a vývoj v oblasti verejného poriadku a bezpečnosti a výdaje na verejný poriadok a bezpečnosť inde neklasifikované.

Všetky tieto podkapitoly predstavujú činnosti, ktoré do určitej miery zabraňujú vzniku kriminality v konkrétnom štáte. Rast výdavkov na správu policajných záležitostí a služieb,

---

⁴⁹ CERRO, Ana Maria a Osvaldo MELONI. *Determinants of the crime rate in Argentina during the '90s*. In: Estudios de Economia [online]. University of Chile, 2000 [cit. 09. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/23747020_Determinants_of_the_Crime_Rate_in_Argentina_during_the_90's

⁵⁰ SEALS, Alan a John NUNLEY. *The Effects of Inflation and Demographic Change on Property Crime: A structural Time Series Approach*. In: Middle Tennessee State University, Department of Economics and Finance [online]. 2007 [cit. 07. 03. 2018]. Dostupné z: [http://capone.mtsu.edu/berc/working/Seals-Nunley\(2007\).pdf](http://capone.mtsu.edu/berc/working/Seals-Nunley(2007).pdf)

správu a prevádzku súdnictva, väzenstva a iné, predstavujú pozitívny výsledok pre spoločnosť. Ich rast by mal zabezpečiť pokles kriminality a rýchlejšie objavenie zločincov, čo zabráni v rozširovaní a páchaní ďalších kriminálnych činností. Taktiež sa zvyšuje možnosť rýchlejšieho odhalenia zločincov, v prípade, že sa zvýši počet policajtov a posilní sa súdny systém.⁵¹

3.1 Zhodnotenie vývoja kriminality mládeže a ekonomických faktorov v Českej republike

Obdobie počas ktorého sa skúmal vývoj kriminality mládeže v ČR bolo 2007-2016. Pozorovanie bolo zamerané na počet TČ, ktoré boli v tomto období registrované Políciou ČR (ďalej len „PČR“). Číselné hodnoty kriminality sú prebrané z oficiálnych štatistík PČR a hodnoty EF boli čerpané zo Štatistického úradu ČR (ďalej len „ŠÚČR“) a z Eurostatu.

3.1.1 Kriminalita mládeže

Vývoj kriminality mládeže v ČR je hodnotený na základe počtu TČ. Zo všetkých druhov boli vybraté štatistiky za násilné činy, mravnostné činy, majetkové činy, ostatné TČ, zostávajúce TČ a hospodárske činy. Zároveň je v Tab. 3.1 a Tab. 3.2 spočítaná celková kriminalita a obecná kriminalita. Obecná kriminalita predstavuje súčet násilných, mravnostných, majetkových a ostatných TČ. V Tab. 3.1 a Tab. 3.2 sú vyčíslené počty TČ za celú ČR a zároveň počet TČ spáchaných mládežou. Podľa členenia štatistík PČR je za mládež považovaná neplnoletá osoba vo veku 1-14 rokov a mladistvá osoba vo veku 15-17 rokov.

Pre lepšiu orientáciu je uvedených pár príkladov, ktoré je možné radiť medzi uvedené skupiny TČ. Medzi násilné činy sú radené napr. vraždy, lúpeže, násilie na verejnom činiteľovi a úmyselné ublíženie na zdraví. Za mravnostný čin sa považuje znásilnenie, pohlavné zneužívanie osôb, detská pornografia, obchodovanie s ľuďmi a kupliarstvo. Majetkové činy zahŕňajú všetky krádeže. Ďalšou skupinou TČ sú ostatné TČ, ktoré predstavujú ohrozovanie mravnostnej výchovy mládeže, výtržníctvo, nedovolená výroba a držanie rádioaktívnych

---

⁵¹MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY. MŠVV SR: *COFOG – klasifikácia výdavkov verejnej správy* [online]. MŠVV SR [10.03.2018]. Dostupné z: <https://www.minedu.sk/cofog-klasifikacia-vydavkov-verejnej-spravy/>

látok, nedovolená výroba a držanie omamných látok a iné. Všetky druhy dopravných nehôd, vojenské TČ a činy proti republike, šírenie poplašnej správy patria do zostávajúcich TČ. Poslednou skupinou sú hospodárske činy, medzi ktoré sa radí pašovanie, zatajovanie vecí, poškodzovanie spotrebiteľa, nekalá súťaž, porušovanie autorských práv, neoprávnené podnikanie, korupcia, podvody a iné.

Podstatným dôvodom pre prípadne kolísanie kriminality v sledovanom období bola hospodárska kríza, ktorá pretrvávala v rokoch 2008-2009, a práve ona mohla z veľkej časti ovplyvniť DCH jedincov. Na zmenách analyzovaných EF mala veľký podiel.

Ďalšia z príčin zmien vývoja kriminálnych TČ sa považuje rok 2010, kedy nadobudol účinnosť trestný zákoník č. 10/2009 Sb., ktorý zaviedol desiatky nových skutkových podstat. Na základe tohto trestného zákonníka bolo mnoho paragrafov upravených a na základe toho už medzi TČ nepatrí významný paragraf riadenia motorového vozidla bez vodičského oprávnenia.

Podstatnou udalosťou v sledovanom období bola vyhlásená amnestia Václava Klauza, ktorá nadobudla platnosť v roku 2013. Na základe tejto amnestie bolo odpustených približne 111 000 trestov. Táto udalosť mala veľkú pôsobnosť na kriminalitu v celej ČR.

Tab. 3.1 a Tab. 3.2 poukazujú na vývoj kriminality mládeže v sledovanom desaťročnom období. Hodnoty v tabuľkách sú zaokrúhlené na dve desatinné miesta a komentáre k tabuľkám sú zamerané len na hodnoty kriminality mládeže. Celková kriminalita mládeže má v celom sledovanom období klesajúcu tendenciu až na výnimku v roku 2011, kedy vzrástla na 7 063 TČ.

Desaťročný vývoj celkovej kriminality v ČR v porovnaní s kriminalitou mládeže je graficky zobrazený v prílohe č. 1 v grafe 1.1, v ktorom je možné pozorovať, že mládež sa podieľa na celkovej kriminalite v štáte maximálne do výšky 3 %.

Tab. 3.1 Štruktúra TČ v ČR za obdobie 2007-2011 (v tis. TČ)

	2007		2008		2009		2010		2011	
Druh TČ	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež
Násilné	19,55	1,58	17,88	1,46	16,89	1,42	18,07	2,48	19,41	1,15
Mravnostné	1,69	0,27	1,68	0,25	1,73	0,27	1,81	0,26	2,09	0,27
Majetkové	228,27	5,42	219,35	5,25	212,17	4,62	203,72	3,78	203,68	3,93
Ostatné	18,80	1,37	18,86	1,58	19,19	1,63	25,44	1,19	27,79	1,27
Obecná kriminalita	268,30	8,64	257,76	8,54	249,98	7,94	249,04	6,39	252,96	6,62
Zostávajúce	51,06	1,88	53,52	1,75	53,06	1,22	35,96	0,25	35,98	0,23
Hospodárske	37,98	0,27	32,47	0,22	29,77	0,29	28,37	0,29	28,22	0,21
Celková kriminalita	357, 39	10,79	343,80	10,51	332,83	9,46	313,39	6,92	317,18	7,06

Zdroj: Polícia ČR – štatistiky kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Tab. 3.1 zobrazuje vývoj kriminality mládeže v období 2007-2011. Kriminalita má klesajúcu tendenciu, na výnimku v roku 2011, kedy nastal mierny nárast TČ. Najväčší nárast spomedzi TČ bol zaznamenaný v roku 2010. Išlo o násilné TČ, ktoré v danom roku medziročne vzrástli o 74 %. Takmer rovnaký nárast zaznamenali hospodárske TČ v roku 2011 o 73 %. Najväčší pokles bol zachytený v roku 2010, v ktorom zostávajúce TČ klesli o 80 % na 246 TČ. Taktiež v roku 2011 poklesli násilné TČ viac ako o polovicu.

Rok 2007 bol prvým sledovaným rokom, v ktorom celková kriminalita mládeže dosahovala najvyšších čísel v hodnote 10 789 TČ. Najväčší počet TČ bol zaznamenaný medzi majetkovými TČ, medzi ktoré sa radia všetky druhy krádeží. Do tejto skupiny bolo radených 5 423 TČ.

Druhým sledovaným rokom bol rok 2008, v ktorom mali všetky TČ klesajúci charakter až na ostatné TČ, ktoré vzrástli o 16 %, na 1 583 TČ. Najväčší medziročný pokles bol zachytený medzi hospodárskymi činmi o 19 % na hodnotu 218. Celková kriminalita mládeže klesla o necelé 3 %.

V roku 2009 bol zachytený veľký nárast medzi hospodárskymi činmi o 32 %. Najväčší medziročný pokles bol medzi zostávajúcimi činmi, o 70 % na 1 224 TČ. Pokles zaznamenali aj majetkové činy o 12 %. Celková kriminalita poklesla o 10 % na hodnotu 9 456 TČ.

Rok 2010 zaznamenal vysoký pokles zostávajúcich TČ o 80 % na 246 TČ. Najväčší medziročný nárast bol medzi násilnými činmi, a to o 74 %. Ostatné TČ klesli na hodnotu 1 188 činov a majetkové klesli na 3 781 TČ. Celková kriminalita mládeže v tomto roku poklesla o 27 % na hodnotu 6 923 TČ. Rok 2011 bol rokom, v ktorom násilné TČ klesli viac ako o polovicu na hodnotu 1 150 TČ. Druhým veľkým výkyvom boli hospodárske činy, ktoré v tomto roku poklesli o 27 %. Celková kriminalita vzrástla o 2 % na hodnotu 7 063 TČ.

Tab. 3.2 Štruktúra TČ v ČR za obdobie 2012-2016 (v tis. TČ)

	2012		2013		2014		2015		2016	
Druh TČ	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež
Násilné	18,36	1,20	18,69	0,95	16,95	0,85	15,67	0,76	14,23	0,62
Mravnostné	1,98	0,32	2,11	0,32	2,21	0,32	2,26	0,33	2,24	0,34
Majetkové	194,97	3,25	209,35	2,64	173,61	2,22	139,09	1,80	118,08	1,22
Ostatné	27,14	0,97	30,32	0,92	29,73	0,99	27,34	0,89	26,06	0,80
Obecná kriminalita	242,45	5,73	260,47	4,83	222,49	4,38	184,36	3,77	160,61	2,98
Zostávajúce	34,43	0,20	34,52	0,15	35,43	0,16	32,65	0,13	29,23	0,09
Hospodárske	27,63	0,24	30,38	0,15	30,73	0,18	30,62	0,16	28,31	0,11
Celková kriminalita	304,53	6,18	325,37	5,13	288,66	4,72	247,63	4,06	218,16	3,18

Zdroj: Polícia ČR – štatistiky kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Na základe Tab. 3.2 je pozorovaný vývoj kriminality mládeže v období od 2012-2016. Aj v tomto období mala celková kriminalita klesajúcu tendenciu. Najväčší nárast spomedzi TČ bol zaznamenaný medzi hospodárskymi TČ v roku 2014, o 21 %. Naopak najväčší pokles bol zaznamenaný rovnako medzi hospodárskymi činmi v roku 2013, o 39 %.

V roku 2012 bolo zaevidovaných 6 176 TČ. Do majetkových činov bol radený najvyšší počet TČ, a to 3 254. V roku 2013 klesla celková kriminalita mládeže o 1 045 TČ na hodnotu 5 131. Najväčší medziročný pokles bol medzi hospodárskymi

TČ o 39 %. V tomto roku nemali TČ mládeže rastúci charakter. Zostávajúce TČ zaregistrovali pokles o necelých 23 %. Vysoký nárast hospodárskych TČ bol zaevidovaný v roku 2014, o 21 %. Majetkové TČ poklesli o 16 % a celková kriminalita poklesla o 8 % na hodnotu 4 717 TČ.

Predposledným sledovaným rokom bol rok 2015, v ktorom mali takmer všetky druhy TČ klesajúci medziročný vývoj. Výnimkou boli mravnostné činy, ktoré vzrástli o 4 %. Najväčší medziročný pokles bol zachytený medzi majetkovými TČ o 19 %, v prepočte o 417 TČ. V poslednom roku bol zachytený nárast len medzi mravnostnými TČ o necelé 2 %, ostatné druhy klesali rovnako ako v predchádzajúcom roku. Najväčší pokles bol zachytený medzi majetkovými činmi, o 581 TČ. Takmer rovnako veľký pokles bol medzi zostávajúcimi a hospodárskymi činmi o 30 % a 29 %. Celková kriminalita v tomto roku ma medziročný pokles o 22 %, v prepočte o 872 TČ.

3.1.2 Nezamestnanosť

Na základe nasledujúcej Tab. 3.3 je zrovnávaná miera nezamestnanosti mládeže ako jeden z EF vzniku kriminality mládeže. Údaje sú čerpané zo zdrojov Eurostatu, v ktorom je uvedená miera nezamestnanosti pre vekovú kategóriu od 15-19 rokov.

Tab. 3.3 Miera nezamestnanosti mládeže v ČR za obdobie 2007–2016 (v %)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
%	26,9	24,4	34,5	39,2	41,7	46,4	43,1	36,8	31,8	24,6

Zdroj: Eurostat – Miera nezamestnanosti mládeže, vlastné spracovanie.

Najvyššiu úroveň dosahovala miera nezamestnanosti mládeže v roku 2012, kedy mala hodnotu 46,4 %. Naopak najnižšia miera nezamestnanosti mládeže bola v roku 2008, v ktorom dosahovala hodnotu 24,4 %. Najväčší medziročný nárast nezamestnanosti v ČR bol zaznamenaný v roku 2009 o 10,1 % oproti roku 2008. Najpravdepodobnejší dôvod tohto nárastu bola pretrvávajúca hospodárska kríza, kedy boli zamestnávateľia nútení prepúšťať ľudí, prípadne rušili svoje spoločnosti. Najnižší medziročný pokles bol v roku 2008 a 2011 o 2,5 %.

Od roku 2009 sa začala situácia na trhu práce zhoršovať, čo viedlo z poklesu zamestnanosti, a taktiež k poklesu voľných pracovných miest. Narastala miera nezamestnanosti, ktorá dosiahla 34,5 %. V roku 2012 dosiahla najvyššiu hodnotu, a to 46,3 %. Sprísnené podmienky pre získanie sociálnych dávok, vysoký nárast uchádzačov o zamestnanie, rast českej ekonomiky, dopyt po práci, príliv pracovníkov zo zahraničia

a tvorba nových pracovných miest boli dôvody vedúce k poklesu nezamestnanosti v roku 2013. Počas ďalších rokov sú zlepšené podmienky na trhu práce, dostatok pracovných miest a oživenie ekonomického rastu, ktorý zabezpečuje pokles nezamestnanosti až na úroveň 24,6 %. Priemerná miera nezamestnanosti mládeže v ČR sa pohybovala v celom sledovanom období okolo 34,94 %.

3.1.3 Hrubý domáci produkt

Na základe Tab. 3.4 je možné pozorovať, že HDP v posledných desiatich rokoch rástol s výnimkou v roku 2009, kedy nastal pokles o 93 708 mil. Kč. Klesajúcim HDP v roku 2009 bol ovplyvnený aj HDP na obyv., ktorý v roku 2009 dosahoval hodnotu 374 628 Kč.

Tab. 3.4 HDP v ČR za obdobie 2007-2016

Rok	Mil. Kč	na obyv.
2007	3 840 117	372 007
2008	4 024 117	385 833
2009	3 930 409	374 628
2010	3 962 464	376 759
2011	4 033 755	384 289
2012	4 059 912	386 317
2013	4 098 128	389 900
2014	4 313 789	409 870
2015	4 595 783	435 911
2016	4 773 240	451 785

Zdroj: ŠÚČR – Verejná databáza, vlastné spracovanie.

Ostatné roky vykazovali rastúcu tendenciu, čo môže byť pripisované obecným príčinám, napr. poklesu počtu obyvateľov, poklesu nezamestnanosti a vzniku nových pracovných miest. Najvyšší HDP bol vyprodukovaný v roku 2016, v prepočte 451 785 Kč na obyv.

Najväčší medziročný nárast produkcie HDP v mil. Kč bol v roku 2015, o 7 %, v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Rok 2015 predstavoval rast produkcie HDP na obyv. o 6 %, v prepočte 26 041 Kč. Medziročný pokles produkcie HDP bol zachytený v roku 2009, a to o 2 % (93 708 mil. Kč) a na obyv. o 3 %, čo bolo 11 205 Kč.

3.1.3 Inflácia

ČR dosiahla najvyššiu mieru inflácie v roku 2008, čo bolo 6,3 % a najnižšia miera bola zaznamenaná v roku 2015, iba v hodnote 0,3 %.

Tab. 3.5 Miera inflácie v ČR za obdobie 2007–2016 (v %)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
%	2,80	6,30	1,00	1,50	1,90	3,30	1,40	0,40	0,30	0,70

Zdroj: ŠÚČR – Verejná databáza, vlastné spracovanie.

Najväčší medziročný nárast nastal v roku 2008, v ktorom sa inflácia zrýchlila o 3,5 percentuálneho bodu. Novo zavedené administratívne opatrenia, ktoré začali platiť práve v tomto roku sa prejavili na vyššom raste cien. Najvyšší podiel na raste cien má nárast nižšej sadzby DPH, spotrebných daní a taktiež poplatkov v zdravotníctve. V roku 2009 nastalo spomalenie rastu cenovej hladiny zo 6,3 % na 1,0 %. Podstatnou príčinou bol vývoj cien komodít, spomalil sa rast cien služieb, spracovaných potravín, cien energií a klesali ceny priemyselných tovarov a nespracovaných potravín. V roku 2010 bol stanovený inflačný cieľ na 2 % a rok 2011 bol najúspešnejším od začiatku cieľovania inflácie. Od toho roku sa inflácia znižovala až po hodnotu 0,7 %, ktorú dosiahla v roku 2016.

3.1.4 Výdavky na bezpečnosť a verejný poriadok

V sledovanom desaťročnom období nedochádzalo k extrémnym výkyvom v oblasti výdavkov na bezpečnosť a verejný poriadok. V roku 2008-2009 nastal nárast výdavkov približne o 2 milióny oproti roku 2007. Od roku 2010-2012 nastal pokles týchto hodnôt. Od roku 2013 vynaložené výdavky na bezpečnosť a verejný poriadok mali rastúcu tendenciu až do konca sledovaného obdobia. Najvyššie výdavky vynaložila verejná správa v ČR v roku 2015, vo výške približne 83 mil. Kč. Tab. 3.6 zobrazuje tieto výdavky v prepočte na % HDP, ktoré bolo najvyššie v období 2008-2009 a najnižšie v rokoch 2012-2014 a 2016, a to 1,7 % HDP.

Tab. 3.6 Verejné výdavky na bezpečnosť a verejný poriadok v ČR za obdobie 2007-2016

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mil. Kč	74 015	76 081	78 464	77 485	71 455	69 571	71 496	72 948	83 340	82 810
% HDP	1,9	1,9	2,0	2,0	1,8	1,7	1,7	1,7	1,8	1,7

Zdroj: Eurostat – výdavky verejnej správy, vlastné spracovanie.

Priemerná hodnota vynaložených výdavkov ako percento z HDP bolo počas celého sledovaného obdobia vo výške 1,8 %. Oproti priemeru Európskej únie, ktorá bola na hodnote 1,78 je možné tvrdiť, že ČR dbá na bezpečnosť v štáte a drží sa nad priemerom Európskej únie.

3.2 Zhodnotenie vývoja kriminality mládeže a ekonomických faktorov v Slovenskej republike

Obdobie počas ktorého sa skúmal vývoj kriminality v SR bolo taktiež 2007-2016. Pozorovanie bolo zamerané na počet TČ, ktoré boli v tomto období zaznamenané v štatistikách Ministerstva vnútra SR (ďalej len „MVSR“) v sekcii Polícia SR (ďalej len „PSR“). Číselné hodnoty kriminality mládeže sú prebrané z oficiálnych štatistík MVSR a hodnoty EF boli zväčša čerpané zo Štatistického úradu SR (ďalej len „ŠÚSR“) a Eurostatu. Podľa členenia štatistík MVSR sa medzi mládež zahŕňa maloletá osoba vo veku od 1–13 rokov a mladistvá osoba, ktorá je vo veku 14–18 rokov.

3.2.1 Kriminalita mládeže

Rovnako ako pre ČR je podstatné priblížiť jednotlivé druhy TČ, ktoré sú zobrazené v Tab. 3.7 a Tab. 3.8. Spoločne ako aj pre ČR je považovaná za najpodstatnejšiu príčinu výkyvu kriminality hospodárska kríza, pretrvávajúca v roku 2008–2009. Z veľkej časti ovplyvňovala EF a s tým súvisiace KCH jedincov.

Vývoj kriminality v SR bol hodnotený na základe počtu TČ, ktoré boli registrované MVSR. Zo všetkých druhov boli vybraté štatistiky za násilné činy, mravnostné činy, majetkové činy, ostatné TČ, zostávajúce TČ a ekonomické činy. Zároveň je v Tab. 3.7 a Tab. 3.8 spočítaná celková kriminalita za celú SR a všeobecná kriminalita. Všeobecná kriminalita predstavuje súčet násilných, mravnostných, majetkových a ostatných TČ.

Pre lepšiu orientáciu je uvedených pár príkladov, ktoré je možné radiť medzi uvedené skupiny TČ. Medzi násilné činy sú radené napr. vraždy, lúpeže, násilie na verejnom činiteľovi a úmyselné ublíženie na zdraví. Za mravnostný čin sa považuje znásilnenie, pohlavné zneužívanie osôb, detská pornografia, obchodovanie s ľuďmi a kupliarstvo. Majetkové činy zahŕňajú všetky krádeže. Ďalšou skupinou TČ sú ostatné TČ, ktoré predstavujú ohrozovanie mravnostnej výchovy mládeže, výtržníctvo, nedovolená výroba a držanie rádioaktívnych látok, nedovolená výroba a držanie omamných látok a iné. Všetky druhy dopravných nehôd, vojenské TČ a činy proti republike, šírenie poplašnej správy patria do zostávajúcich TČ. Poslednou skupinou sú ekonomické činy, medzi ktoré sa radí pašovanie, zatajovanie vecí,

poškodzovanie spotrebiteľa, nekalá súťaž, porušovanie autorských práv, neoprávnené podnikanie, korupcia, podvody a iné.

Tab. 3.7 a Tab. 3.8 poukazuje na vývoj kriminality mládeže v sledovanom desaťročnom období. Hodnoty v tabuľkách sú zaokrúhlené na dve desatinné miesta a komentáre sú zamerané len na hodnotenie kriminality mládeže. Tá zaznamenala klesajúcu tendenciu počas celého sledovaného obdobia, až na výnimku v roku 2011, v ktorom vzrástla o 1 %. Desaťročný vývoj celkovej kriminality v SR v porovnaní s kriminalitou mládeže je graficky zobrazený v prílohe č. 1 v grafe 1.2, na základe ktorého je možné pozorovať, že mládež sa podieľa na celkovej kriminalite v štáte maximálne do výšky 6 %.

Tab. 3.7 zobrazuje vývoj kriminality mládeže v období 2007-2011. Kriminalita má klesajúcu tendenciu takmer v celom sledovanom období. Jedna výnimka nastala v roku 2011, v ktorom kriminalita vzrástla o necelé 1 %. Najväčší nárast spomedzi TČ bol zaregistrovaný v roku 2011. V tomto roku došlo k nárastu mravnostných TČ viac ako 100 %, v prepočte o 171 TČ. O 61 % vzrástli v tom istom roku aj zostávajúce TČ. Najväčší medziročný pokles medzi TČ nastal v roku 2009, o 33 %, v prepočte o 66 TČ.

Tab. 3.7 Štruktúra TČ v SR za obdobie 2007-2011 (v tis. TČ)

	2 007		2 008		2 009		2 010		2 011	
Druh TČ	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež
Násilné	9,62	1,02	9,03	0,88	8,34	0,76	7,53	0,74	7,00	0,66
Mravnostné	0,81	0,18	0,84	0,20	0,79	0,21	0,68	0,16	1,04	0,33
Majetkové	60,05	4,74	54,76	4,35	52,40	4,12	47,41	3,57	43,18	3,36
Ostatné	9,93	0,66	10,13	0,62	10,13	0,55	9,29	0,58	9,98	0,53
Všeobecná kriminalita	80,40	6,58	74,75	6,05	71,66	5,64	64,90	5,05	61,20	4,88
Zostávajúce	12,51	0,19	13,03	0,20	13,73	0,13	13,52	0,11	13,53	0,18
Ekonomické	17,90	0,28	16,97	0,24	19,52	0,25	16,78	0,23	18,15	0,27
Celková kriminalita	110,80	7,05	104,76	6,49	104,91	6,02	95,25	5,29	92,87	5,33

Zdroj: MVSR – Polícia, štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

V roku 2007 dosahovala celková kriminalita mládeže najvyššie čísla. Medzi majetkovými TČ bolo evidovaných 4 744 činov. Rok 2008 registroval najväčší pokles

ostatných činov o 36, čo je 14 %. Mravnostné činy vzrástli o 14 % a zostávajúce o 8 %. Celková kriminalita klesla o 8 %, v prepočte o 551 TČ.

Najväčší pokles medzi zostávajúcimi TČ nastal v roku 2009. Išlo o 33 %, čo je 66 TČ. Celková kriminalita klesla o 7 %. Rok 2010 bol rokom, v ktorom všetky druhy TČ klesali na výnimku ostatných, ktoré vzrástli o 5 %. Najväčší medziročný pokles nastal medzi mravnostnými činmi o 23 %. Celková kriminalita mládeže klesla o 22 %, v prepočte o 734 TČ. V roku 2011 vzrástla celková kriminalita o 1 %. V tomto roku nastali dva extrémne výkyvy medzi mravnostnými činmi, ktoré vzrástli viac ako 100 % a zostávajúcimi TČ, ktoré tiež vzrástli približne o 61 %.

Tab. 3.8 Štruktúra TČ v SR za obdobie 2012-2016 (v tis. TČ)

	2012		2013		2014		2015		2016	
Druh TČ	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež	Celkom	Mládež
Násilné	6,61	0,59	6,00	0,54	5,64	0,44	5,69	0,37	6,38	0,38
Mravnostné	0,84	0,32	0,80	0,26	0,85	0,31	0,83	0,28	0,95	0,31
Majetkové	39,94	2,81	38,75	2,92	34,30	2,70	29,09	2,19	27,44	1,95
Ostatné	8,60	0,40	8,17	0,36	7,74	0,30	7,65	0,32	7,11	0,26
Všeobecná kriminalita	55,99	4,12	53,73	4,08	48,52	3,74	43,25	3,16	41,88	2,90
Zostávajúce	17,68	0,19	16,73	0,15	15,27	0,13	14,25	0,10	12,86	0,09
Ekonomické	16,68	0,21	19,22	0,16	17,45	0,12	15,66	0,19	14,90	0,13
Celková kriminalita	90,35	4,51	89,68	4,40	81,25	3,99	73,16	3,46	69,64	3,13

Zdroj: MVSR – Polícia, štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Na základe Tab. 3.8 je pozorovaný vývoj kriminality mládeže od roku 2012-2016. Aj v tomto období mala celková kriminalita mládeže klesajúcu tendenciu. V roku 2012 bolo zaevidovaných 4 514 TČ, kde najvyšší podiel mali majetkové TČ. Rok 2013 evidoval jediný nárast spomedzi TČ, a to medzi majetkovými o necelé 4 %. Ostatné druhy TČ mali medziročne klesajúci charakter.

O 9 % poklesla celková kriminalita v roku 2014. Jediný nárast zaevidovali mravnostné činy o 19 %, čo predstavuje 50 TČ. Najväčší medziročný pokles bol medzi ekonomickými činmi o 28 %. Predposledným analyzovaným rokom bol rok 2015, v ktorom celková kriminalita klesla o 13 %. Nastal vysoký nárast ekonomických činov o 63 %, v prepočte

o 74 TČ. Vysoký pokles nastal medzi zostávajúcimi činmi o 21 %. Posledným skúmaným rokom bol rok 2016, v ktorom mravnostné činy vzrástli o 10 %. Najväčší medziročný pokles bol medzi ekonomickými činmi o 31 %, čo predstavuje 60 TČ.

3.2.2 Nezamestnanosť

Miera nezamestnanosti mládeže dosiahla najvyššiu úroveň v roku 2011, a to 67,2 % a naopak najnižšiu mieru nezamestnanosti mládeže dosiahla SR v roku 2008, v hodnote 42,2 %. Údaje miery nezamestnanosti mládeže sú čerpané zo zdrojov Eurostatu, v ktorom je uvedená veková hranica pre nezamestnanosť mládeže od 15-19 rokov.

Tab. 3.9 Obecná miera nezamestnanosti v SR za obdobie 2007–2016 (v %)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
%	45,7	42,2	53,3	61,6	67,2	62,7	62,4	56,1	53,1	45,0

Zdroj: Eurostat – miera nezamestnanosti mládeže, vlastné spracovanie.

Celý vývoj nezamestnanosti bol ovplyvnený dopytom po pracovnej sile a aktuálnej situácii na trhu práce. V roku 2007 predstavovala miera nezamestnanosti mládeže 45,7 %. V nasledujúcom roku klesol počet zamestnaných v celom štáte, čo sa premietlo aj do miery nezamestnanosti mládeže. V nasledujúcom období pokračovala nepriaznivá situácia na trhu práce doma, ale aj v zahraničí, čo malo veľký vplyv na nezamestnanosť mládeže v SR. V roku 2009 miera nezamestnanosti vzrástla na hodnotu 53,3 %, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2008 rast o 11,1 %. Celkový počet nezamestnaných v SR sa v roku 2010 zvýšil o 20 %, a tým došlo k nárastu miery nezamestnanosti mládeže na úroveň 61,6 %. V SR nastalo obmedzovanie výroby vo firmách, čo bolo zapríčinené hospodárskou krízou. Zo strany zamestnávateľov dochádzalo k znižovaniu počtu odpracovaných hodín. Behom času nastal prepád HDP a ten spôsobil pokles zamestnanosti, pretože firmy boli nútené prepúšťať. V roku 2011 nastala priaznivá situácia na trhu práce. Na základe tejto situácie dochádzalo v ďalších rokoch k poklesu miery nezamestnanosti v štáte. Zvyšoval sa počet pracovných miest a miera nezamestnanosti mala klesajúcu tendenciu. Priemerná miera nezamestnanosti počas celého sledovaného obdobia sa pohybuje na hodnote 54,95 %.

3.2.3 Hrubý domáci produkt

Tab. 3.10 zachytáva vývoj HDP v sledovanom období, a to v hodnotách v mil. € a taktiež v prepočte na obyv.

V sledovanom období malo HDP rastúcu tendenciu, až na rok 2009, kedy nastal pokles na 64 023 mil. €. Taktiež táto situácia nastala aj pri prepočte HDP na obyv. Najvyšší HDP bol vyprodukovaný v roku 2016, čo predstavovalo hodnotu 81 154 mil. €. To isté sa dá taktiež napísať o HDP na obyv., ktoré bolo najvyššie v roku 2016. Táto situácia mohla byť zapríčinená miernym poklesom počtu obyvateľov, poklesom nezamestnanosti a vznikom nových pracovných miest. Najmenší vyprodukovaný HDP v posledných desiatich rokoch bol v roku 2007, v hodnote 63 054 mil. €, čo bolo v prepočte na obyvateľa 11 680 €. Najväčší medziročný nárast HDP nastal v roku 2008, v ktorom HDP vzrástlo približne o 9 % oproti predchádzajúcemu roku. Naopak najväčší pokles nastal v roku 2009 približne o 7 %.

Tab. 3.10 HDP v SR za obdobie 2007-2016

Rok	Mil. €	na obyv.
2007	63 054	11 680
2008	68 492	12 670
2009	64 023	11 820
2010	67 577	12 450
2011	70 627	13 080
2012	72 704	13 450
2013	74 170	13 700
2014	76 088	14 010
2015	78 896	14 510
2016	81 154	14 910

Zdroj: ŠÚSR- Verejná databáza, vlastné spracovanie.

3.2.3 Inflácia

Najväčšia medziročná zmena nastala v roku 2011, v ktorom inflácia vzrástla o 3,4 %. Najnižšia medziročná miera inflácie bola dosiahnutá v poslednom sledovanom období, a to pokles o 0,3 %.

Tab. 3.11 Miera inflácie v SR za obdobie 2007–2016 (v %)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
%	1,9	3,9	0,9	0,7	4,1	3,7	1,5	-0,1	1,0	0,7

Zdroj: Národná banka Slovenska, vlastné spracovanie.

V roku 2008 bola cenová hladina ovplyvnená vývojom svetových cien energetických faktorov (ropa, poľnohospodárske komodity) a ich vývoj sa prejavil formou úprav

regulovaných cien v inflácii. Medziročný nárast inflácie v roku 2008 predstavoval 2 %. Rok 2009 bol prvým rokom v sledovanom období, v ktorom inflácia stagnovala z dôvodu, že cenovú hladinu ovplyvňoval globálny pokles ekonomickej aktivity. V roku 2010 inflácia spomalila svoju dynamiku a klesla o 0,2 %. Akcelerácia cenovej hladiny nastala v roku 2011, v ktorom sa inflácia zmenila z 0,7 % na 4,1 %. Táto situácia bola ovplyvnená domácimi, ale aj externými faktormi. Domáci dopyt stagnoval, čo spôsobilo tlmenie rastu inflácie. V sledovanom období nastala situácia, kedy sa inflácia dostala do záporných hodnôt. Ide o rok 2014, v ktorom inflácia predstavovala hodnotu -0,1 %.

3.2.4 Výdaje na bezpečnosť a verejný poriadok

Z tab. 3.12 je zrejmé, že v posledných desiatich rokoch dochádzalo ku každoročnému nárastu výdajov verejnej správy na bezpečnosť a verejný poriadok. Výdaje sú zároveň prepočítané na % HDP, ktoré má vzhľadom na meniacu sa výšku HDP rozdielne percentuálne podiely.

Tab. 3.12 Verejné výdavky na bezpečnosť a verejný poriadok v SR za obdobie 2007-2016

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mil. €	1 177	1 293	1 432	1 461	1 551	1 573	1 618	1 706	1 866	1 875
% HDP	1,9	1,9	2,2	2,2	2,2	2,1	2,2	2,2	2,4	2,3

Zdroj: Ministerstvo financií SR – fiškálne indikátory, vlastné spracovanie.

Najvyššie vynaložené výdaje v sledovanom období nastali v roku 2015, kedy dosahovali výšky 1 866 mil. €, v prepočte na % HDP to bolo 2,4 %. Naopak najnižšie vynaložené výdaje boli v roku 2007 vo výške 1 177 mil. €. Medziročné zmeny v sledovanom období zaznamenali najvyššie výkyvy v roku 2009, kedy vzrástli približne o 11 %. V roku 2012 a 2016 nastal minimálny medziročný pokles týchto výdavkov približne o necelé 1 %.

3.3 Vzájomná komparácia Slovenskej a Českej republiky z hľadiska ekonomických faktorov kriminality mládeže

Na základe analyzovaných štatistík za obdobie 2007-2016 boli zachytené zmeny vo vývoji vybraných EF v porovnaní s kriminalitou, ktorá bola páchaná mládežou v ČR a v SR. Podstatou bolo bližšie analyzovať vývoj týchto faktorov a popísať ich vplyv na kriminalitu mládeže. Na základe teórií autorov, ktorí sa zaoberali ekonómiou zločinu vyplýva, že pokiaľ nezamestnanosť rastie, rastie aj zločinnosť. V prípade, že HDP klesá, zločinnosť rastie a rast HDP na obyv. vedie k rastu zločinnosti. Ak rastie inflácia, rastie

aj zločinnosť a situácia výdavkov na poriadok a verejnú bezpečnosť by mala byť taká, že vynaloženie vyšších výdavkov na bezpečnosť a verejný poriadok by malo zaistiť pokles zločinnosti v štáte. Táto situácia by mala platiť aj opačne.

Následne bola prevedená lineárna regresia, na základe ktorej bola pozorovaná závislosť kriminality mládeže na vývoji jednotlivých EF behom celého sledovaného obdobia. Pomocou hodnôt spoľahlivosti a korelačných koeficientov bola zhodnotená závislosť týchto EF. Počet skúmaných TČ spáchaných mládežou v SR a ČR sa výrazne líšil z pohľadu počtu jedincov, ktorí sú zaradení do vekovej kategórie mládeže. V závere tejto kapitoly je porovnaná nezamestnanosť mládeže, inflácia, HDP a výdavky na bezpečnosť a verejný poriadok ako za SR, tak aj za ČR. Zo strany kriminality je podstatou pre zhodnotenie týchto teórií celková kriminalita mládeže za oba štáty, pretože zrovnávanie vývoja jednotlivých TČ s EF by bol dosť nejasný, ohľadom na to, že v každom roku dochádzalo k zmenám či už v raste alebo poklese. Z hľadiska toho, že kriminalita mládeže v oboch štátoch behom sledovaného obdobia klesala, až na niektoré výnimky, vývoj niektorých druhov TČ zaznamenal extrémny nárast, prípadne väčší medziročný pokles v porovnaní s ostatnými druhmi. Tieto extrémne výkyvy sa však nemuseli prejaviť aj na celkovej kriminalite mládeže v medziročnom porovnaní.

Na základe prvého analyzovaného EF, ktorým je nezamestnanosť mládeže, bolo zistené, že v oboch štátoch mala nezamestnanosť meniacu tendenciu, rovnako ako aj kriminalita mládeže. Od roku 2007-2008 hodnoty kriminality mládeže stále klesali, až do roku 2009, kedy sa zhoršila situácia na trhu práce. Nastal vysoký percentuálny nárast nezamestnanosti mládeže, ktorá každým rokom rástla až do roku 2012. Najväčší vplyv mala už spomenutá hospodárska kríza, ktorá pretrvávala v rokoch 2008-2009 a tá bola podstatnou príčinou zmien. Aj keď hodnoty najväčšej úrovne miery nezamestnanosti neboli práve v tomto období, pre ďalšie roky vývoja tohto faktoru sa stala ovplyvňujúca. Na trhu práce bola nepriaznivá situácia v oboch štátoch, zamestnávatelia boli nútení prepúšťať ľudí, znižovať počet odpracovaných hodín, prípadne úplne ukončiť výrobu. Situácia sa zlepšovala od roku 2014 v ČR a v SR od roku 2012, kedy prichádzala priaznivá situácia na trh práce a zamestnávatelia opäť vytvárali nové pracovné príležitosti. Znižovala sa úroveň miery nezamestnanosti až do konca sledovaného obdobia. Na základe prevedenej lineárnej regresie bola zistená závislosť medzi kriminalitou mládeže a nezamestnanosťou mládeže v oboch štátoch. Väčšia závislosť týchto faktorov bola zistená v podmienkach ČR, kde bolo 7 % rastu (poklesu) kriminality závislých na raste (poklese) nezamestnanosti mládeže.

V SR ide o menšie percento závislosti, ktoré sa pohybuje na hodnote 5 %. V prípade určenia sily závislosti ide v oboch štátoch o nízku závislosť kriminality mládeže a tohto faktoru. Z pohľadu závislosti kriminality mládeže a nezamestnanosti v oboch štátoch je zrejmé, že tento faktor je najmenej vplyvajúci na kriminalitu mládeže. V porovnaní so všetkými zrovnávanými faktormi sa závislosť pohybuje najďalej od optimálnych hodnôt. Z pohľadu teórií ekonómov zločinu je možné vyvodiť záver, že v podmienkach SR aj ČR sú tieto tvrdenia pravdivé. Pre lepšie porovnanie bola vytvorená príloha č. 2, v ktorej prostredníctvom grafu 2.1 a grafu 2.2 je táto závislosť graficky zobrazená.

Druhým analyzovaným faktorom bol HDP, ktorý mal v sledovanom období kolísavú tendenciu. Obdobie pretrvávajúcej hospodárskej krízy mal určitý dopad aj na tento faktor. Aj keď v období tejto krízy produkcia HDP bola oproti roku 2007 o dosť vyššia, v roku 2009 opäť klesla. V porovnaní s celkovou kriminalitou mládeže, tá vo väčšine v celom sledovanom období mala klesajúci charakter, až na výnimku v roku 2011, v ktorom počet TČ mládeže mierne vzrástol. Celková kriminalita mládeže v oboch štátoch v dobe hospodárskej krízy dosahovala najvyšších čísel, ale rok čo rok klesala. Je možné tvrdiť, že teórie ekonómov pri zhodnotení tohto faktoru sú platné, pretože produkcia HDP celého štátu aj HDP na obyv. vo väčšine narastala a počet TČ mládeže počas všetkých desiatich rokov klesal. Pomocou prílohy č. 3 je možné pozorovať závislosť kriminality mládeže na vývoji HDP. V grafe 3.1 a 3.2 je graficky zobrazená závislosť kriminality mládeže a HDP za oba štáty. V prípade grafického zobrazenia HDP na obyv. je možné sledovať závislosť v grafe 3.3 a 3.4. Na základe tejto prílohy je možné vyvodiť záver, že väčšia závislosť medzi týmto EF prevláda v podmienkach SR, v ktorej je 90 % rastu (poklesu) kriminality mládeže závislých na raste (poklese) HDP. Zo strany HDP na obyv. táto hodnota predstavuje závislosť vo výške 89 %. V porovnaní s ČR je závislosť kriminality mládeže a HDP vo výške 67 %, v prepočte na obyv. ide o hodnotu 62 %. Na základe korelačných koeficientov bola určená sila závislosti medzi faktormi. V ČR ide o vysokú závislosť a v SR sa jedná o veľmi vysokú závislosť medzi kriminalitou mládeže a HDP. Tento EF je považovaný za druhý najvplyvnejší faktor kriminality mládeže.

Predposledným analyzovaným faktorom bola inflácia, ktorá rovnako ako HDP mala premenlivý vývoj. Nárast a pokles cien v štátoch mali vplyv na úroveň miery inflácie. V roku 2008 miera inflácie narastala a naopak už v roku 2009, kedy sa končilo obdobie hospodárskej krízy zasa o dosť veľký rozdiel poklesla, a to u oboch sledovaných štátoch. V porovnaní s kriminalitou mládeže, ktorá sa v oboch štátoch od začiatku sledovaného obdobia znižovala,

inflácia pôsobí opačne. Z tab. 3.5 a 3.11 vyplýva, že v prípade keď inflácia rastie, kriminalita neustále klesá a rovnako je to aj v prípade, keď inflácia klesá, kriminalita naďalej klesá. Samozrejme sú aj roky, v ktorých je teória ekonómov platná. Tento faktor patrí k najnejasnejšie vypovedajúcim v porovnaní s ostatnými už analyzovanými faktormi. Dôvodom je to, že v podmienkach SR a ČR inflácia vo väčšine medziročne klesá, sú aj roky, v ktorých dochádza k medziročnému rastu inflácie a celková kriminalita naďalej klesá. Pre názornejšie porovnanie závislosti kriminality mládeže a inflácie v oboch štátoch, bola vytvorená príloha č. 4, v ktorej prostredníctvom grafu 4.1 a 4.2 je možné vidieť vzájomnú závislosť týchto dvoch veličín. Prostredníctvom grafu lineárnej regresie je možné vyvodiť záver, že väčšia závislosť medzi kriminalitou mládeže a infláciou je v podmienkach ČR, kde je 45 % rastu (poklesu) kriminality mládeže závislých na raste (poklese) inflácie v ČR. Hodnoty v SR sa pohybujú na 17 %. Počas celého sledovaného obdobia je mierna závislosť týchto faktorov v SR a výrazná závislosť v ČR.

Je samozrejmé, že pokiaľ sa zvyšujú výdavky na bezpečnosť a verejný poriadok v štáte, malo by byť dodržané, že tým pádom by mala byť obmedzená zločinnosť, prípadne odhalení jedinci, ktorí konajú TČI. V SR dochádzalo k neustálemu nárastu týchto výdavkov, čo sa o ČR povedať nedá. ČR má vývoj tohto faktoru premenlivý. V porovnaní s kriminalitou mládeže a danou teóriou ekonómov, je z analýzy jasnejšia platnosť teórie pre SR. Výdavky počas celého sledovaného obdobia rástli a tým pádom sa zamedzilo zvyšovaniu všetkých TČ v štáte. Vytvorená príloha č. 5, prostredníctvom grafu 5.1 a 5.2 poukazuje na závislosť medzi kriminalitou mládeže a tohto EF v podmienkach ČR a SR. Z porovnania týchto dvoch analýz je jasné, že väčšia závislosť kriminality mládeže prevláda v podmienkach SR, v ktorej je 96 % rastu (poklesu) kriminality mládeže závislých na raste (poklese) týchto výdavkov. Pri prepočte na % z HDP sa tieto hodnoty držia na 68 %. Oproti ČR je závislosť omnoho menšia a nachádza sa na hodnote 6 %. V prípade prepočtu na percento z HDP je závislosť vyjadrená 24 %. Prostredníctvom korelačných koeficientov týkajúcich sa absolútnej hodnoty výdavkov bola zistená v ČR nízka až mierna závislosť a v podmienkach SR vysoká až veľmi vysoká závislosť tohto EF. V prípade grafického priblíženia výdavkov na bezpečnosť a verejný poriadok bola vytvorená taktiež príloha č. 5, grafy 5.3 a 5.4, v ktorých je zobrazené % výdavkov z HDP.

4 ZHODNOTENIE KRIMINALITY MLÁDEŽE V OBOCH ŠTÁTOCH ZA OBDOBIE 2007-2016

Verejne prístupné údaje policajných štatistík (PČR a MVSR), rovnako ako ŠÚČR a ŠÚSR umožňujú sledovať štruktúru kriminality mládeže v období 2007-2016 v oboch štátoch. Na základe týchto dostupných štatistík boli analyzované druhy TČ páchaných mládežou, štatistiky o vyšetrovaných a stíhaných osobách patriacich medzi mládež a taktiež bol hodnotený index kriminality mládeže, na základe ktorého bola zhodnotená jej intenzita v oboch sledovaných štátoch.

4.1 Štruktúra kriminality mládeže

Štruktúra kriminality je tvorená kvalitatívnou stránkou tohto javu. Vyjadruje podiel druhov či skupín TČ na celkovom počte všetkých TČ, ktoré boli spáchané na určitom území a v konkrétnom časovom období. Prípadne vyjadruje podiel páchatel'ov TČ na celkovom počte páchatel'ov v štáte. Táto druhá možnosť je analyzovaná aj v tejto práci.

Zároveň štruktúra kriminality vyjadruje jej pohyb, rast či pokles, podiel a pomer závažnosti daných TČ, skladbu páchatel'ov na danom území, rovnako ako miesto a čas páchania TČI. Prostredníctvom štruktúry kriminality je možné zistiť intenzitu TČ.⁵²

Na základe celkového počtu vybraných druhov TČ spáchaných v oboch štátoch boli tieto štatistiky prepočítané na percentuálne podiely neplnoletých (maloletých) a mladistvých podieľajúcich sa na jednotlivých druhov TČ.

Vývoj celkovej kriminality v ČR a SR je graficky zobrazený v prílohe č. 6, v ktorej sú prostredníctvom grafov zobrazené jej absolútne hodnoty.

V Tab. 4.1 a 4.2 je vyčíslené percentuálne zastúpenie vekovej kategórie mládeže, ktoré bolo rozpočítané z registrovaných TČ daného druhu. V tabuľkách je možné vidieť, že mladiství sa počas celého sledovaného obdobia 2007–2016 podieľajú na TČI vyšším percentuálnym podielom oproti neplnoletým osobám. Podľa štatistík PČR mladiství predstavujú vekovú kategóriu od 15-17 rokov a z tejto analýzy vyplýva, že táto veková kategória sa podieľa na kriminálnom živote vo väčšej miere.

---

⁵² SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

Tab. 4.1 Štruktúra kriminality mládeže v ČR za obdobie 2007–2011 (v %)

Druh TČ	2007		2008		2009		2010		2011	
	Nepĺnoletí	Mladiství	Nepĺnoletí	Mladiství	Nepĺnoletí	Mladiství	Nepĺnoletí	Mladiství	Nepĺnoletí	Mladiství
Násilné	2,5	5,5	2,8	5,4	2,7	5,7	1,9	11,8	1,7	4,2
Mravnostné	5,1	10,9	5,5	9,2	5,8	10,1	5,4	9,2	4,0	8,9
Majetkové	0,6	1,7	0,6	1,8	0,5	1,6	0,4	1,5	0,4	1,5
Ostatné	2,1	5,2	2,7	5,7	2,3	6,2	1,1	3,6	1,0	3,6
Zostávajúce	0,4	3,2	0,4	2,9	0,2	2,1	0,1	0,5	0,1	0,5
Hospodárske	0,2	0,6	0,2	0,5	0,2	0,7	0,2	0,8	0,2	0,5

Zdroj: Zdroj: PČR – štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Tab. 4.1 a 4.2 poukazuje na vývoj kriminality mládeže medzi jednotlivými druhmi registrovaných TČ. Je možné sledovať, že u mládeže dlhodobo dominuje páchanie mravnostnej TČI. Aj keď tento druh TČI dominuje počas celého sledovaného obdobia, jeho percentuálny podiel neprekročil podiel mládeže na celkovej kriminalite v ČR.

Na základe štatistík vedených PČR, sa na prvom mieste nachádza TČ pohlavného zneužívania, ktorý je najčastejšie páchaný mladistvou osobou. Ako je možné sledovať z vytvorených tabuliek, na tomto druhu TČI sa mladiství podieľajú o polovicu viac ako nepĺnoleté osoby. Vyšší percentuálny podiel bol zachytený aj medzi násilnými činmi, v ktorých prevládajú lúpeže a úmyselné ublíženie na zdraví. Najmenší podiel bol zachytený medzi hospodárskymi činmi, kde sú v malom počte evidované podvody páchané mládežou.

Tab. 4.2 Štruktúra kriminality mládeže v ČR za obdobie 2012–2016 (v %)

Druh TČ	2012		2013		2014		2015		2016	
	Nepĺnoletí	Mladiství	Nepĺnoletí	Mladiství	Nepĺnoletí	Mladiství	Nepĺnoletí	Mladiství	Nepĺnoletí	Mladiství
Násilné	2,0	4,5	1,5	3,6	1,7	3,3	1,7	3,1	1,7	2,7
Mravnostné	6,2	10,0	4,8	10,2	5,4	9,0	5,9	8,8	5,9	9,2
Majetkové	0,3	1,3	0,3	1,0	0,3	1,0	0,4	0,9	0,3	0,7
Ostatné	0,9	2,7	0,9	2,2	1,1	2,2	1,0	2,2	1,0	2,0
Zostávajúce	0,1	0,4	0,1	0,4	0,1	0,3	0,1	0,3	0,1	0,2
Hospodárske	0,2	0,7	0,1	0,4	0,2	0,4	0,2	0,4	0,1	0,3

Zdroj: PČR – štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Vývoj kriminality mládeže v podmienkach SR je zobrazený v Tab. 4.3 a 4.4. V tabuľke je prepočítaný percentuálny podiel maloletých a mladistvých osôb na vybraných druhov TČ počas celého sledovaného obdobia 2007–2016. Aj v SR je najvyššie percentuálne zastúpenie medzi mladistvými osobami, ktoré sa na kriminálnom živote podieľajú vo väčšej miere.

Rovnako ako v ČR sú na prvom mieste mravnostné činy, ktoré svojim percentuálnym podielom dominujú v celom sledovanom období. Podľa štatistík vedených MVSR, je v podmienkach SR na prvom mieste pohlavné zneužívanie. Najčastejšie je páchané mladistvou osobou. Najmenej TČ páchaných mládežou bolo registrovaných medzi ekonomickými a zostávajúcimi. Medzi zostávajúce sa radia všetky druhy dopravných nehôd a príčina malého percentuálneho podielu môže byť spôsobená vekovou hranicou pre získanie vodičského oprávnenia. Tento dôvod môže byť jedným z príčin tohto malého zapájania sa do TČI tohto druhu.

Tab. 4.3 Štruktúra kriminality mládeže v SR za obdobie 2007–2011 (v %)

Druh TČ	2 007		2 008		2 009		2 010		2 011	
	Maloletí	Mladiství	Maloletí	Mladiství	Maloletí	Mladiství	Maloletí	Mladiství	Maloletí	Mladiství
Násilné	1,7	8,9	1,7	8,0	1,7	7,4	1,8	8,0	2,1	7,3
Mravnostné	2,6	19,3	2,6	21,3	4,6	22,0	3,1	20,6	3,7	28,2
Majetkové	1,5	6,4	1,6	6,3	1,5	6,4	1,5	6,0	1,6	6,2
Ostatné	0,9	5,7	0,8	5,3	0,5	4,9	1,5	4,7	1,2	4,1
Zostávajúce	0,3	1,2	0,2	1,3	0,2	0,8	0,1	0,7	0,2	1,1
Ekonomické	0,3	1,3	0,3	1,1	0,4	0,9	0,4	1,0	0,5	1,0

Zdroj: Zdroj: MVSR – Polícia, štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Tab. 4.4 Štruktúra kriminality mládeže v SR za obdobie 2012 – 2016 (v %)

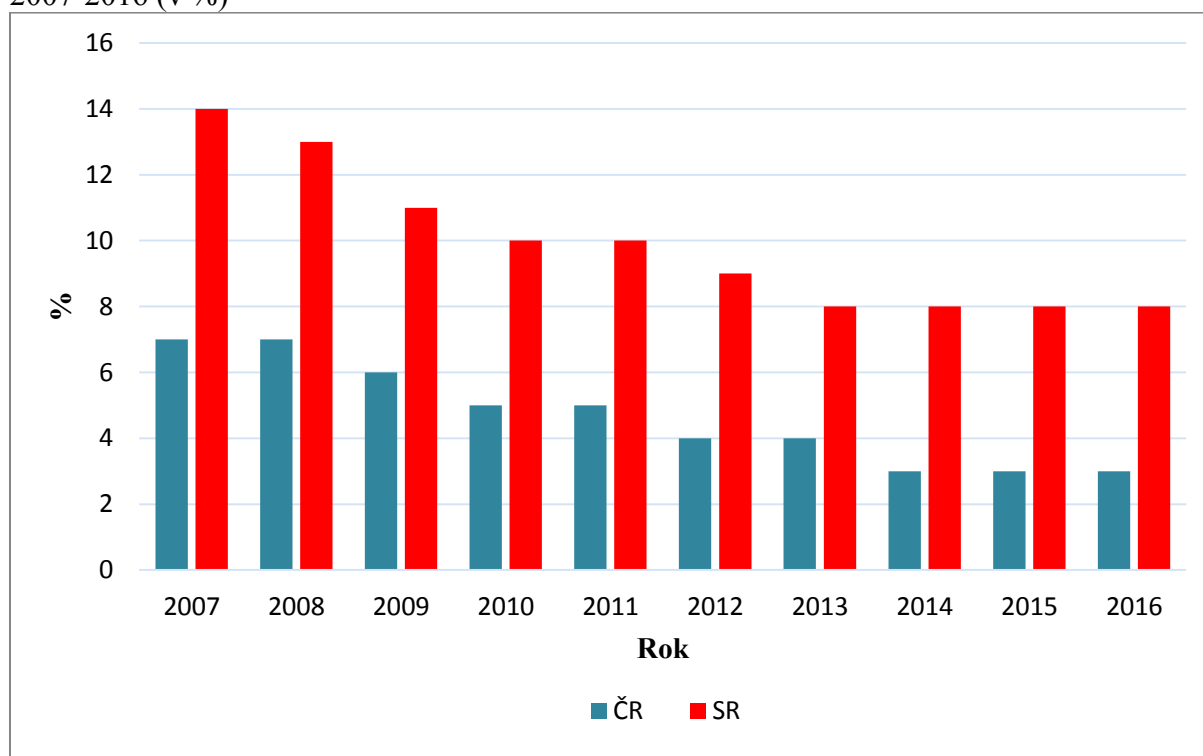
Druh TČ	2012		2013		2014		2015		2016	
	Maloletí	Mladiství	Maloletí	Mladiství	Maloletí	Mladiství	Maloletí	Mladiství	Maloletí	Mladiství
Násilné	1,7	7,2	1,9	7,1	1,6	6,2	1,0	5,5	1,2	4,7
Mravnostné	5,5	32,5	3,0	29,2	3,2	33,1	3,4	30,8	2,9	29,8
Majetkové	1,3	5,7	1,4	6,1	1,6	6,3	1,7	5,8	1,8	5,3
Ostatné	0,8	3,9	0,6	3,8	0,5	3,4	0,6	3,6	0,7	3,1
Zostávajúce	0,1	0,9	0,1	0,8	0,1	0,8	0,1	0,6	0,1	0,6
Ekonomické	0,4	0,8	0,2	0,6	0,2	0,5	0,3	0,9	0,2	0,7

Zdroj: MVSR – Polícia, štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

4.2 Stíhaná a vyšetrovaná mládež v sledovanom období

Nasledujúci obr. 4.1 poukazuje na vývoj percentuálneho podielu stíhaných a vyšetrovaných osôb mládeže na celkovom počte stíhaných a vyšetrovaných osôb v ČR a SR. Obr. 4.1 je zostrojený zo štatistík polície oboch sledovaných krajín a zobrazuje vývoj v desaťročnom období. Absolútne hodnoty o celkovom počte stíhaných osôb z celkovej a obecnej (všeobecnej) kriminality v oboch štátoch ako aj číselné hodnoty za jednotlivé kategórie mládeže, na základe ktorých boli vypočítané percentuálne podiely sú zobrazené v prílohe č. 7.

Obr. 4.1 Vývoj podielu mládeže na celkovom počte stíhaných a vyšetrovaných osôb v roku 2007-2016 (v %)

Zdroj: PČR – štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12 daného roka, vlastné spracovanie.

Na základe grafického zobrazenia je možné pozorovať rozdiel v podiele stíhaných osôb mládeže, kde v celom sledovanom období je vyššie percentuálne zastúpenie v podmienkach SR. Od začiatku sledovaného obdobia je možné pozorovať mierny pokles tohto podielu v oboch sledovaných štátoch. Od roku 2014 sa podiel stíhaných osôb v oboch štátoch drží na rovnakej úrovni, rozdiel je v tom, že v SR je tento podiel 8 % a v ČR predstavuje 3 % stíhanej mládeže.

V celom sledovanom období dochádza buď k poklesu tohto percentuálneho podielu mládeže alebo sa podiel udržiava na rovnakej úrovni, čo je častejší prípad. K extrémnym

poklesom alebo nárastom behom obdobia nedošlo, práve naopak dochádza stále k miernym poklesom, ktoré predstavujú maximálne 1 % v porovnaní s predchádzajúcim obdobím.

4.3 Úroveň kriminality mládeže

Intenzita alebo rovnako aj úroveň kriminality predstavuje stav kriminality prepočítaný na určitý počet obyv. na danom území. Je vyjadrená indexom (koeficientom) na 10 000 alebo 100 000 obyv.

$$\text{Index kriminality} = \frac{\text{Počet TČ}}{\text{počet obyv.}} * 10\,000 \text{ (} 100\,000 \text{)}$$

Využívanie tohto indexu je výhodné pri medzinárodnom porovnávaní dát o kriminalite, čo bolo použité aj v tejto práci.⁵³

V tejto podkapitole je úroveň kriminality mládeže zameraná na maloleté (neplnoleté) a mladistvé osoby, ktoré páchali TČI v ČR a SR. Index je prepočítaný na celkový počet TČ jednotlivých kategórií mládeže v období 2007-2016.

Prostredníctvom Tab. 4.7 je index vypočítaný za celú mládež, kde sú zahrnuté údaje z predchádzajúcich tabuliek, na základe ktorých sa tieto hodnoty spočítali. Nastalo medzinárodné porovnanie celkovej kriminality mládeže v oboch štátoch. Výpočty ukazujú skutočnú úroveň kriminality mládeže a prostredníctvom nich bude kriminalita porovnaná najpresnejším spôsobom.

Číselné hodnoty indexu kriminality boli prepočítané na 10 000 obyv. K výpočtu boli použité štatistiky TČ mládeže v sledovanom období a počet jednotlivých vekových kategórií mládeže.

V prílohe č. 8 je podrobnejšie zobrazený vývoj počtu mladistvých, maloletých (neplnoletých) osôb v ČR a SR. Tieto štatistiky boli potrebné na dosadenie do daného vzorca.

---

⁵³ SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

Tab. 4.5 Index kriminality mládeže na území ČR za obdobie 2007-2016

Alternatívy	Počet osôb		Počet TČ mládeže		Index	
	Neplnoletí	Mladiství	Neplnoletí	Mladiství	Neplnoletí	Mladiství
2007	1 476 923	382 195	2 710	8 079	18,35	211,38
2008	1 480 007	373 973	2 783	7 728	18,80	206,65
2009	1 494 370	352 641	2 333	7 123	15,61	201,99
2010	1 518 142	327 548	1 584	5 339	10,43	163,00
2011	1 541 241	295 435	1 636	5 427	10,61	183,70
2012	1 560 292	278 934	1 463	4 713	9,38	168,96
2013	1 577 455	272 818	1 286	3 845	8,15	140,94
2014	1 601 045	271 652	1 350	3 367	8,43	123,95
2015	1 623 716	272 131	1 308	2 747	8,06	100,94
2016	1 647 275	273 676	1 072	2 111	6,51	77,14

Zdroj: PČR – statistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Na základe výsledkov výpočtu indexu kriminality v ČR je možné vidieť, že najvyššia úroveň kriminality mládeže páchanej neplnoletými osobami bola zaznamenaná v roku 2008, v ktorom bol index kriminality 18,80. Táto hodnota opisuje situáciu, kedy bolo PČR evidovaných 2 783 TČ páchaných neplnoletými páchatelmi. Najmenšia úroveň kriminality týchto osôb bola zaznamenaná v poslednom sledovanom roku, v ktorom index kriminality dosahoval hodnotu 6,51.

Naopak najvyššia úroveň kriminality mladistvých bola zaznamenaná v roku 2007, kedy mal index hodnotu 211,38 a ČR v tom období, bola považovaná za najnebezpečnejšie územie, počas celého desaťročného obdobia. Na 10 000 obyv. bolo evidovaných približne 211 TČ spáchaných mladistvými páchatelmi.

Z celkového pohľadu za celé sledované obdobie je možné tvrdiť, že úroveň kriminality takmer každým rokom klesá, čo značia aj indexy a pre spoločnosť je tento jav chápaný pozitívne. Vplyv na klesajúci index úrovne kriminality mládeže má znižujúci sa počet TČ páchaných mládežou a zvyšujúci počet osôb, ktoré sú radené do vekovej kategórie mládeže.

ČR je zaťažovaná kriminalitou mládeže čoraz menej, čo potvrdzujú aj štatistiky PČR. Na základe klesajúceho indexu kriminality je možné tvrdiť, že na území ČR sa každým rokom zlepšuje bezpečnostná situácia s čím korešponduje aj celkový vývoj kriminality mládeže, ktorý rovnako každým rokom klesá.

Tab. 4. 6 Index kriminality mládeže na území SR za obdobie 2007-2016

Alternatívy	Počet osôb		Počet TČ mládeže		Index	
	Maloletí	Mladiství	Maloletí	Mladiství	Maloletých	Mladistvých
2007	851 044	309 062	1 242	5 803	14,59	187,76
2008	836 069	302 266	1 225	5 269	14,65	174,32
2009	831 320	289 275	1 090	4 931	13,11	170,46
2010	830 457	272 995	1 005	4 282	12,10	156,85
2011	832 572	258 484	1 112	4 216	13,36	163,10
2012	830 576	244 752	845	3 669	10,17	149,91
2013	839 925	236 111	783	3 615	9,32	153,11
2014	830 181	230 999	726	3 264	8,75	141,30
2015	832 043	226 257	694	2 764	8,34	122,16
2016	840 228	219 210	678	2 448	8,07	111,67

Zdroj: MVSR – Polícia, štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

V podmienkach SR je rovnako ako v ČR klesajúca zaťaženosť štátu kriminalitou mládeže. Nastala jedna výnimka v roku 2011, v ktorom index zaťaženia kriminalitou maloletých osôb vzrástol oproti predchádzajúcemu roku.

Najvyššia úroveň kriminality maloletých bola v roku 2008, v ktorom MVSR evidovalo 1 225 TČ a index kriminality dosahoval hodnoty 14,65. Tento výsledok popisuje situáciu, na základe ktorej na 10 000 obyv. pripadalo necelých 15 TČ, ktoré boli spáchané maloletými delikventami. Naopak najnižšia úroveň zaťaženia kriminality maloletých v SR bola v roku 2016. Hodnota 8,07 vyjadruje, že na 10 000 obyv. tohto štátu pripadalo takmer 9 TČ spáchaných maloletými osobami.

Z hľadiska úrovne kriminality mladistvých bolo najväčšie zaťaženie kriminalitou v roku 2007, kde bol tento index 187,76. Čiže približne 188 TČ spáchaných mladistvými delikventami pripadalo na 10 000 obyv. Najnižšia úroveň bola rovnako ako v ČR a z pohľadu kriminality maloletých tiež v roku 2016.

Aj v tomto štáte klesá zaťaženosť kriminality mládeže a štát je na celom svojom území bezpečnejším miestom pre spoločnosť, čo dokazujú aj klesajúce štatistiky TČ páchaných mládežou.

Tab. 4.7 Vzájomná komparácia úrovne kriminality mládeže na území ČR a SR za obdobie 2007-2016

Alternatívy	ČR	SR
	Index kriminality mládeže	Index kriminality mládeže
2007	58,03	60,73
2008	56,69	57,05
2009	51,20	53,73
2010	37,51	47,91
2011	38,46	48,83
2012	33,58	41,98
2013	27,73	40,87
2014	25,19	37,60
2015	21,39	32,68
2016	16,57	29,51

Zdroj: PČR a MVSR – štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Prostredníctvom prepočítanej úrovne kriminality za celú mládež dohromady, ktorú je možné vidieť v predchádzajúcej tabuľke je zrejmé, že zaťaženie kriminalitou mládeže na území oboch štátov klesá. Vyššie hodnoty boli zachytené v roku 2011, v ktorom sa úroveň bezpečnostnej situácie zhoršila. Najvyššia úroveň zaťaženia, čiže rok, v ktorom bola SR a ČR najnebezpečnejšia bol u oboch štátov 2007. S touto situáciou korešponduje aj vyvíjajúca sa kriminalita, ktorá v tomto roku dosahovala najvyšších hodnôt. Počet registrovaných TČ páchaných mládežou v oboch rokoch klesal, ale narastal počet osôb vo vekovej kategórii mládeže, čo vysvetľuje situáciu, že v ČR je index kriminality mládeže v celom sledovanom období nižší. Čiže najväčší vplyv na tento index v sledovaných štátoch má počet osôb radených do kategórie mládeže, čo zapríčiňuje aj kolísanie výsledných hodnôt.

Na základe porovnania celkového indexu v počte TČ je úroveň kriminality mládeže na území SR horšia počas celého sledovaného obdobia. Do roku 2009 sú oba štáty takmer na rovnakej úrovni, rozdiel v počte TČ na 10 000 obyv. je maximálne v 2 TČ. Od roku 2010 nastal nárast intenzity kriminality v SR, kde rozdiel medzi štátmi predstavoval takmer 10 TČ na 10 000 obyv. Po celkovom zhodnotení tohto vývoja je jasné, že bezpečnejším štátom počas analyzovaného desaťročného vývoja bola ČR. Úroveň kriminality je v podmienkach ČR lepšia aj keď sa táto úroveň zaťaženia neustále znižuje v oboch štátoch. ČR vykazuje lepšie výsledky a aj bezpečnejšie prostredie pre svojich obyv., ktorí sú TČI zaťažený čoraz menej.

5 ZÁVER

Hlavným cieľom diplomovej práce bol popis a analýza štyroch najvýznamnejšie pôsobiacich EF na vývoj kriminality mládeže v ČR a SR v sledovanom období 2007-2016. Jednalo sa o nezamestnanosť mládeže, HDP, infláciu a verejné výdaje na bezpečnosť a verejný poriadok v oboch štátoch. **Vedľajším cieľom** bolo zhodnotenie štruktúry celkovej kriminality mládeže a úrovne bezpečnosti z pohľadu intenzity kriminality mládeže v ČR a SR za obdobie 2007-2016. Pre lepšie a hodnotnejšie porovnanie boli hodnoty týkajúce sa štruktúry kriminality prepočítané na percentuálne podiely z každého druhu TČ. Pri analýze indexu kriminality mládeže boli tieto percentuálne podiely prepočítané len z pohľadu celkovej kriminality, v oboch sledovaných štátoch osobitne. Na základe tohto indexu bolo prevedené podrobnejšie medzinárodné porovnanie v rámci riešenej problematiky.

Ako hypotézy boli zvolené tvrdenia, že kriminalita mládeže bude väčšia v SR, pretože je tam vyššia nezamestnanosť mládeže a nižší rast HDP a druhou hypotézou bolo tvrdenie, že kriminalita mládeže bude väčšia v ČR, lebo vynakladá menší percentuálny podiel finančných prostriedkov z HDP na bezpečnosť a verejný poriadok v štáte.

Teoretická časť práce bola zameraná na priblíženie problematiky kriminality mládeže, konkrétnych pojmov týkajúcich sa tohto problému, legislatívy, zaoberajúcej sa kriminalitou mládeže v oboch štátoch. Rovnako bližšie popísaná osobnosť páchateľa, ktorý koná TČI, druhy kriminality z viacerých možných členení a KF, ktoré vo všeobecnosti v najväčšej miere ovplyvňujú správanie mládeže a jej zapájanie sa do TČI. Prvá časť tretej kapitoly je zameraná na popis rozličných pohľadov ekonómov zločinu na EF, ktoré boli vybrané za najpodstatnejšie z pohľadu ovplyvniteľnosti kriminality. Ide o nezamestnanosť mládeže, infláciu, HDP a verejné výdavky na bezpečnosť a verejný poriadok v štáte. Druhou časťou tejto kapitoly začína praktická časť celej práce. Bol bližšie analyzovaný vývoj vybraných EF v oboch štátoch. Situácia, ktorá ovplyvňovala vývoj týchto faktorov a ich hodnoty a zmeny vo vývoji v celom sledovanom období 2007-2016. Dôraz sa bral aj na vývoj kriminality mládeže, ktorá bola vyjadrená počtom TČ. Taktiež bola vykonaná podrobnejšia analýza jednotlivých druhov TČ a ich medziročné zmeny. Išlo o skúmanie absolútnych hodnôt jednotlivých druhov TČ celkom a počet TČ za vekovú kategóriu mládeže. V oboch štátoch prevládajú majetkové TČ, ktoré veková kategória mládeže pácha najčastejšie. Z celkového počtu činov v ČR sa hodnoty majetkovej kriminality pohybujú medzi hodnotami 118 000 – 228 000 TČ. Z pohľadu mládeže ide o veľmi malé čísla, ktoré sú v rozmedzí

1 800 – 5 400 TČ za celé sledované obdobie. Počet TČ každým rokom klesá, čo má pozitívny vplyv na celú spoločnosť. Zo strany SR sa celkový počet majetkových TČ pohyboval medzi hodnotami 27 000 – 60 000 TČ. Činy páchané mládežou, v tomto druhu kriminality, sa pohybovali od 2 000 do necelých 5 000. Medzi konkrétne typy TČ radené do tohto druhu patria všetky krádeže vlámaním (do obchodov, bytov, rekreačných chát, reštaurácií a stánkov) a ostatné krádeže (motorových vozidiel, súčiastok z áut).

V rámci EF bola prevedená jednoduchá lineárna regresia, prostredníctvom ktorej bola podrobnejšie vyjadrená závislosť medzi kriminalitou mládeže a vybranými EF v ČR a SR, v celom sledovanom období. Analýzou EF nezamestnanosti mládeže bolo zistené, že väčšia závislosť kriminality mládeže a nezamestnanosti je v podmienkach ČR, kde je 7 % rastu (poklesu) kriminality mládeže závislých na raste (poklese) nezamestnanosti mládeže. V podmienkach SR je táto hodnota 5 %. V oboch štátoch prevláda nízka závislosť týchto dvoch veličín.

Druhým analyzovaným faktorom bola inflácia a väčšia závislosť medzi týmto faktorom a kriminalitou mládeže bola zachytená v ČR. Aj pri tomto faktore je v ČR väčšia závislosť ako v SR. Hodnota tejto závislosti udáva, že 45 % rastu (poklesu) kriminality je závislých na raste (poklese) inflácie v ČR. V SR je táto závislosť menšia viac ako o polovicu. Hodnota v SR udáva, že len 17 % rastu (poklesu) kriminality mládeže je závislých na raste (poklese) inflácie v tomto štáte. V ČR prevláda výrazná závislosť, zatiaľ čo v SR ide o miernu závislosť kriminality a inflácie.

HDP bolo tretím analyzovaným faktorom, v ktorom sa bližšie rozoberala závislosť medzi HDP v mil. danej peňažnej meny a HDP na obyv. v ČR a SR. Na rozdiel od predchádzajúcich EF je väčšia závislosť zachytená v podmienkach SR, kde až 90 % rastu (poklesu) kriminality mládeže je závislých na raste (poklese) HDP v SR. Samozrejme z toho vyplýva, že rovnaká situácia bude aj pri HDP na 1 obyv. Zistená závislosť na 1 obyv., vyjadruje, že 89 % vzrastu, poklesu kriminality mládeže je závislých na raste (poklese) HDP na 1 obyv. V ČR sa tieto hodnoty pohybujú približne okolo 60 %. Pomocou korelačného koeficientu bola zistená v SR veľmi vysoká závislosť a v ČR išlo o vysokú závislosť tohto EF.

Posledným analyzovaným faktorom, na základe ktorého bola vykonaná lineárna regresia závislosti, sú výdaje na bezpečnosť a verejný poriadok. Pri tomto faktore bola analyzovaná závislosť peňažnej hodnoty, ako aj percentuálnej hodnoty z HDP v štáte. V oboch týchto možnostiach bola zachytená vyššia závislosť v SR, v ktorej až 96 % rastu,

(poklesu) kriminality mládeže je závislý na raste (poklese) výdavkov na bezpečnosť a verejný poriadok v podmienkach SR. Rovnako je to aj pri percente z HDP, kde je 68 % rastu (poklesu) kriminality mládeže závislý na tejto hodnote. V ČR je závislosť v rámci tohto faktoru oproti SR veľmi nízka. Pri jej absolútnej hodnote je závislosť vo výške 6 % a pri hodnote percenta z HDP je 24 %. V SR je táto závislosť vysoká až veľmi vysoká a v ČR je nízka až mierna závislosť. V prípade porovnania výšky vynakladania týchto výdavkov v ČR a SR je potrebné uviesť priemernú hodnotu tohto EF. Priemerná percentuálna hodnota týchto výdavkov vynakladaná z HDP v SR predstavuje hodnotu 2,16 %. V prípade ČR je táto hodnota 1,8 %. Pre významné porovnanie bola vybraná priemerná percentuálna hodnota týchto výdavkov vynakladaných za celú Európsku úniu (1,78 %). Je možné si všimnúť, že SR vynakladá na bezpečnosť a verejný poriadok v štáte omnoho vyššie percento z HDP ako ČR a ostatné krajiny v Európskej únii. Dbá na poriadok a bezpečnosť svojich obyv. omnoho viac ako ČR, ktorá taktiež vynakladá vyššie percento ako je priemer Európskej únie, ale nepostačujúce na to, aby presiahli percentuálnu hodnotu SR.

V štvrtej kapitole, ktorá patrila medzi dôležitú praktickú časť práce, boli rozpočítané percentuálne podiely mládeže na jednotlivých druhoch TČ podľa štatistík PČR a PSR. V podmienkach ČR boli tabuľky rozpočítané na neplnoletých a mladistvých páchatel'ov a v SR na maloletých a mladistvých páchatel'ov. Dlhodobu dominuje páchanie mravnostných TČ, medzi ktoré sa na prvé miesto radí pohlavné zneužívanie. V oboch štátoch prevládala TČI mladistvých páchatel'ov. Najmenší podiel medzi mládežou je vždy medzi hospodárskymi (ekonomickými) TČ. Ďalšou časťou bola analýza stíhaných a vyšetrovaných osôb mládeže v celom sledovanom období. Štatistiky sa nezameriavali na všetky druhy TČI osobitne, ale boli prepočítané na percentuálne podiely z celkovej a obecnej (všeobecnej) kriminality v štáte. Na základe tejto analýzy bolo taktiež zistené, že prevláda počet stíhaných osôb mládeže v podmienkach SR, kde tento podiel od roku 2014 predstavuje 8 % z celkového počtu stíhaných osôb v štáte. V ČR je táto hodnota nižšia o 5 %. Poslednou súčasťou praktickej časti práce bolo zistenie intenzity kriminality mládeže v oboch štátoch a jej medzinárodné porovnanie behom celého sledovaného obdobia. Intenzita bola prepočítaná za vekovú kategóriu mládeže na 10 000 obyv. Na základe indexu kriminality, ktorý vyšiel po dosadení do daného vzorca, bolo vykonané medzinárodné porovnanie bezpečnosti v štáte, z pohľadu počtu TČ pripadajúcich na 10 000 obyv. Prepočet bol zameraný len na celkovú kriminalitu v oboch štátoch za jednotlivé kategórie mládeže. Na základe vykonaného výpočtu indexu kriminality mládeže v ČR je možné tvrdiť, že najvyššia intenzita kriminality páchanej

neplnoletými osobami bola zachytená v roku 2008, v ktorom tento index predstavoval najvyššiu hodnotu, a to 18,80. Naopak najnižšia úroveň kriminality týchto osôb bola evidovaná v roku 2016, kedy index dosahoval hodnotu 6,51. Kriminalita mladistvých osôb bola najintenzívnejšia v roku 2007, kedy dosahovala hodnoty 211,38. V SR bola zachytená najvyššia intenzita kriminality maloletých v roku 2008, v ktorom index dosahoval hodnotu 14,65. Naopak najnižšia intenzita týchto osôb bola zachytená v roku 2016, v ktorom na 10 000 obyv. pripadalo takmer 9 TČ spáchaných maloletými osobami. Rovnako ako v ČR z pohľadu mladistvých dosahoval tento index najvyšších hodnôt v roku 2007, a to 187,76. Táto situácia vyjadruje, že približne 188 TČ spáchaných mladistvými pripadalo v danom roku na 10 000 obyv. Najnižšia úroveň kriminality tejto kategórie bolo v roku 2016. Pri medzinárodnom porovnaní bol index prepočítaný za celú kategóriu mládeže, neprepočítaval sa osobitne pre mladistvých a maloletých (neplnoletých). Na základe tabuliek prepočítaných na maloletých (neplnoletých) a mladistvých bolo možné vidieť odlišnosti, keďže do daného vzorca boli doplnené rozdielne číselné hodnoty. TČ za obe kategórie predstavujúce mládež boli spočítané a osoby mládeže podľa štatistík taktiež. Prostredníctvom medzinárodného porovnania nastala rovnaká situácia v roku 2007, v ktorom bolo možné považovať územie ČR aj SR za najnebezpečnejšie z celého sledovaného obdobia. V ČR pripadalo približne 58 TČ mládeže na 10 000 obyv. a v SR to bolo takmer 61 TČ mládeže na 10 000 obyv. Bezpečnostná situácia oboch štátov sa zlepšuje a vytvára sa bezpečnejšie prostredie pre občanov oboch štátov. Na základe medzinárodného porovnania je možné tvrdiť, že TČI mládeže je intenzívnejšia v SR počas celého sledovaného obdobia. Táto situácia je zapríčinená vysokým počtom TČ mládeže a nižším počtom osôb radených do vybranej kategórie.

Prostredníctvom vykonaných analýz týkajúcich sa TČI mládeže v oboch štátoch, vyplynulo čiastočne potvrdenie prvej hypotézy, že kriminalita mládeže v SR bude väčšia, pretože je tam vyššia nezamestnanosť mládeže a nižší rast HDP. Na základe zistenia vzájomných vzťahov medzi týmito faktormi, bolo zistené, že nižší rast HDP má v podmienkach SR veľký vplyv na zmenu vývoja kriminality mládeže, ale nezamestnanosť mládeže a kriminality mládeže, je vo väčšej závislosti v ČR. Tvrdenie druhej hypotézy, že kriminalita mládeže bude väčšia v ČR, lebo vynakladá menší percentuálny podiel finančných prostriedkov na bezpečnosť a verejný poriadok v štáte sa nepotvrdilo. Na základe vykonanej lineárnej regresie, bola v ČR zistená nízka až mierna závislosť medzi kriminalitou mládeže a výdavkami na bezpečnosť a verejný poriadok.

Vysoká až veľmi vysoká závislosť tohto EF bola potvrdená v podmienkach SR. Z tohto dôvodu, nie je možné potvrdiť danú hypotézu.

Návrhy, ktoré vznikli pri analyzovaní TČI mládeže v ČR a SR sa zameriavajú skôr na legislatívnu stránku. Počet TČ sa v oboch štátoch líši. Veľký vplyv na tieto hodnoty môžu mať zákonodarnú podobu v tom, že v SR je hranica trestnej zodpovednosti od 14 rokov, zatiaľ čo v ČR je táto hranica posunutá od 15 rokov. Pre lepšie hodnotenie medzinárodnej kriminality mládeže by mali byť stanovené rovnaké vekové hranice pre trestnú zodpovednosť mládeže. Uľahčilo by to medzinárodné porovnávanie jednotlivých štátov, pretože tieto hodnoty by mali väčšiu vypovedateľnú schopnosť, keďže by sa porovnávala TČI rovnakých vekových kategórií. Podobný návrh vyplýva zo spracovávania štatistických prehľadov polície oboch krajín. V štatistikách MVSR je za maloletého považovaná osoba od 1-13 rokov života a mladistvou je osoba od 14-18 rokov. Naopak v ČR je nepľnoletou osobou od 1-14 rokov, kde je zohľadnená veková hranica trestnej zodpovednosti ale pri mladistvých je to od 15-17, kde je to o rok menej ako v SR. Pre uľahčenie vytvárania štatistík kriminality mládeže by mal pozitívny význam zákon, ktorý by bol zameraný priamo na mládež ako je tomu v ČR. V SR žiadny takýto zákon neexistuje a z pohľadu laika je táto riešená problematika pre spoločnosť úplne neznáma.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

1. BAKOŠOVÁ, Emília. *Úvod do sociológie práva*. Praha: Univerzita Komenského, 1991. 115 s. ISBN 80-2230-351-8.
2. BRUCKNEROVÁ, Eva. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 293 s. ISBN 978-80-7478-848-2.
3. FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 212 s. ISBN 978-80-7380-521-0.
4. FREEMAN, Richard B. Economics of crime. Handbook of labor economics. Edited by Orley Ashenfelter - David Card. Amsterdam: Elsevier, 2003. 3538 s. ISBN 0-444-82289-5.
5. GOTTFREDSON, Michael R. a Travis HIRSCHI. *A general theory of crime*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 1990. 316 s. ISBN 978-08-047177-3-1.
6. HETERIK, Anton. *Základy forenzej psychológie*. Bratislava: SNP, 1994. 224 s. ISBN 80-08-01870-4.
7. HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. Praha: C. H. Beck, 2013. 235 s. ISBN 978-80-7400-450-6.
8. JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. 288 s. ISBN 80-7178-535-0.
9. JELÍNEK, Jiří. *Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu*, 2012. 251 s. ISBN 978-80-87576-39-7.
10. KAISER, Gunther. *Kriminologie. Úvod do základu*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1994. 268 s. ISBN 80-7179-002-8.
11. KRULICHOVÁ, Eva a kol. *Delikvence mládeže: trendy a souvislosti*. 1 vyd. Praha: Triton, 2015. 231 s. ISBN 978-80-7387-860-3.
12. KRULICHOVÁ, Eva. *Pocit bezpečí a obavy z kriminality v České republice*. Praha: Národnohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2017. 105 s. ISBN 978-80-88018-12-4.
13. KUČHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H. Beck, 2005. 544 s. ISBN 80-7179-813-4.

14. MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada, 2009. 152 s. ISBN 978-80-247-2310-5.
15. MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROFTOVÁ. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 2003. 336 s. ISBN 80-7178-226-2.
16. MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence*. 3. vyd. Praha: Portál, 2011. 344 s. ISBN 978-7367-825-8.
17. MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROTOVÁ. *Mládež a delikvence: situace, východiska, programy*. Praha: Portál, 1998, s. 125. ISBN 80-7178-226-2.
18. MUNCIE, John. *Youth & crime*. 4th ed. London: SAGE Publications Ltd, 2015. 464 s. ISBN 978-1-44627-485-9.
19. NEVŘALA, Jan. *Sociální aspekty delikvence mladistvých*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2004. 139 s. ISBN 80-7042-642-X.
20. ONDREJKOVIČ, Peter. *Sociálna patológia*. Bratislava: Veda, 2001. 310 s. ISBN 978-80-224-1074-8.
21. PEŠATOVÁ, Ilona. *Sociálně patologické jevy u dětí školního věku*. Liberec: TU, 2007. 364 s. ISBN 978-80-7372-291-3.
22. PODANÁ, Zuzana. *Fenomén delikvence mládeže v České republice a středoevropském regionu*. Praha: Národnohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2011. 183 s. ISBN 978-80-86729-68-8.
23. PRŮCHA, J., E. WALTEROVÁ a J. MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6. vyd. Praha: Portál, 2009, 395 s. ISBN 978-80-7380-124-3.
24. SKOPALOVÁ, Jitka. *Záblesky bezpečí dítěte*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. 38 s. ISBN 978-80-244-2567-2.
25. SVATOŠ, Roman. *Prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016. 132 s. ISBN 978-80-7556-009-4.
26. SVATOŠ, Roman. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola Evropských a regionálních studií, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.
27. UŠIAK, G., J. OBERUČ a P. SEČKA. *Kriminalita mládeže*. Strážnice: Veřejnosprávní vzdělávací institut, 2016. 60 s. ISBN 978-80-905919-5-0

28. VÁLKOVÁ, H., J. KUČKA a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. 664 s. ISBN 978-80-7400-429-2.
29. VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávní aspekty trestné činnosti mládeže*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 188 s. ISBN 978-80-7380-371-1.
30. ŽATECKÁ, Eva a Milana HRUŠÁKOVÁ. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 312 s. ISBN 978-80-7478-848-2.

Legislativa

31. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů
32. Ústavní zákon č. 460/1992 Zb. v znění neskorších předpisů
33. Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů
34. Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znění neskorších predpisov
35. Zákon. č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů
36. Zákon č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov
37. Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znění neskorších predpisov
38. Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů
39. Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů
40. Zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom v znění neskorších predpisov
41. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů
42. Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znění neskorších predpisov
43. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znění neskorších predpisov
44. Zákon č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních

Vedecké články

45. BECKER, Gary Stanley. *Crime and Punishment: An Economic Approach*. In Journal of Political Economy [online]. 1968, roč. 76, č. 2 [cit. 18. 03. 2018]. ISSN 0022-3808. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/1830482>

Internetové zdroje

46. CERRO, Ana Maria a Osvaldo MELONI. Determinants of the crime rate in Argentina during the '90s. In: Estudios de Economia [online]. University of Chile, 2000 [cit. 09. 03. 2018]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/23747020_Determinants_of_the_Crime_Rate_in_Argentina_during_the_90's
47. EUROSTAT: *Miera nezamestnanosti mládeže podľa pohlavia a regiónov NUTS II* [online]. EUROSTAT [23.04.2018]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=yth_empl_110&lang=en
48. EUROSTAT: *Výdavky verejnej správy podľa funkcie COFOG* [online]. EUROSTAT [23.04.2018]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=gov_10a_exp&lang=en
49. MINISTERSTVO FINANCIÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY. MF SR: Fiškálne indikátory [online]. MFSR [18.03.2018]. Dostupné z: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=6004>
50. NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. NBS: Vybrané ekonomické a menové ukazovatele SR. [online]. NBS [20.03.2018]. Dostupné na: https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/OstatnePublik/ukazovatele.pdf
51. REGIONÁLNI INFORMAČNÍ SERVIS. RIS: Statistická data - obyvateľstvo. [online]. RIS [25.03.2018]. Dostupné na: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/statisticka-data/detail?kapitola=3&ukazatel=033001&rokOd=1995&rokDo=2016&urovenNuts=1&nuts2=&nuts3=&nuts4=&orp9=>
52. SEALS, Alan a John NUNLEY. The Effects of Inflation and Demographic Change on Property Crime: A structural Time Series Approach. In: Middle Tennessee State University, Department of Economics and Finance [online]. 2007 [cit. 07. 03. 2018]. Dostupné z: [http://capone.mtsu.edu/berc/working/Seals-Nunley\(2007\).pdf](http://capone.mtsu.edu/berc/working/Seals-Nunley(2007).pdf)
53. SMITH, Adam. An Inquiry Into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. [online]. Harvard University: A. and C. Black, 1863, 669 s. [cit. 03. 03. 2018]. Dostupné z: <http://www.google.cz/books?id=pnItAAAAAYAAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>

54. ŠTATISTICKÝ ÚRAD ČR. ŠÚ ČR: Inflace, druhy, definice, tabulky. [online]. ŠÚČR [18.03.2018].Dostupné na: https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace

55. ŠTATISTICKÝ ÚRAD ČR. ŠÚ ČR: Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let. [online]. ŠÚČR [18.03.2018].Dostupné na: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ZAM01-B&skupId=426&katalog=30853&pvo=ZAM01-B&str=v467&u=v413__VUZEMI__97__19

56. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. ŠÚ SR: Revidované a predbežné ročné údaje HDP v bežných cenách. [online]. ŠÚSR [18.03.2018].Dostupné na: [http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=cognosViewer&ui.action=run&ui.object=storeID\(%22i610B437944574D7E8510F69AEBE735A7%22\)&ui.name=Revidovan%C3%A9%20a%20predbe%C5%BE%C3%A9%20ro%C4%8Dn%C3%A9%20%C3%BA%C3%A9%20HDP%20v%20be%C5%BE%C3%BDch%20cen%C3%A1ch%20%5bnu0007rs%5d&run.outputFormat=&run.prompt=true&cv.header=false&ui.backURL=%2fcognosext%2fcps4%2fportlets%2fcommon%2fclose.html](http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=cognosViewer&ui.action=run&ui.object=storeID(%22i610B437944574D7E8510F69AEBE735A7%22)&ui.name=Revidovan%C3%A9%20a%20predbe%C5%BE%C3%A9%20ro%C4%8Dn%C3%A9%20%C3%BA%C3%A9%20HDP%20v%20be%C5%BE%C3%BDch%20cen%C3%A1ch%20%5bnu0007rs%5d&run.outputFormat=&run.prompt=true&cv.header=false&ui.backURL=%2fcognosext%2fcps4%2fportlets%2fcommon%2fclose.html)

Interné zdroje polície Českej a Slovenskej republiky

57. Štatistické prehľady kriminality v ČR za rok 2007

58. Štatistické prehľady kriminality v ČR za rok 2008

59. Štatistické prehľady kriminality v ČR za rok 2009

60. Štatistické prehľady kriminality v ČR za rok 2010

61. Štatistické prehľady kriminality v ČR za rok 2011

62. Štatistické prehľady kriminality v ČR za rok 2012

63. Štatistické prehľady kriminality v ČR za rok 2013

64. Štatistické prehľady kriminality v ČR za rok 2014

65. Štatistické prehľady kriminality v ČR za rok 2015

66. Štatistické prehľady kriminality v ČR za rok 2016

67. Štatistické prehľady kriminality v ČR za rok 2017

68. Štatistiky kriminality v SR za rok 2007

69. Štatistiky kriminality v SR za rok 2008

- 70. Štatistiky kriminality v SR za rok 2009
- 71. Štatistiky kriminality v SR za rok 2010
- 72. Štatistiky kriminality v SR za rok 2011
- 73. Štatistiky kriminality v SR za rok 2012
- 74. Štatistiky kriminality v SR za rok 2013
- 75. Štatistiky kriminality v SR za rok 2014
- 76. Štatistiky kriminality v SR za rok 2015
- 77. Štatistiky kriminality v SR za rok 2016

Zoznam skratiek

ČR	Česká republika
DCH	delikventné chovanie
EF	ekonomické faktory
HDP	hrubý domáci produkt
KF	kriminogénny faktor
MVSR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
OTČR	orgány trestnej činnosti riadenia
PČR	Polícia Českej republiky
PSR	Polícia Slovenskej republiky
SR	Slovenská republika
ŠÚČR	Štatistický úrad Českej republiky
ŠÚSR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TČ	trestný čin
TČI	trestná činnosť

Zoznam tabuliek a grafov

Tab. 3.1 Štruktúra TČ v ČR za obdobie 2007-2011 (v tis. TČ)

Tab. 3.2 Štruktúra TČ v ČR za obdobie 2012-2016 (v tis. TČ)

Tab. 3.3 Miera nezamestnanosti mládeže v ČR za obdobie 2007–2016 (v %)

Tab. 3.4 HDP v ČR za obdobie 2007-2016

Tab. 3.5 Miera inflácie v ČR za obdobie 2007–2016 (v %)

Tab. 3.6 Verejné výdavky na bezpečnosť a verejný poriadok v ČR za obdobie 2007-2016

Tab. 3.7 Štruktúra TČ v SR za obdobie 2007-2011 (v tis. TČ)

Tab. 3.8 Štruktúra TČ v SR za obdobie 2012-2016 (v tis. TČ)

Tab. 3.9 Miera nezamestnanosti mládeže v SR za obdobie 2007–2016 (v %)

Tab. 3.10 HDP v SR za obdobie 2007-2016

Tab. 3.11 Miera inflácie v SR za obdobie 2007–2016 (v %)

Tab. 3.12 Verejné výdaje na bezpečnosť a verejný poriadok v SR za obdobie 2007-2016

Tab. 4.1 Štruktúra kriminality mládeže v ČR za obdobie 2007–2011 (v %)

Tab. 4.2 Štruktúra kriminality mládeže v ČR za obdobie 2012–2016 (v %)

Tab. 4.3 Štruktúra kriminality mládeže v SR za obdobie 2007–2011 (v %)

Tab. 4.4 Štruktúra kriminality mládeže v SR za obdobie 2012 – 2016 (v %)

Tab. 4.5 Index kriminality mládeže v ČR za obdobie 2007-2016

Tab. 4.6 Index kriminality mládeže v SR za obdobie 2007-2016

Tab. 4.7 Vzájomná komparácia kriminality mládeže v ČR a SR za obdobie 2007-2016

Zoznam grafov

Graf 1.1 Vývoj celkovej kriminality a kriminality mládeže v podmienkach ČR v období 2007-2016 (v počte TČ)

Graf 1.2 Vývoj celkovej kriminality a kriminality mládeže v podmienkach SR v období 2007-2016 (v počte TČ)

Graf 2.1 Vzťah kriminality mládeže a miery nezamestnanosti mládeže v ČR v období 2007-2016

Graf 2.2 Vzťah kriminality mládeže a miery nezamestnanosti mládeže v SR v období 2007-2016

Graf 3.1 Vzťah kriminality mládeže a HDP v ČR v sledovanom období 2007-2016

Graf 3.2 Vzťah kriminality mládeže a HDP v SR v sledovanom období 2007-2016

Graf 3.3 Vzťah kriminality mládeže a HDP na obyv. v ČR v sledovanom období 2007-2016

Graf 3.4 Vzťah kriminality mládeže a HDP na obyv. v SR v sledovanom období 2007-2016

Graf 4.1 Vzťah kriminality mládeže a inflácie v ČR za obdobie 2007-2016

Obr. 4.1 Vývoj kriminality mládeže v ČR a SR v období 2007-2016 (v počte TČ)

Graf 4.2 Vzťah kriminality mládeže a inflácie v SR za obdobie 2007-2016

Graf 5.1 Vzťah kriminality mládeže a výdavkov na bezpečnosť a verejný poriadok v ČR v období 2007-2016

Graf 5.2 Vzťah kriminality mládeže a výdavkov na bezpečnosť a verejný poriadok v SR v období 2007-2016

Graf 5.3 Vzťah kriminality mládeže a výdavkov na bezpečnosť a verejný poriadok z HDP v ČR v období 2007-2016

Graf 5.4 Vzťah kriminality mládeže a výdavkov na bezpečnosť a verejný poriadok z HDP v SR v období 2007-2016

Graf 6.1 Absolútne hodnoty celkovej kriminality páchanej mládežou v ČR za obdobie 2007-2016

Graf 6.2 Absolútne hodnoty celkovej kriminality páchanej mládežou v SR za obdobie 2007-2016

Graf 7.1 Ročné hodnoty všetkých stíhaných osôb v ČR z obecnej a celkovej kriminality v období 2007-2016

Graf 7.2 Ročné hodnoty všetkých stíhaných osôb v SR zo všeobecnej a celkovej kriminality v období 2007-2016

Graf 7.3 Ročné hodnoty stíhaných neplnoletých a mladistvých osôb v ČR z obecnej a celkovej kriminality v období 2007-2016

Graf 7.4 Ročné hodnoty stíhaných maloletých a mladistvých osôb v SR zo všeobecnej a celkovej kriminality v období 2007-2016

Graf 8.1 Vývoj počtu neplnoletých a mladistvých v ČR v období 2007-2016

Graf 8.2 Vývoj počtu maloletých a mladistvých v SR v období 2007-2016

Graf 9.1 Vývoj indexu celkovej kriminality mládeže v ČR v sledovanom období 2007-2016

Graf 9.2 Vývoj indexu celkovej kriminality mládeže v SR v sledovanom období 2007-2016

Graf 9.3 Vývoj indexu kriminality mládeže v ČR a SR v období 2007-2016

Prehlásenie k využitiu výsledkov diplomovej práce

Prehlasujem, že

- som bola oboznámená s tým, že na moju diplomovú prácu sa plne vzťahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, najmä §35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beriem na vedomie, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (ďalej len VŠB – TUO) má právo bezplatne, k svojej potrebe, diplomovú prácu užiť (§ 35 odst. 3);
- súhlasím s tým, že diplomová práca bude v elektronickej podobe archivovaná v Ústrednej knižnici VŠB-TUO a jeden výtlačok bude uložený u vedúcej diplomovej práce. Súhlasím s tým, že bibliografické údaje o diplomovej práci budú zverejnené v informačnom systéme VŠB-TUO;
- bolo zjednané, že s VŠB-TUO, v prípade záujmu z jej strany, uzatvorím licenčnú zmluvu s oprávnením užiť dielo rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bolo zjednané, že užiť svoje dielo, diplomovú prácu alebo poskytnúť licenciu k jej využitiu môžem len so súhlasom VŠB-TUO, ktorá je oprávnená v takomto prípade odo mňa požadovať primeraný príspevok na úhradu nákladov, ktoré boli VŠB-TUO na vytvorenie diela vynaložené (až do jej skutočnej výšky).

V Ostrave 25.04.2018

Bc. Katarína Martinčeková

Zoznam príloh

Príloha č. 1 Celková kriminalita a kriminalita mládeže v ČR a SR v období 2007-2016 (v počte TČ)

Príloha č. 2 Vzťah kriminality mládeže a miery nezamestnanosti mládeže v podmienkach ČR a SR v sledovanom období 2007-2016

Príloha č. 3 Vzťah kriminality mládeže a HDP v podmienkach ČR a SR v sledovanom období 2007-2016

Príloha č. 4 Vzťah kriminality mládeže a inflácie v podmienkach ČR a SR v sledovanom období 2007-2016

Príloha č. 5 Vzťah kriminality mládeže a verejných výdavkov v ČR a SR v období 2007-2016

Príloha č. 6 Absolútne hodnoty celkovej kriminality a všetkých druhov TČ páchaných mládežou v ČR a SR za sledované obdobie 2007-2016

Príloha č. 7 Celkové počty stíhaných osôb v ČR a SR a počty stíhaných osôb mládeže v sledovanom období 2007-2016

Príloha č. 8 Vývoj počtu osôb mládeže na území ČR a SR v sledovanom období 2007-2016

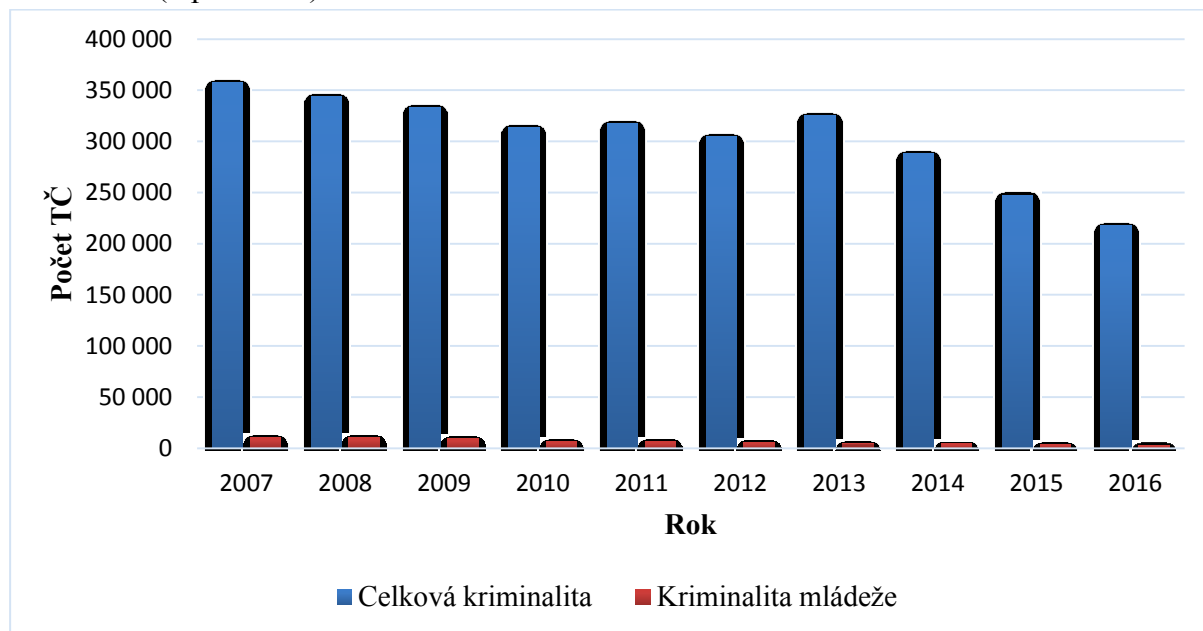
Príloha č. 9 Vývoj indexu celkovej kriminality mládeže v ČR a SR v období 2007-2016

Prílohy

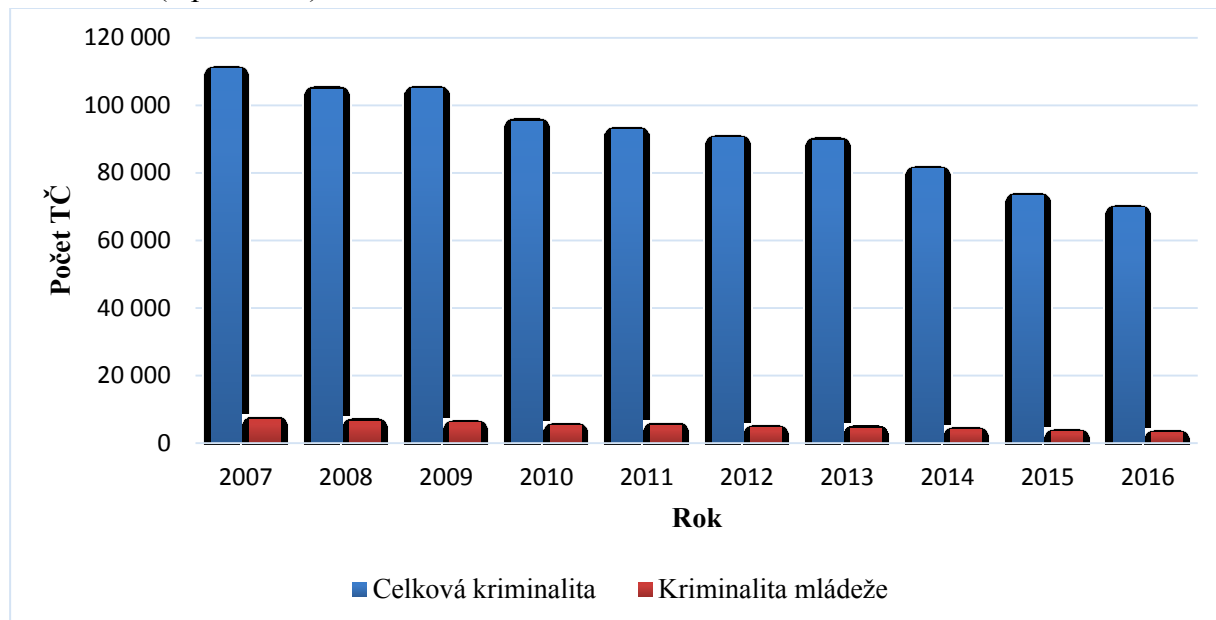
Príloha č. 1 Celková kriminalita a kriminalita mládeže v ČR a SR v období 2007-2016 (v počte TČ)

Graf 1.1 Vývoj celkovej kriminality a kriminality mládeže v podmienkach ČR v období 2007-2016 (v počte TČ)

Zdroj: PČR – štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

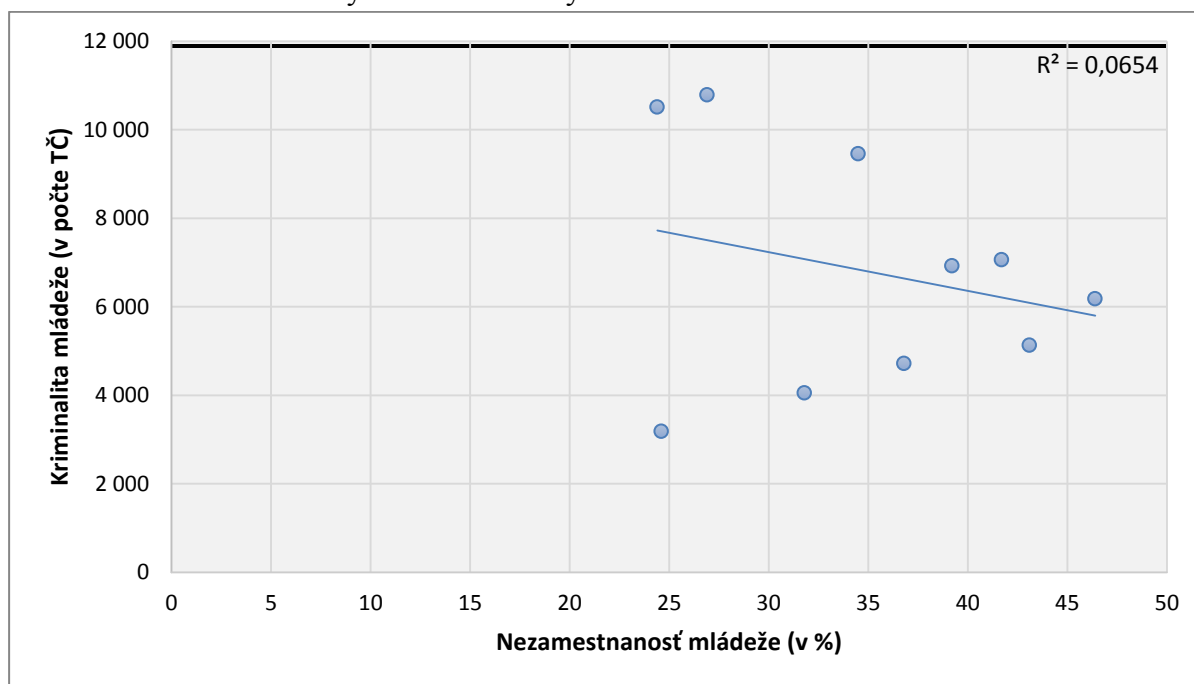
Graf 1.2 Vývoj celkovej kriminality a kriminality mládeže v podmienkach SR v období 2007-2016 (v počte TČ)

Zdroj: MVSR – Polícia, štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

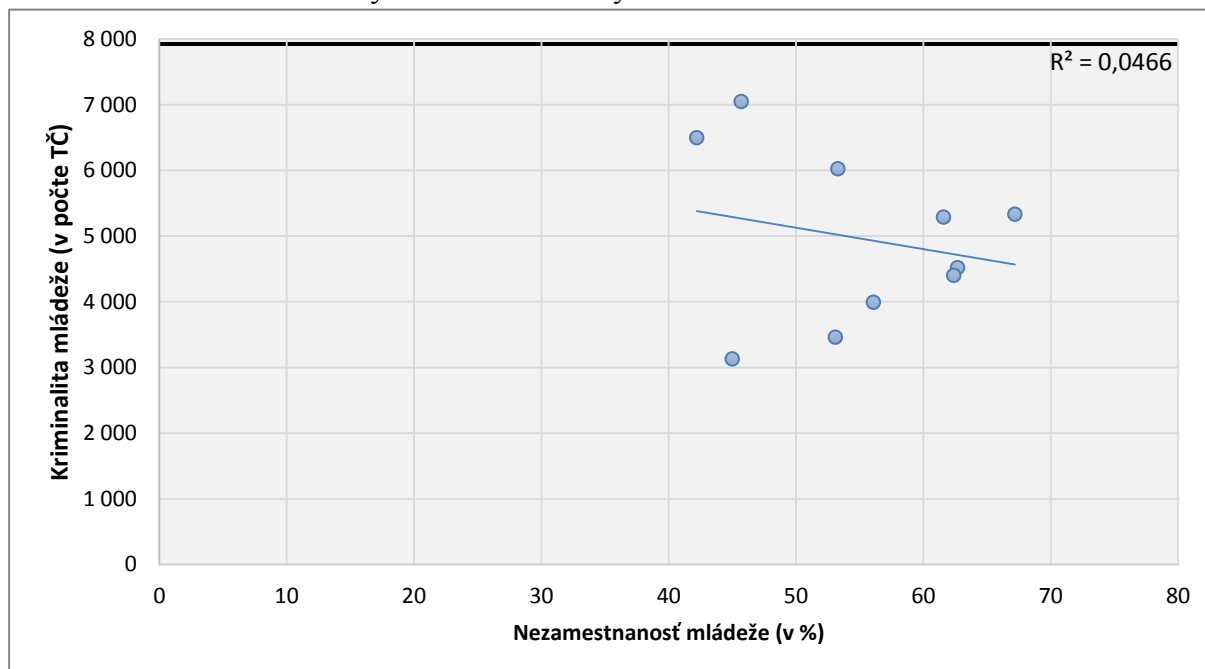
Príloha č. 2 Vzťah kriminality mládeže a miery nezamestnanosti v podmienkach ČR a SR v sledovanom období 2007-2016

Graf 2.1 Vzťah kriminality mládeže a miery nezamestnanosti v ČR v období 2007-2016

Zdroj: PČR – štatistické prehľady kriminality a Eurostat, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

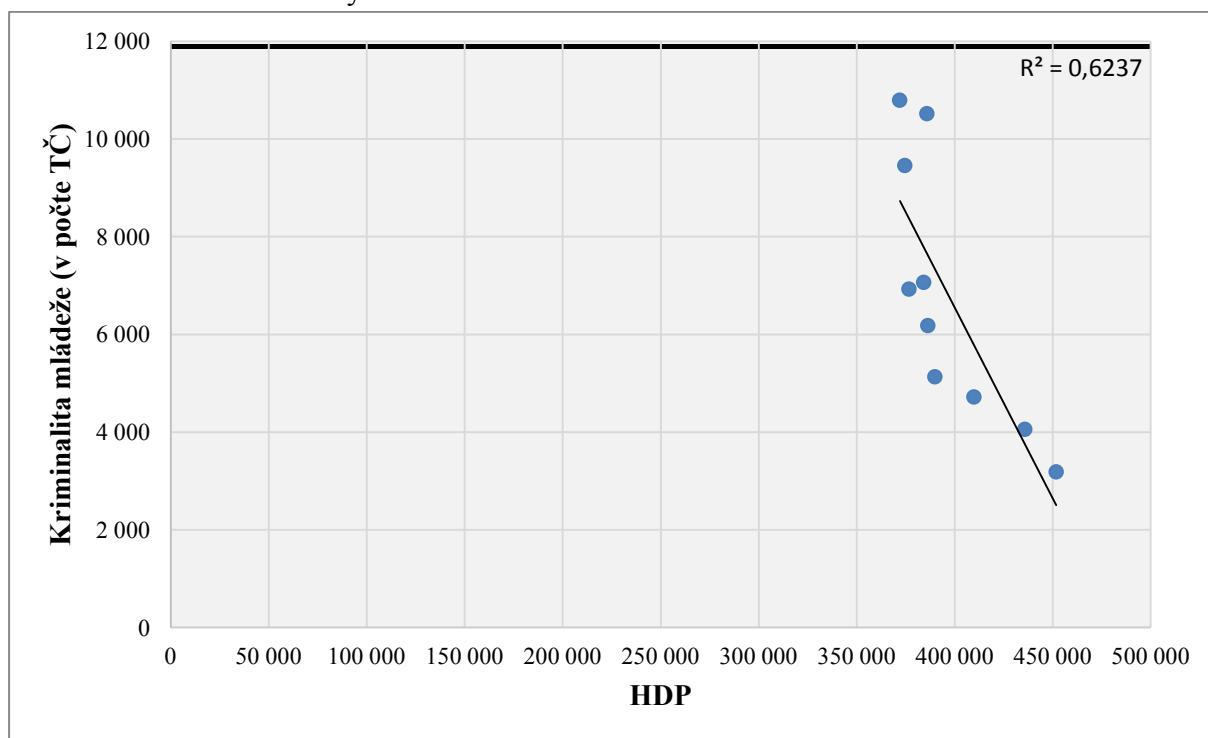
Graf 2.2 Vzťah kriminality mládeže a miery nezamestnanosti v SR v období 2007-2016

Zdroj: MVSR – Polícia, štatistické prehľady kriminality a Eurostat, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

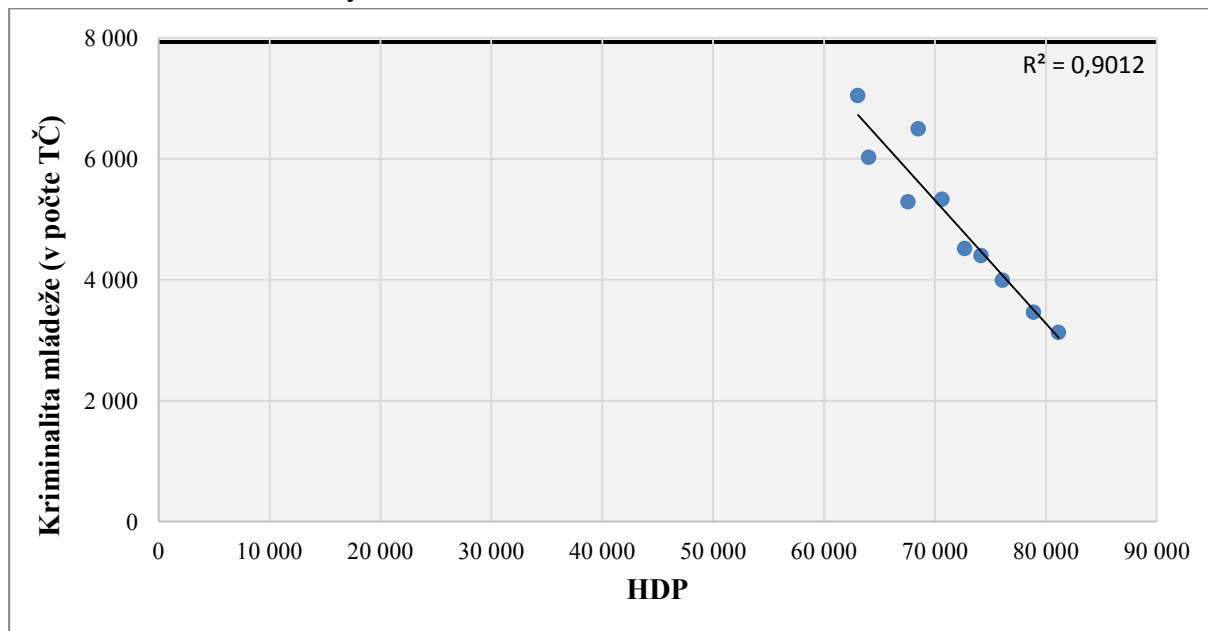
Príloha č. 3 Vzťah kriminality mládeže a HDP v podmienkach ČR a SR v sledovanom období 2007-2016

Graf 3.1 Vzťah kriminality mládeže a HDP v ČR v sledovanom období 2007-2016

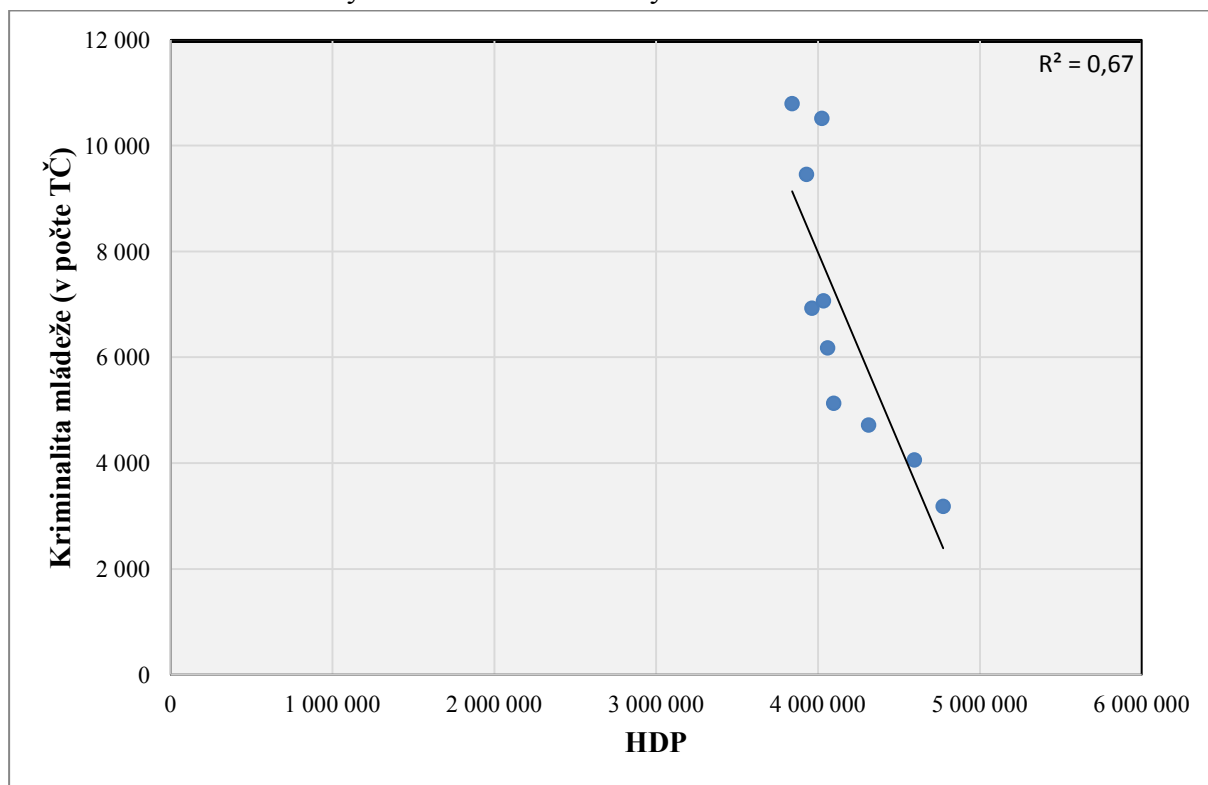
Zdroj: PČR – štatistické prehľady kriminality a ŠÚČR, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Graf 3.2 Vzťah kriminality mládeže a HDP v SR v sledovanom období 2007-2016

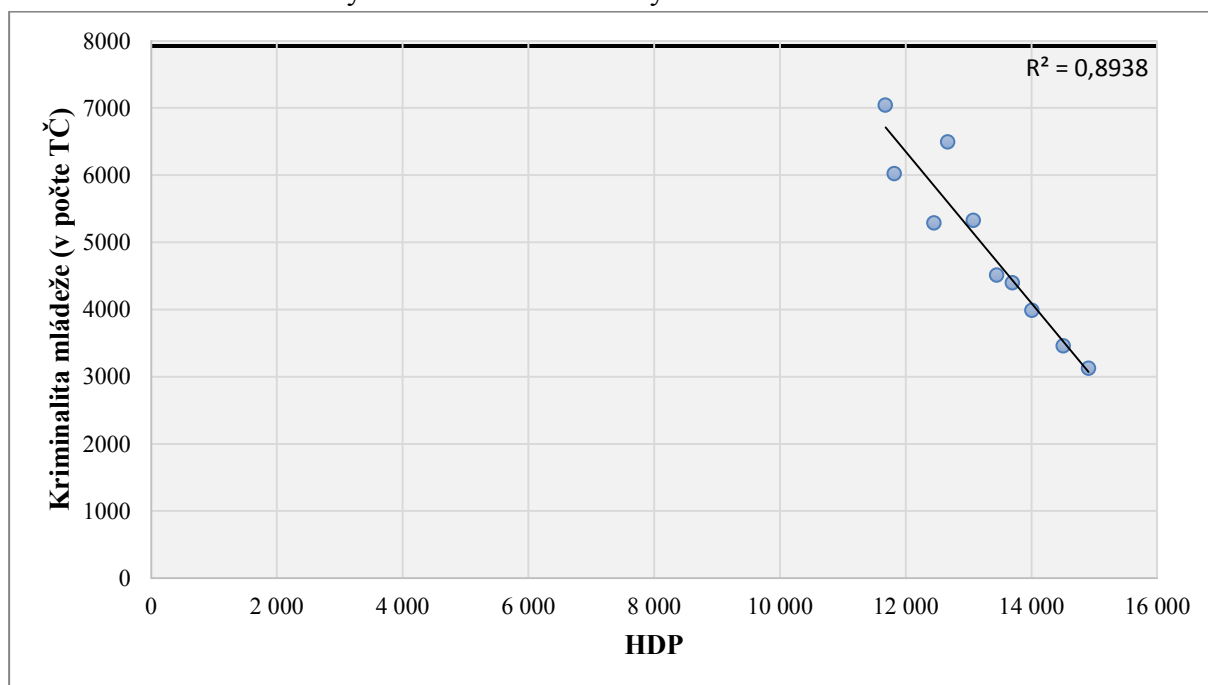
Zdroj: MVSR – Polícia, štatistické prehľady kriminality a ŠÚSR, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Graf 3.3 Vzťah kriminality mládeže a HDP na obyv. v ČR v sledovanom období 2007-2016

Zdroj: PČR – statistické prehľady kriminality a ŠÚČR, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

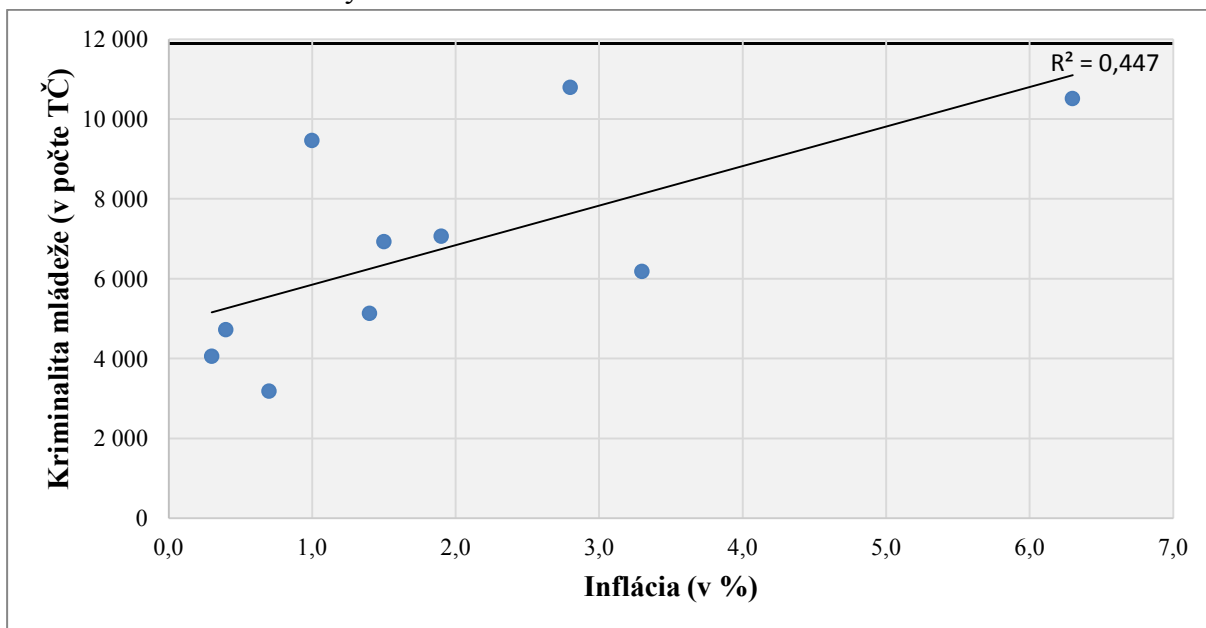
Graf 3.4 Vzťah kriminality mládeže a HDP na obyv. v SR v sledovanom období 2007-2016

Zdroj: MVSR – Polícia, statistické prehľady kriminality a ŠÚSR, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

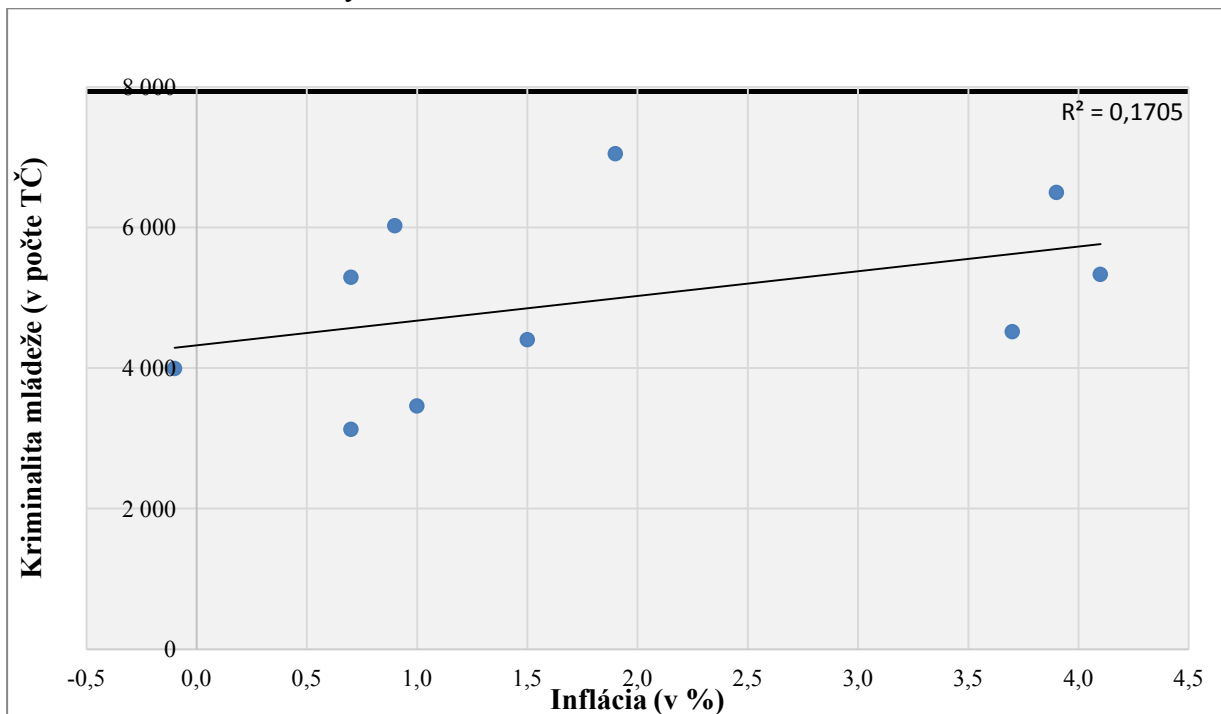
Príloha č. 4 Vzťah kriminality mládeže a inflácie v podmienkach ČR a SR v sledovanom období 2007-2016

Graf 4.1 Vzťah kriminality mládeže a inflácie v ČR za obdobie 2007-2016

Zdroj: PČR – štatistické prehľady kriminality a ŠÚČR, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

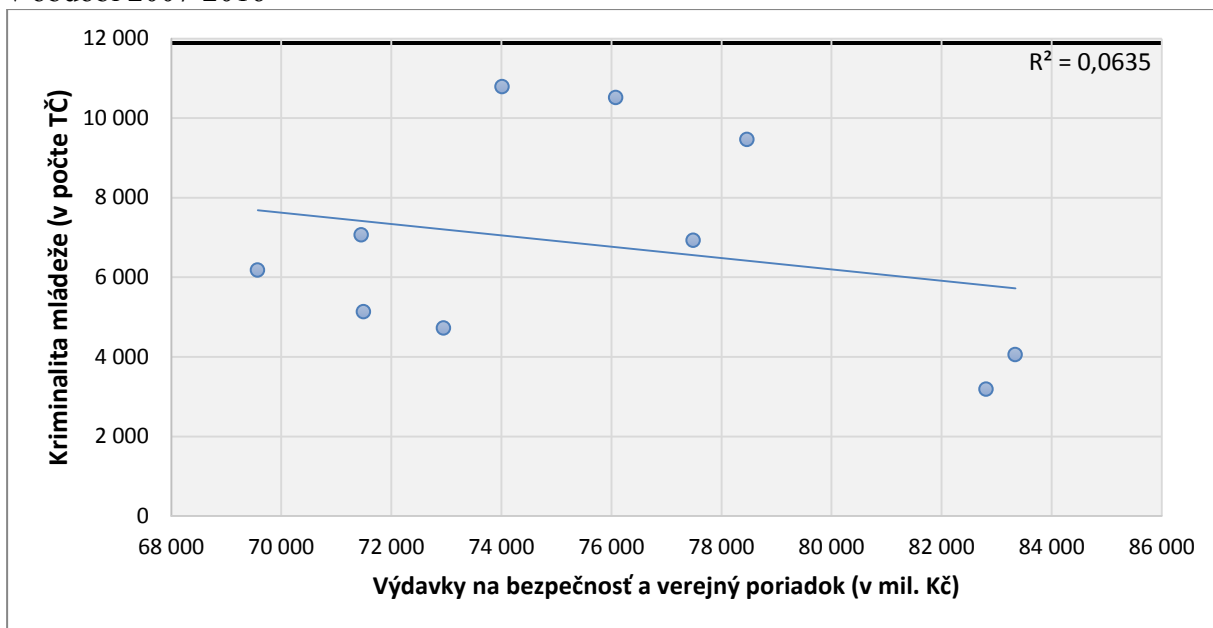
Graf 4.2 Vzťah kriminality mládeže a inflácie v SR za obdobie 2007-2016

Zdroj: MVSR – Polícia, štatistické prehľady kriminality a ŠÚSR, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

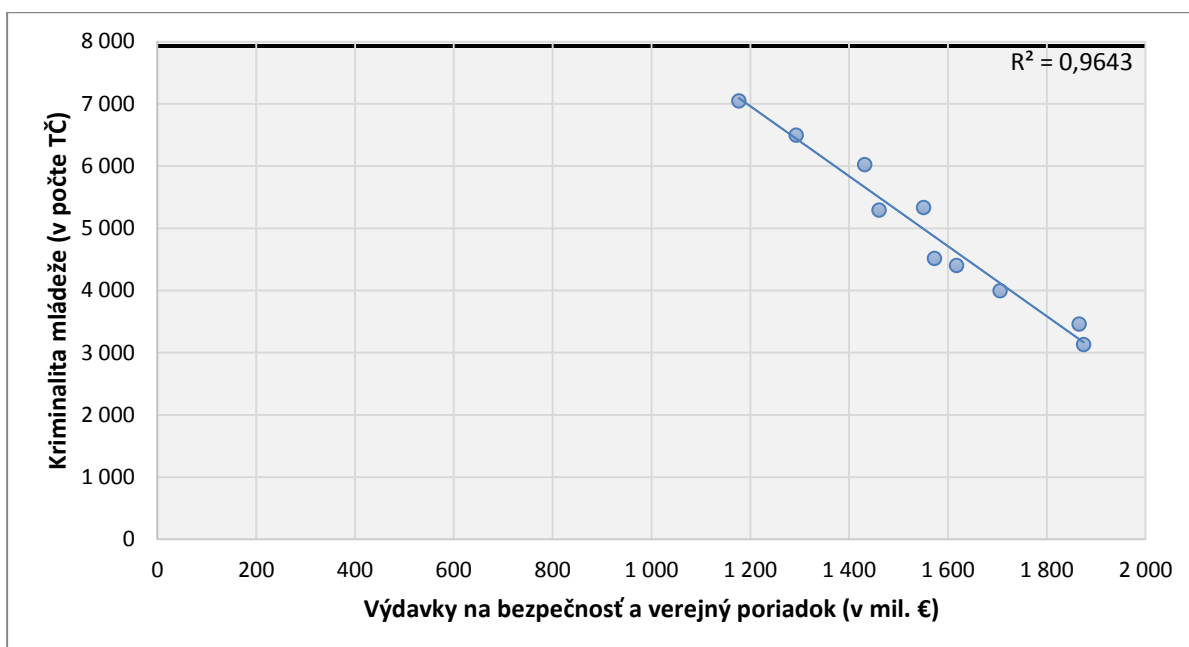
Príloha č. 5 Vzťah kriminality mládeže a verejných výdavkov v ČR a SR v období 2007-2016

Graf 5.1 Vzťah kriminality mládeže a výdavkov na bezpečnosť a verejný poriadok v ČR v období 2007-2016

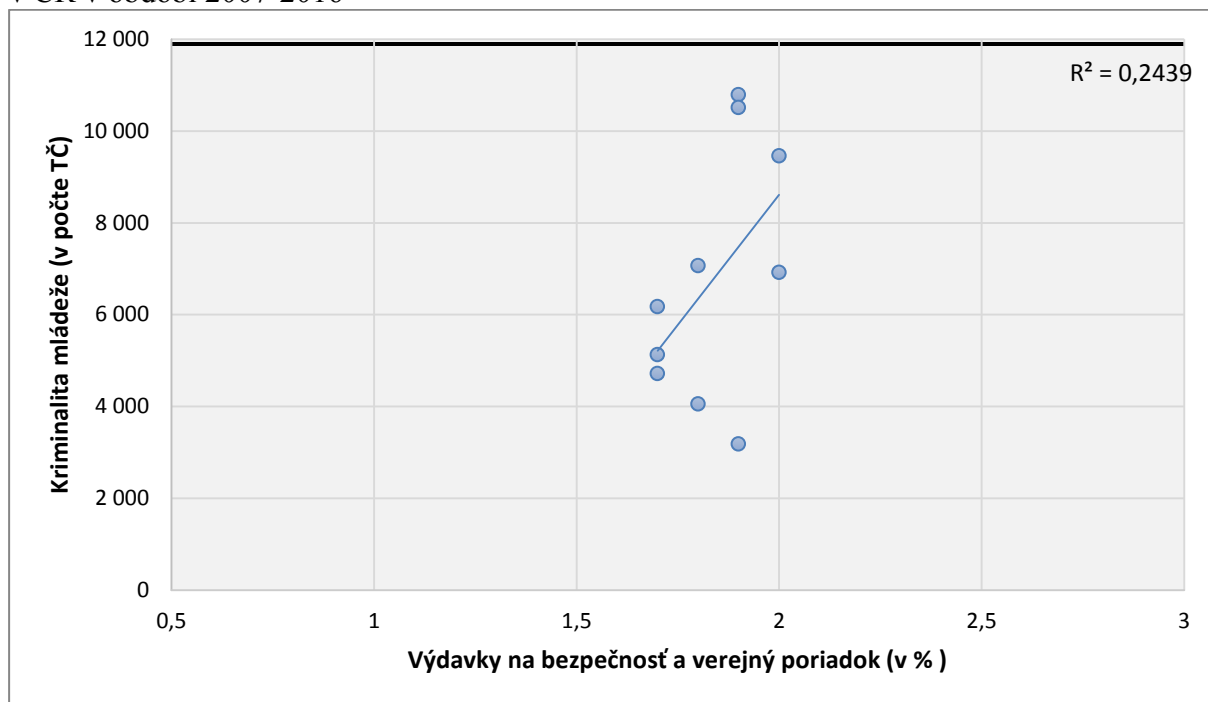
Zdroj: PČR – statistické prehľady kriminality a Eurostat, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Graf 5.2 Vzťah kriminality mládeže a výdavkov na bezpečnosť a verejný poriadok v SR v období 2007-2016

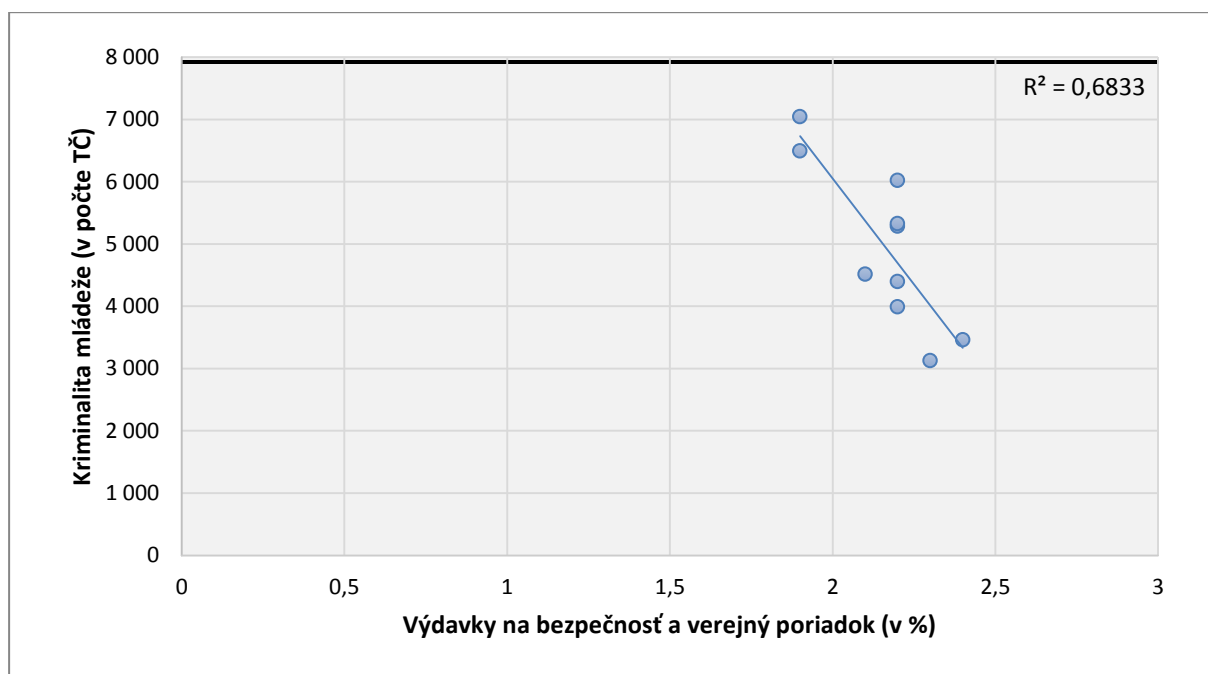
Zdroj: MVSR – Polícia, statistické prehľady kriminality a Eurostat, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Graf 5.3 Vzťah kriminality mládeže a výdavkov na bezpečnosť a verejný poriadok z HDP v ČR v období 2007-2016

Zdroj: PČR – štatistické prehľady kriminality a Eurostat, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

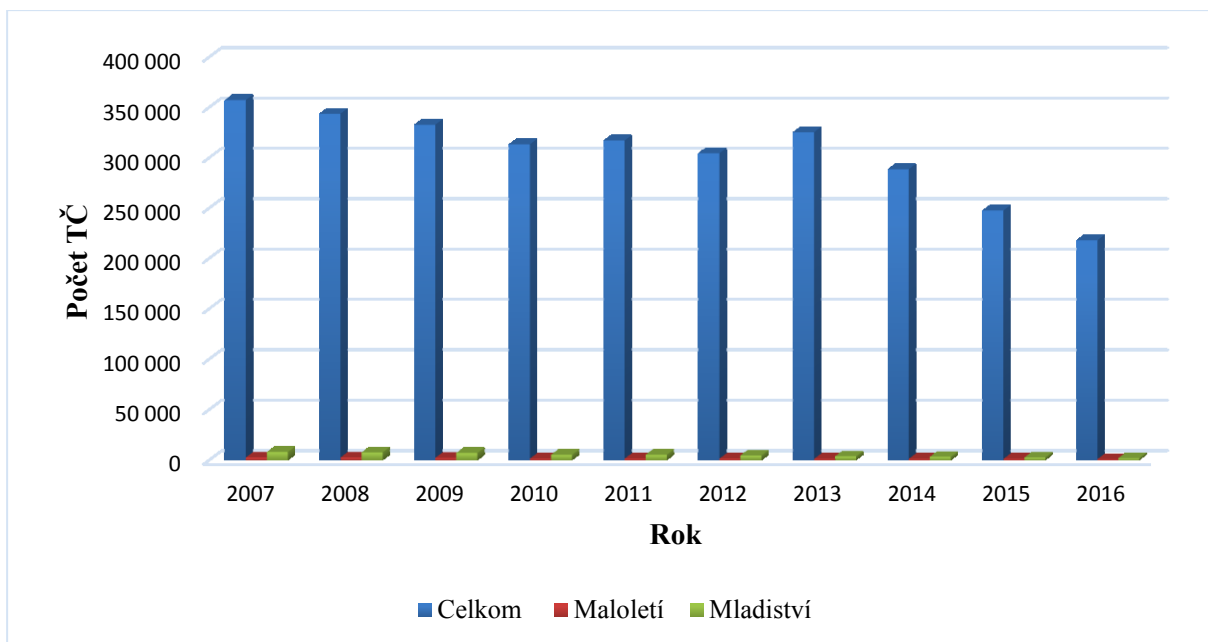
Graf 5.4 Vzťah kriminality mládeže a výdavkov na bezpečnosť a verejný poriadok z HDP v SR v období 2007-2016

Zdroj: MVSR – Polícia, štatistické prehľady kriminality a Eurostat, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

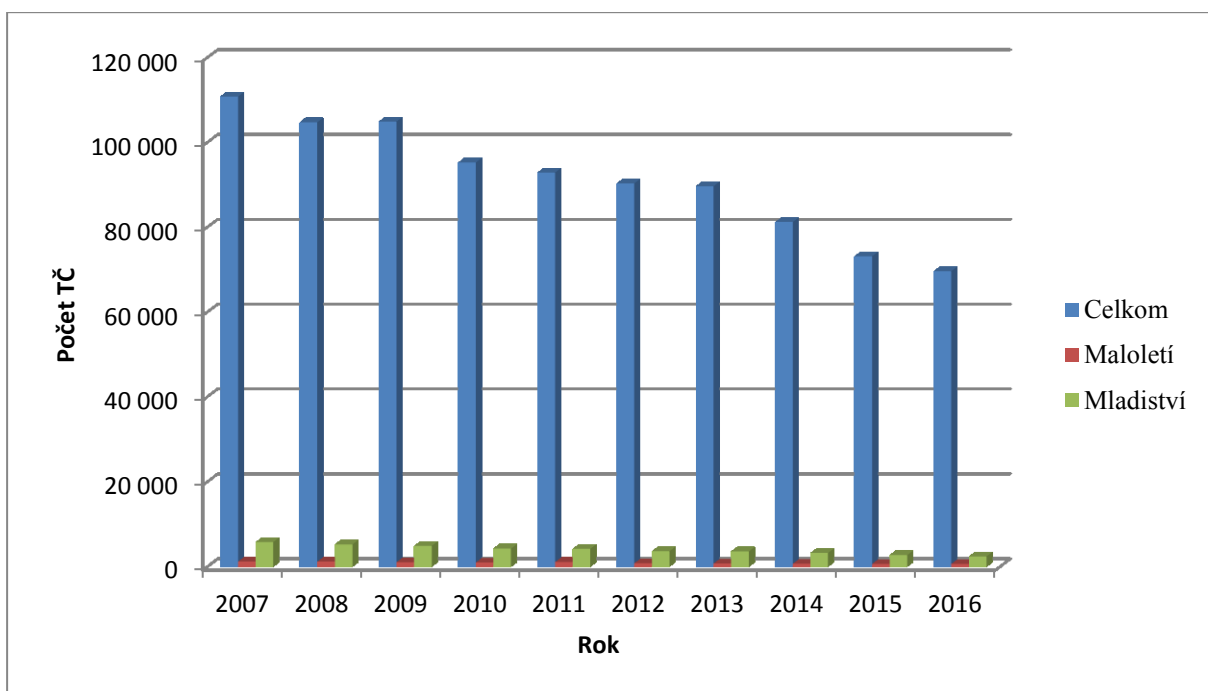
Príloha č. 6 Absolútne hodnoty celkovej kriminality páchanej mládežou v ČR a SR za sledované obdobie 2007-2016 (v počte TČ)

Graf 6.1 Absolútne hodnoty celkovej kriminality páchanej mládežou v ČR za obdobie 2007-2016

Zdroj: PČR – statistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Graf 6.2 Absolútne hodnoty celkovej kriminality páchanej mládežou v SR za obdobie 2007-2016

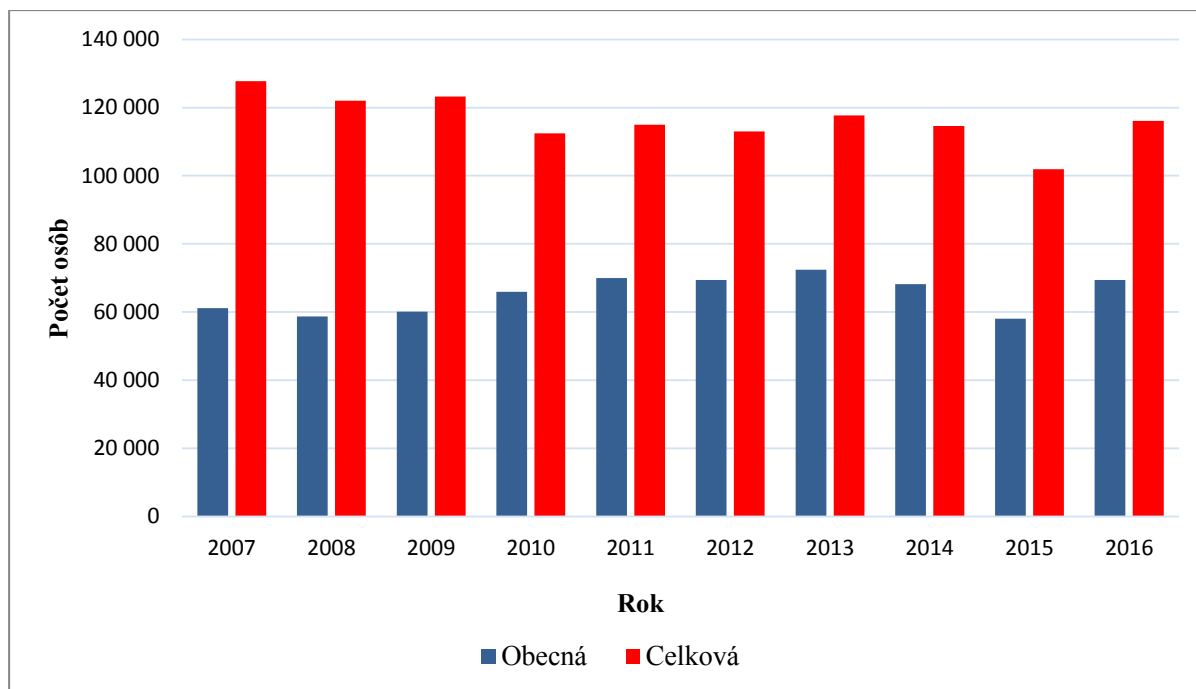

Zdroj: MVSR – Polícia, statistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

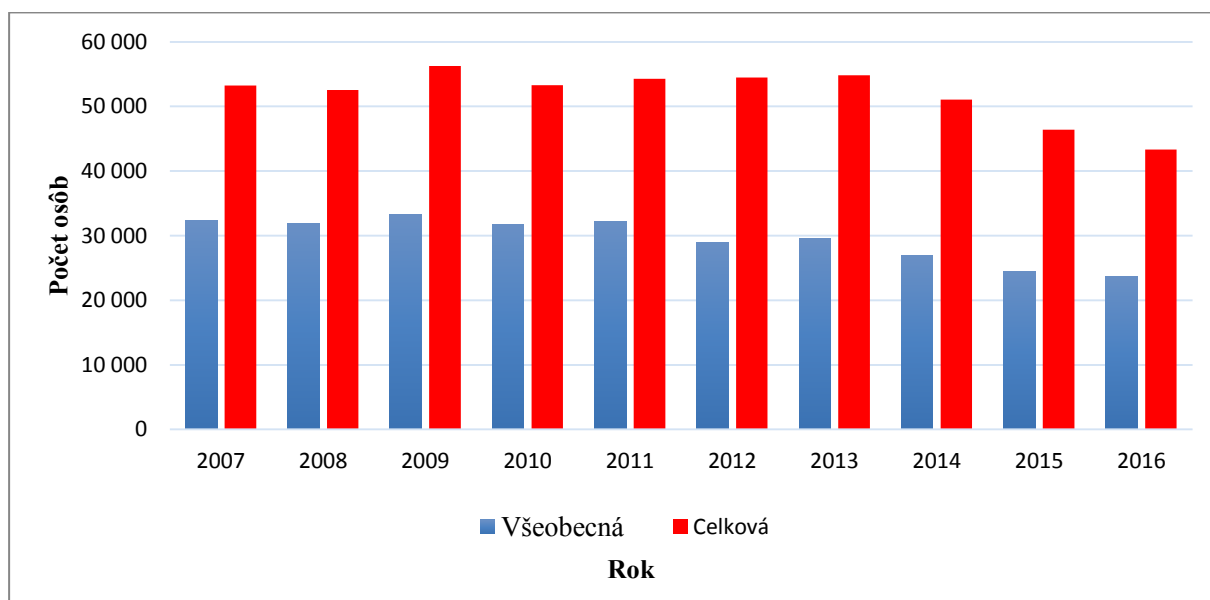
Príloha č. 7 Celkové počty stíhaných osôb v ČR a SR a počty stíhaných osôb mládeže v sledovanom období 2007-2016

Graf 7.1 Ročné hodnoty všetkých stíhaných osôb v ČR z obecnej a celkovej kriminality v období 2007-2016

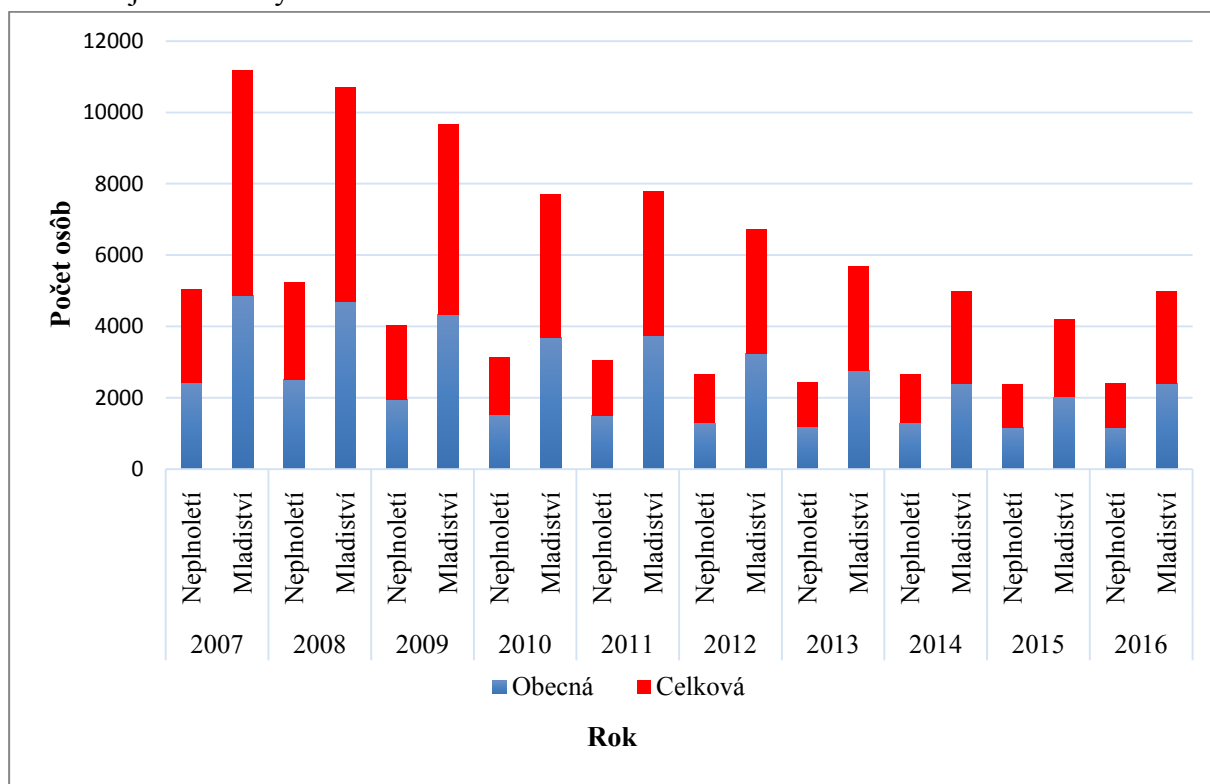
Zdroj: PČR – štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Graf 7.2 Ročné hodnoty všetkých stíhaných osôb v SR zo všeobecnej a celkovej kriminality v období 2007-2016

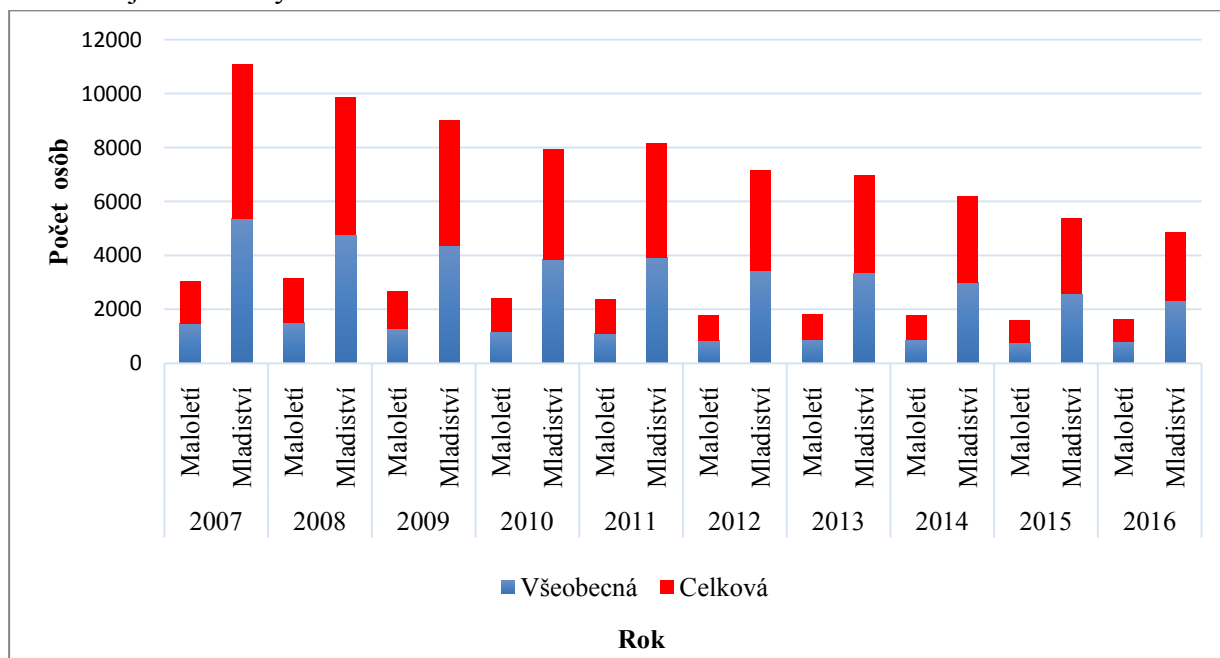
Zdroj: MVSR – Polícia, štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Graf 7.3 Ročné hodnoty stíhaných nepľnoletých a mladistvých osôb v ČR z obecnej a celkovej kriminality v období 2007-2016

Zdroj: PČR – štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

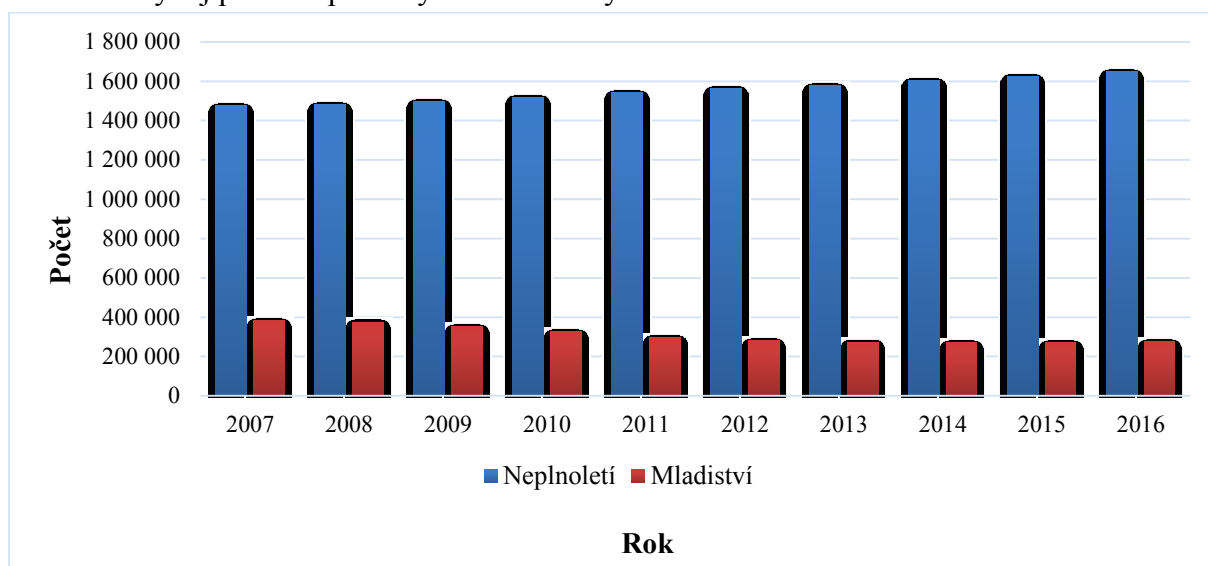
Graf 7.4 Ročné hodnoty stíhaných maloletých a mladistvých osôb v SR zo všeobecnej a celkovej kriminality v období 2007-2016

Zdroj: MVSR – Polícia, štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

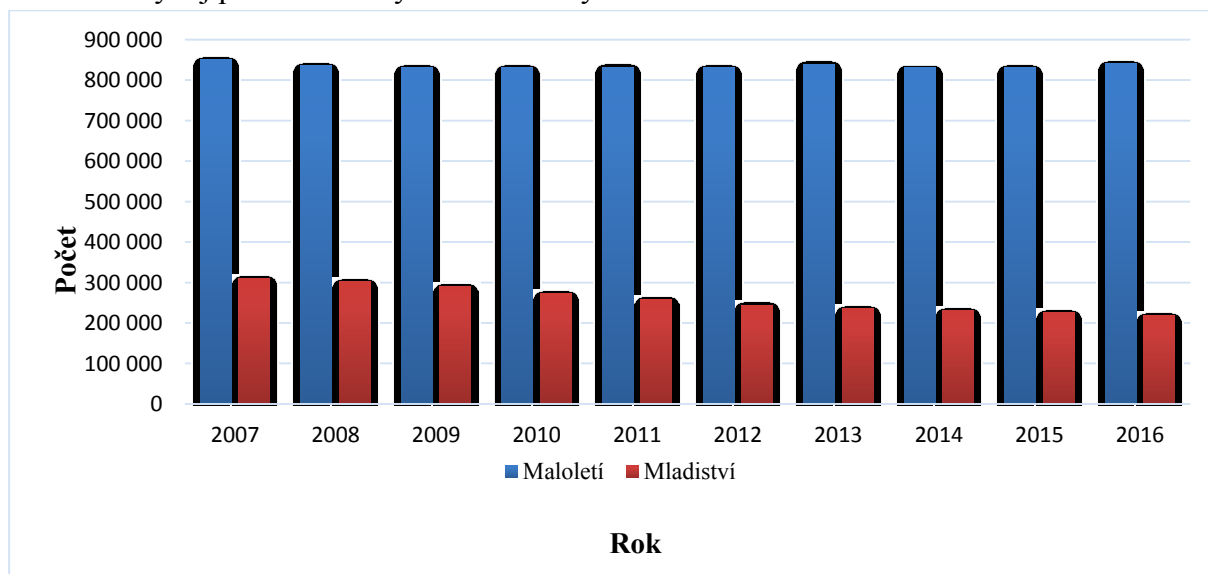
Príloha č. 8 Vývoj počtu osôb mládeže na území ČR a SR v sledovanom období 2007-2016

Graf 8.1 Vývoj počtu nepplnoletých a mladistvých v ČR v období 2007-2016

Zdroj: RIS – bilancia obyvateľstva, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

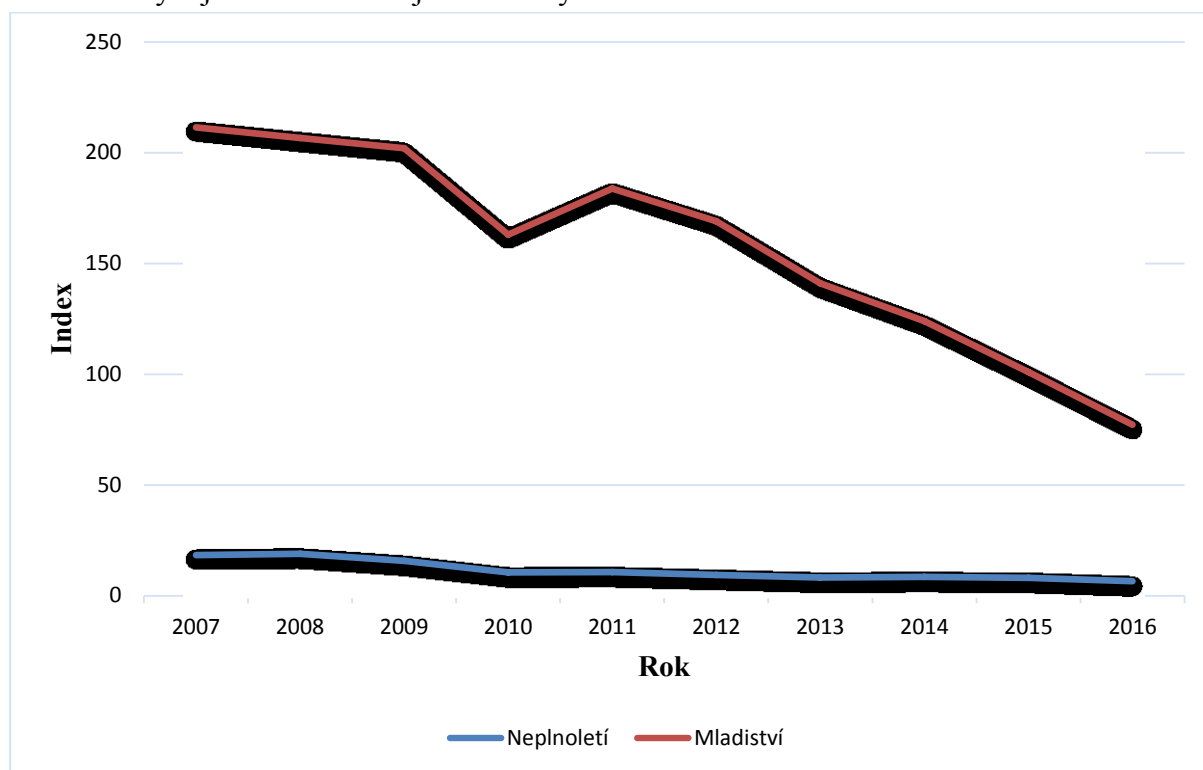
Graf 8.2 Vývoj počtu maloletých a mladistvých v SR v období 2007-2016

Zdroj: MVSR – Polícia, štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

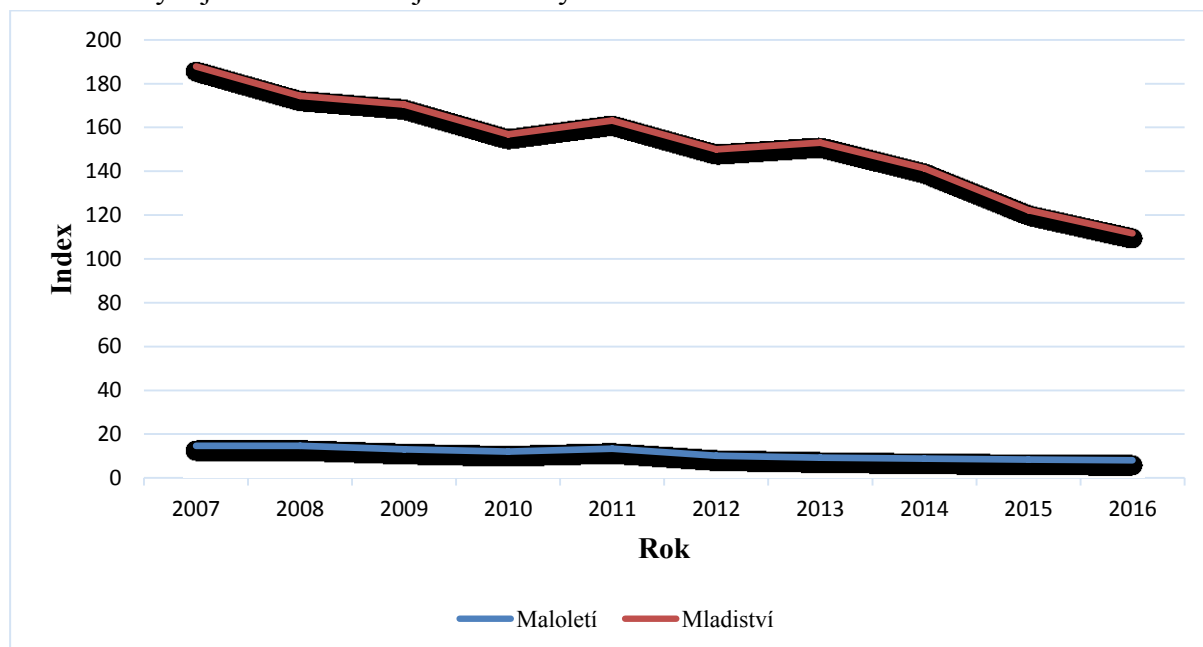
Príloha č. 9 Vývoj indexu celkovej kriminality mládeže v ČR a SR v období 2007-2016

Graf 9.1 Vývoj indexu celkovej kriminality mládeže v ČR v sledovanom období 2007-2016

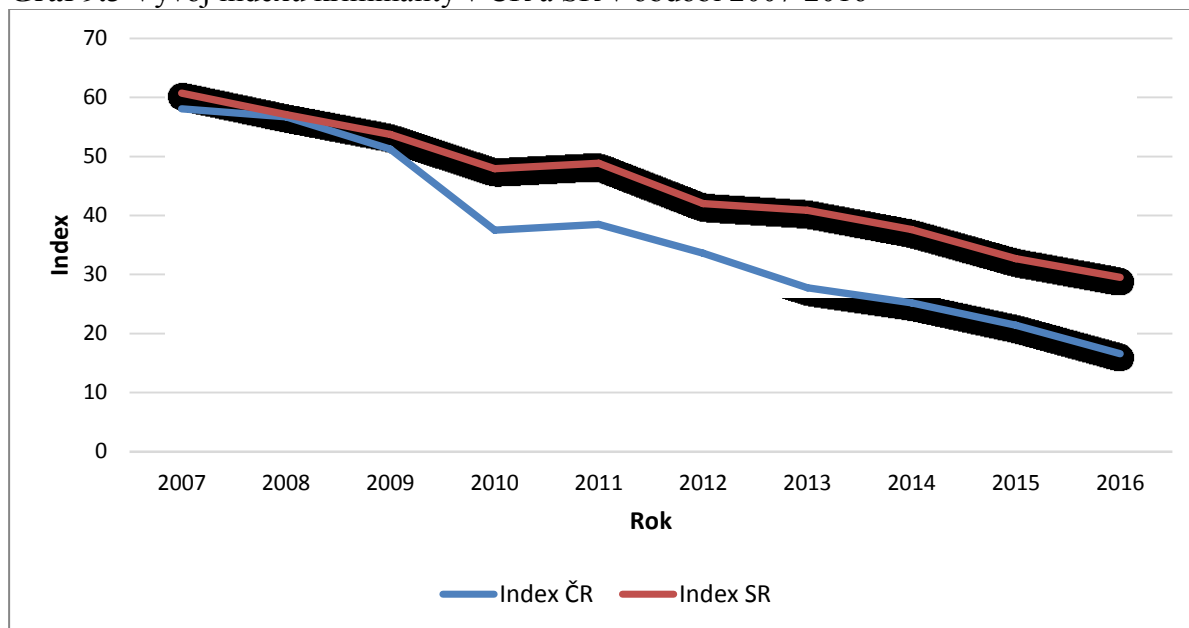
Zdroj: PČR – statistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Graf 9.2 Vývoj indexu celkovej kriminality mládeže v SR v sledovanom období 2007-2016

Zdroj: MVSR – Polícia, statistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.

Graf 9.3 Vývoj indexu kriminality v ČR a SR v období 2007-2016

Zdroj: MVSR a PČR, štatistické prehľady kriminality, údaje k 31.12. daného roku, vlastné spracovanie.